

Filatelista

Časopis saveza filatelista Srbije

Broj 271/272

Beograd, decembar 2013.

SRBIJA
H. SKOČAJIĆ
ПОШТА
2013
22
ЗИН

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Излази четири пута годишње.
Овај број часописа је бесплатан.

Published four times a year by Union of Philatelists
of Serbia.

Adress:

Palmotićeва 2/IV, SER - 11 000 Belgrade
Tel/Fax: +381 (0) 11 323 09 29
PO Box 702

Classifieds: First 20 words Euro 25; each addition-
al word 50 Euro/cents, IRC accepted.

Unless otherwise stated, all items may be reprint-
ed, provided that the proper information is given of
source and author.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
656385

ФИЛАТЕЛИСТА: Filatelistа часопис Савеза
филателиста Србије / Одговорни уредник
Александар Боричић. - Год., бр. 1 (1949)-.

Београд: Савез филателиста Србије, 1949-. - 23
cm

ISSN 0430-4063 = ФИЛАТЕЛИСТА

(Београд)

COBISS.SR-ID 16523778

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

Александар Боричић
Борђе Радичевић
Слободан Меанџија
Предраг Антић
Александар Крстић
.....

Рукописи се не враћају.
Марке или други материјал
послат због снимања враћамо
у препорученом писму или по
договору.

Прештампавање дозвољено,
уз навођење извора и аутора,
уколико није другачије наведено.

Издавач:

Савез филателиста Србије

Администрација:
Београд,
Палмотићева 2/IV,
Тел: 011/ 323 09 29

e-mail: philserb@eunet.rs
YU ISSN 0430-4063

Дизајн корица:
Студио Србијамарка
Дизајн, графичка обрада и
припрема за штампу:
ЈП Пошта Србије
РЈ „Србијамарка”,
Београд, Палмотићева 2/V,
Тел: 011/ 323 19 52

Штампа:
ЈП Пошта Србије
РЈ „Хибридна пошта”

Тираж: 500 ком

SADRŽAJ / CONTENTS

Aleksandar Boričić REČ UREDNIKA / FROM THE EDITOR	5
Nova zdanja Pošte Srbije 900 GODINA OD ROĐENJA STEFANA NEMANJE	24
Đorđe Radičević TARIFE I POŠTANSKA ISTORIJA: DEMOKRATSKA FEDERATIVNA JUGOSLAVIJA / TARIFFS AND POSTAL HISTORY: DEMOCRATIC FEDERAL YUGOSLAVIA	7
Prof. dr Milan Radovanović FRANCUSKE MEDICINSKE MISIJE U SRBIJI 1915. GODINE	25
Prof Dr Milan Radovanovic 1915 FRENCH MEDICAL MISSIONS IN SERBIA	32
Zoran Stepanović SVETSKA FILATELISTIČKA IZLOŽBA U RIO DE ŽANEIRU / WORLD PHILATELIC EXHIBITION RIO DE JANEIRO	39
Zoran Štepanović IZVEŠTAJ SA SVETSKE FILATELISTIČKE IZLOŽBE U MELBURNU / WORLD PHILATELIC EXHIBITION MELBOURNE	40
Slobodan Meandžija BALKANFILA MARIBOR – GRAND PRIX SRBIJI / BALKANPHILA MARIBOR – GRAND PRIX FOR SERBIA	41
FEPA KONGRES IZVEŠTAJ / FEPA CONGRESS REPORT	42
Slobodan Meandžija SRBIJAFILA XV / SERBIAPHILA XV	43
SAVEZNICI I SRBI U VELIKOM RATU (1914-1915): NEMI SVEDOCI / ALLIES AND SERBIS IN GREAT WAR (1914-1915): SILENT WITNESSES	45
H. Dietz i H. Kobelbauer JUGOSLOVENSKA CENZURA POŠTE OD 1918. DO 1921. / YUGOSLAV CENSORSHIP MAIL FROM 1918 TO 1921	47
Stevan Novaković GODIŠNJICA DRUŠTVA FILATELISTA „ALEKSANDAR TARAKANOV” VALJEVO / ANNIVERSARY OF PHILATELIC SOCIETY „ALEKSANDAR TARAKANOV” VALJEVO	48
IZVEŠTAJ SA PRVE SEDNICE UPRAVNOG ODBORA / REPORT TO THE FIRST SESSION OF THE BOARD OF DIRECTORS	50
REDOVNA SKUPŠTINA SAVEZA FILATELISTA SRBIJE / REGULAR ASSEMBLY OF PHILATELIC ASSOCIATION OF SERBIA	51
ZBIRKA PREDRAGA ANTIČA PREDSTAVLJENA U EDITION D'OR / COLLECTION OF PREDRAG ANTIC FEATURED IN EDITION D'OR	52
IZBORNA SKUPŠTINA SAVEZA FILATELISTA SRBIJE / ELECTION ASSEMBLY OF PHILATELIC ASSOCIATION OF SERBIA	53
PRAVILNIK O ATESTIRANJU SAVEZA FILATELISTA SRBIJE / REGULATIONS ON ATTESTATION OF PHILATELIC ASSOCIATION OF SERBIA	54
SPISAK ATESTATORA SAVEZA FILATELISTA SRBIJE / LIST OF ATESTATORS OF PHILATELIC ASSOCIATION OF SERBIA	59
ODLUKE SAVEZA FILATELISTA SRBIJE / DECISIONS AND NOTICES OF PHILATELIC ASSOCIATION OF SERBIA	60
IN MEMORIAM	61

Aleksandar Boričić

REČ UREDNIKA

Posle nešto duže pripreme, stigao je novi broj časopisa Filatelista. Savez filatelista Srbije i Pošta Srbije pripremili su Protokol o budućoj saradnji. Vrlo značajan je deo Protokola koji se odnosi na pripremu i štampanje časopisa Filatelista. Za nas je ova podrška izuzetno značajna iz više razloga. Kao što je običaj u skoro svim zemljama sveta, bez systemske podrške Pošte, vrlo je teško promovisati filateliju. Danas, marke i filatelisti vode skoro neravnopravnu borbu sa internetom i mobilnim telefonom. Kako opstati?

Novoizabrani Upravni odbor napravio je plan aktivnosti:

- registracija postojećih društava i realnog broja članova,
- utvrđivanje spiska atestatora,
- vraćanje marke na poštanske šaltere u svim poštama Srbije,
- slanje pisama za inostranstvo isključivo sa markama,
- organizovanje nacionalne izložbe Srbijafila 2014,
- učestvovanje na međunarodnim izložbama.

Od velikog značaja je i popularizacija filatelije među mladima. Uz određenu podršku Pošte Srbije i uz pomoć većeg broja naših članova, sigurno možemo da povećamo broj pravih sakupljača maraka.

U smislu popularizacije filatelije, jedan članak u svakom broju časopisa biće preveden na engleski jezik.

Pozivamo predsednike klubova da uzmu aktivno učešće u popularizaciji filatelije, a ne samo da učestvuju kao posrednici u kretanju poštanske marke od Pošte do kupca.

Postovani filatelisti,

Ukoliko stvarno želimo da poboljšamo trenutnu situaciju i da nas ima u sve većem broju, **POKRENITE SE**, dovedite bar jednog novog člana!

Za početak je to dobar znak za bolju budućnost filatelije.

Novo prigodno izdanje Pošte Srbije

900 GODINA OD ROĐENJA STEFANA NEMANJE

Rodonačelnik dinastije Nemanjića i tvorac moćne srpske srednjovekovne države, Stefan Nemanja jedan je od najznačajnijih srpskih srednjovekovnih vladara. Najmlađi od četvorice sinova vlastelina Zavide, rođen 1113. godine, svog najstarijeg brata Tihomira svrgao je s vlasti između 1166. i 1168. godine, odbacivši i vrhovnu vlast Vizantije.

Vladavinu Stefana Nemanje obeležavaju stalni sukobi s Vizantijom i napadi na njenu teritoriju sa ciljem da se njegova vlast proširi na okolne srpske oblasti (Kosovo, Zeta, Travunija, Zahumlje i Neretvljanska oblast), ali istovremeno i odan vazalski odnos sa vizantijskim carevima. Teritorijalna osvajanja velikog župana Raške, Stefana Nemanje, okončana su 1190. godine porazom u bici na Moravi, nakon kojeg Raška ponovo postaje vazal Vizantije, ali Nemanja u svom posedu zadržava veći deo teritorija koje je osvojio.

Sa vlasti se povukao i zamonašio 1196. godine, a na saboru je za svog naslednika odredio srednjeg sina Stefana Nemanju, koji će 1217. godine postati prvi srpski kralj. Sa najmlađim sinom Rastkom (monaško ime Sava) jedan je od utemeljivača Srpske pravoslavne crkve. Umro je 13. februara 1199. kao monah Simeon u manastiru Hilandar, kojeg je sa sinom Savom iz temelja obnovio. Njegove mošti su 1208. godine prenete u manastir Svete Bogorodice Dobrotvroke – Studenicu, koji je Stefan Nemanja za života podigao kao svoj mauzolej.

Doba vladavine Stefana Nemanje predstavlja prelomni period u istoriji i kulturi Srba. Ovo doba obeležava podizanje monumentalnih vladarskih zadužbina koje karakteriše autentični stil sakralne arhitekture – Raški stil. Veliki župan Stefan Nemanja smatra se prvim velikim ktitorom srpskih pravoslavnih hramova. Tokom svoje vladavine podigao je i obnovio veliki broj manastira i crkava na teritoriji Raške županije, ali i u drugim zemljama. Osim Studenice, Stefan Nemanja je podigao i manastir Bogorodice i manastir svetog Nikole kod Kuršumlije, manastir svetog Đorđa u Rasu (Đurđevi stupovi), manastir Hilandar. Obnovio je manastir svetog arhangela Mihajla u Skoplju, crkvu svetog Nikole u Nišu i crkvu manastira svetog velikomučenika Pantelejmona u Nišu. Pomagao je i hrišćanske svetinje širom sveta – crkvu Svetog groba i crkvu svetog Jovana Preteče u Jerusalimu, crkvu svetih apostola Petra i Pavla u Rimu, crkvu svetog Nikole u Bariju, manastir svetog Dimitrija u Solunu.

Srpska pravoslavna crkva Stefana Nemanju slavi kao svetog Simeona Mirotočivog.

Pošta Srbije je, u čast 900. godišnjice od rođenja Stefana Nemanje, velikog župana Raške, utemeljivača srpske srednjovekovne države izdala prigodnu poštansku marku nominalne vrednosti 22 dinara na kojoj je prikazan detalj sa ktitorske freske iz manastira Studenica. Likovna obrada marke delo je kreatora maraka Pošte Srbije, RJ „Srbijamarka” Nadežde Skočajić. Marka je štampana tehnikom višebojnog ofseta u tiražu od 25.000 komada, a u prodaji je od 10. decembra u šalterskim tabacima od po 25 komada. Marku je štampao beogradski Zavod za izradu novčanica.

Ilustracije u časopisu sa motivima iz manastira Studenice deo su kolekcije fotografija nastale tokom prikupljanja materijala za izradu poštanske marke. Autor fotografija je Nadežda Skočajić.

СРБИЈА ПОШТА 22
Н. СКОЧАЈИЋ 2013 ЗИП

Dorđe Radičević

TARIFE I POŠTANSKA ISTORIJA: DEMOKRATSKA FEDERATIVNA JUGOSLAVIJA 1944-1945

Izbor ove teme za predstavljanje u našem stručnom časopisu nije nimalo slučajan i rezultat je dužeg razmatranja i analize strukture i inteziteta zanimanja naših filatelista za pojedina poštansko-istorijska područja i periode. Rukovođeni smo konstatacijom da posleratna Jugoslavija predstavlja ozbiljnu prazninu u zanimanju naših filatelista na dostojan način i sa odgovarajućim brojem eksponata na filatelističkim izložbama. To jednako važi kako za tradicionalno-filatelističke, tako i za poštansko-istorijske zbirke i izložke. Smatramo da posleratna Jugoslavija predstavlja značajno područje sa svih filatelističkih aspekata odnosno različitih načina sakupljanja i predstavljanja javnosti, pa u toj želji i nameri se upuštamo u ovu temu, sa ambicijom da nastavimo sa daljom obradom posleratnog perioda. Da napomenemo da se više ne može govoriti o ovoj temi, kao modernom periodu filatelije, jer njen početak već puni gotovo sedamdeset godina do danas. Uočava se pojačano interesovanje za posleratni period filatelije i poštanske istorije i u zemljama sa veoma razvijenom filatelijom. Ukazujemo pri tom da obim i složenost materije kojom ćemo se baviti, zahteva na početku obrade pojašnjenja čime ćemo se sve baviti, a šta izlazi iz okvira teme. Tako recimo, poštanske marke, kao „čista” filatelija, neće biti u središtu naše pažnje, iako to naravno zaslužuju, pa to ne znači da o njima neće biti reči. Naprotiv. Poštanski žigovi neće biti predmet našeg interesovanja. Posebno ističemo razgraničenje i dodatno ograničenje, koje smo zbog obima teksta i drugih razloga, morali učiniti u prikazu u ovom broju časopisa, jer nećemo moći da prikažemo ceo period DFJ-a, iako se radi o veoma ograničenom i krakom vremenu postojanja naše bivše države pod tim imenom. Iz brojnih razloga izbegavamo bilo kakvo skraćivanje naziva teme, kao na primer „partizanska” pošta i slično, jer se time ne može precizno definisati tema i ograničiti šta njome obrađujemo.

Da se podsetimo na opšte-istorijske podatke i činjenice, kojima ćemo pojasniti ograničenje koje činimo u obradi teme. Odmah ćemo primetiti veoma zanimljivu državnopravnu situaciju, u kojoj započinje poštanski saobraćaj u novoj državi i to na jednom delu njene teritorije, sa markama i celinama, koje nose njeno ime i obeležje, pre njenog konstituisanja. U tom smislu možemo slobodno tvrditi da su prve poštanske vrednosnice iz perioda s kraja 1944. i početka 1945. godine, vesnici nastajanja nove državnopravne tvorevine, odnosno nestajanja stare. Naime, Nacionalno veće oslobođenja Jugoslavije, koje je formirano odlukama Drugog zasedanja AVNOJ-a, predstavljalo je prvu narodnu revolucionarnu vladu sa ovlašćenjima najviše izvršne i naredbodavne vlasti. Ono je gotovo u jeku borbi za oslobođenje Beograda i sa prethodno oslobođenim delom teritorije – mahom u delu Srbije, prešlo u Beograd i započelo neposrednu aktivnost na provizornom uređenju vlasti i vitalnih državnih funkcija. Sve to dosta značajki s obzirom na okolnosti i materijalne mogućnosti. Istovremeno, predsednik NKOJ-a Tito je sa predsednikom Jugoslovenske vlade u egzilu Šubašićem nastavio razgovore o formiranju Privremene vlade već 20. oktobra 1944. u Vršcu, shodno dogovoru i odlukama velikih sila savezničke koalicije, o uređenju posleratne Jugoslavije.

Prva poštanska tarifa, izražena u srpskim okupacionim dinarima, važećoj valuti na jednom delu teritorije, koja je oslobođena, za koju ne znamo tačno kada je doneta, pokazuje veliku brižljivost ljudi iz resora poverenika za saobraćaj. Pretpostavka je da je stupila na snagu 6. XII 1944. godine – danom pojave poštanske vrednosnice – dopisne karte sa motivom Vuk Karadžić od 2 din, koja pripada periodu nemačke okupacije Srbije, pretisnute simbolima i nazivom nove države i sa povećanom poštarinom. Ratna situacija i komplikovanost državno-pravne situacije u poštansko-istorijskom smislu, stvara nedoumice kada je u pitanju početak tog perioda koji neformalno, u prikazu poštanskih objekata treba da prikažemo da pripadaju periodu nove države.

Zbog obimnosti teksta i neophodnog broja priloga sa karakterističnim elementima, u ovom broju časopisa kroz poštanske objekte obrađujemo samo upotrebu poštanskih maraka, celina i dr. koji glase na srpski okupacioni dinar, a pripadaju periodu koji u istorijsko-poštanskom smislu možemo tretirati kao prvi deo perioda države DFJ.

Brojni zadaci su bili pred nama u pristupu ovoj temi, od pitanja kako ga vremenski ograničiti, odnosno šta treba prikazati kao početak te formalno još nepostojeće države – nefrankirana pisma sa žigovima pošta iz dela Srbije koji je oslobođen i pre 20. oktobra, partizansku poštu s jeseni 1944. sa žigovima vojnih jedinica, poštanske karte Vuk Karadžić od 1,50 din bez pretiska nove države i pre tog, nazovimo ga „kritičnog”, datuma – 6. decembra 1944. godine. Naravno, ovde baš i nema preciznih odgovora, s obzirom na stvarnu-ratnu i formalno-pravnu situaciju. Teško pitanje bilo je vezano za prikupljanje odgovarajućih poštanskih objekata koji reprezentuju taj period poštanske istorije na najbolji način, no zahvaljući nekolicini kolega, nadam se da će taj deo obrade biti više nego zadovoljavajući.

Zatim, nedostatak naše stručne literature o poštanskim tarifama iz tog perioda, nadoknadili smo zahvaljujući ljubaznosti i razumevanju Biblioteke Skupštine Republike Srbije, na čemu smo veoma zahvalni. Kada se radi o poštanskim tarifama u međunarodnom aviosaobraćaju, situacija je komplikovaniya, no o tome ćemo više u obradama narednih perioda, počev od 1946. godine pa nadalje. Da samo podsetimo da je na početku – rani period 1945. godine, pošta upućivana avionima savezničkih vojnih misija prema Bariju, Parizu i Beču. Takođe, sva pošta prema SSSR-u upućivana je avionskim putem. U sledećem javljanju ćemo sve eventualne propuste u navođenju ili tumačenju tarifa razjasniti, budući da je u međuvremenu naš PTT muzej ponovo dostupan, posle obimne adaptacije.

Obradu teme u ovom broju časopisa nastavljamo prezentacijom poštanskih tarifa, važećih do sredine januara 1946. godine, odnosno do ustavnih promena s kraja 1945. i proglašenja FNRJ. Da ne napominjemo ponovo da ne možemo utvrditi šta bi se moglo smatrati početkom perioda koji obrađujemo – da li datumi izdanja poštanskih vrednosnica sa nazivom nove, formalno još nepostojeće države – prvi dani decembra 1944. godine ili i poštanski objekti još iz oktobra iste godine. Prve poštanske vrednosnice i poštanske tarife nove države glasile su na zatečeni novac u upotrebi na teritoriji ondašnje Srbije – srpski okupacioni dinar. Pretpostavka je da je i prva poštanska tarifa nove vlasti počela formalno da se primenjuje od 6. XII 1944. godine. Ta prva poštanska tarifa objavljena je naknadno u „Službenom listu” br. 5 od 16. februara 1945. godine, str. 56/57 pod tačkom 87. Poštanske takse, s pozivom na Odluku Povereništva saobraćaja, Glavne uprave pošta, telegrafa i telefona br. 252, 257 i 361/44god.

U nastavku ćemo prikazati ovu poštansku tarifu sa što potpunijim opisom originalnog teksta, pa i sa delovima, koji u današnjim uslovima više ne čine funkciju pošte. Mi filatelisti, a i šira javnost, stičemo time potpuniji uvid u značenje pošte u tom vremenu. Tarifne stavove, koji nas filateliste ponajviše zanimaju i koji imaju najveću frekvenciju, istaćićemo boldovanjem.

POŠTANSKE TAKSE

(Prva poštanska tarifa države DFJ u srpskim okupacionim dinarima)

1. PISMA

a) pisma u mesnom (lokalnom) saobraćaju **5.-** din.

b) pisma u međumesnom saobraćaju

- do težine od 20gr **10.-**

- preko 20 do 2150gr **15.-**

- preko 250 do 500gr **25.-**

- preko 500 do 1000gr **40.-**

- preko 1000 do 2000gr **50.-**

2. DOPISNICE **5.-**

3. ČESTITKE

- a) otvorene, bez obzira na broj reči____5.-din.
b) zatvorene__10.-

4. ŠTAMPANE STVARI – TISKOVINE

- do težine od 50gr____5.-din.
- od 50 do 500gr_____10.-
- od 500 do 1000gr____15.-
- od 1000 do 2000gr____20.-
- od 2000 do 3000gr____25.-

Preko 2000gr. štampane stvari se mogu primiti samo ako su u jednoj knjizi.

5. POSLOVNI PAPIRI

- do težine od 100gr____10.- din.
- preko 100 do 250gr____15.-
- preko 250 do 500gr____20.-
- preko 500 do 1000gr__25.-
- preko 1000 do 2000gr_30.-

6. ROBNI OGLEDI

- do težine od 100gr____10.-din.
- preko 100 do 250gr____15.-
- preko 250 do 500gr____20.-

7. MEŠOVITE – grupisane pošiljke primaće se do težine od 2000gr

Uz naplatu takse kao za poslovne papire.

8. NOVINE I ČASOPISI

- a) adresovani primerci (sa zasebnom adresom) za svaki primerak do težine od 100gr_____0,20din.

ako primerci prelaze težinu od 100gr, za svakih 100gr deo ove težine_____0,10

- b) neadresovani primerci u paketima pode jednom adresom, jedan primerak težine do 100gr____0,10
ako primerci prelaze težinu od 100gr, za svakih daljih 100gr ili deo ove težine po primerku još__0,05

v) za priloge, koji se ne bi odnosili na novine ili časopise, a istima se prilažu, za svakih 100 primeraka ili deo ovog broja20.-din.

9. POŠTANSKE UPUTNICE

- do iznosa od 1000din_10.- din.
- preko 1000 do 2000din_____20.-
- preko 2000 do 3000din_____30.-
- preko 3000 do 4000din_____40.-
- preko 4000 do 5000din_____50.-

10. UPLATA I ISPLATA ČEKOVNIH UPUTNICA

Kod ovog tarifnog broja se radi o manipulaciji, koja danas nije u funkciji, no važno je pomenuti ga zbog načina naplate takse, koji je bio predviđen.

Kod isplate na kućnoj adresi predviđena taksa u zavisnosti od iznosa se naplaćuje u gotovom, a po izradi porto maraka isplatne takse će se naplaćivati u porto markama.

Komentar: kako su se porto marke ubrzo pojavile, verovatno je da je taksa brzo počela da se naplaćuje njima.

11. POSEBNA RUKOVANJA

Od posebnih rukovanja uvode se sledeće vrste: **preporučeno, hitno, uz povratnicu (potvrda prijema), post-restant rukovanje i otkupno rukovanje.** Za posebna rukovanja propisuju se sledeće takse:

I Za preporučeno rukovanje dopunska taksa _____ 15.-din.

II Za hitnu dostavu (ekspresna tarifa) dopunska taksa _____ 15.- din.

III Za otkupninu – dopunska taksa pored takse po težini i za preporuku i to:

a) za podnošenje _____ 5.- din.

b) za eventualna posebna rukovanja (hitno, uz povratnicu, post-restant, i dr.).

Najveći otkupni iznos je 5000 dinara. Vraća se pošiljaocu običnom uputnicom uz naplatu uputničke takse, koja se odbija od uputničkog iznosa. Odbija se i cena uputničkog obrasca, ukoliko isti nije priložen pošiljci.

IV Za post-restant isporuku, pored takse po težini i eventualna posebna rukovanja, naplaćuje se još i dopunska taksa za ovo rukovanje (manipulaciju):

a) za obične pošiljke _____ 5.- din.

b) za sve druge knjižene pošiljke _____ 10.-

V Za povratnicu (potvrdu prijema) dopunska taksa

a) pri predaji _____ 15.-

b) posle predaje _____ 20.-

12. OSTALE TAKSE

I Potvrda o predaji pošiljke i potvrda o isplati uputničkog iznosa podleže istoj taksi kao i povratnica.

II Za potražnice ili zahteve o povraćaju pošiljke, izmeni adrese ili drugih uslova pošiljke, naplaćuje se taksa od _____ 15.-din.

III Za traženje isplatnog ovlašćenja i produženje roka za isplatu, naplaćuje se _____ 15.-

IV Za poštanska punomoćja pored finansijske takse naplaćuje se i poštanska taksa i to:

a) za svako punomoćje do 15 dana važnosti _____ 20.-din.

b) za punomoćja duža od 15 dana, godišnje _____ 40.-

Ove takse naplaćuju se u **poštanskim markama i lepe na samo punomoćje**

V Za pregratke (poštanski fah), naplaćuju se sledeće takse:

a) za pregratke bez ključa, mesečno _____ 50.- din.

b) za pregratke sa ključem, mesečno _____ 100.-

v) za upotrebu torbe sa ključem, mesečno 100.-

VI Za očevidnost izdatih dozvola za povlašćenu tarifu _____ 50.- din.

VII Prodajna cena poštanskih vrednosnica i obrazaca:

a) poštanska uputnica _____ 3.-din.

b) zavoj za vrednosna pisma-manji _____ 5.-

v) zavoj za vrednosna pisma-veći _____ 10.-

Takse pod g) i d) nećemo navoditi, jer nisu u našem interesovanju.

Poštanska tarifa stupila je na snagu sa početkom rada pošta.

Iz Glavne uprave pošta, telegrafa i telefona br. 252, 257 i 361/44.

Neka nam bude dozvoljeno da u nastavku najpre damo sažete komentare i opaske oko ove prve poštanske tarife u novoj državi u zatečenoj valuti – okupacionom dinaru, i to:

1. Poštanska tarifa obuhvata samo unutrašnji poštanski saobraćaj, dakle u tom momentu nije još bila definisana međunarodna poštanska tarifa, a iz potpuno razumljivih razloga, odnosno ratnih prilika, koje su potrajale sve do sredine maja 1945. godine.

2. Uočava se da je tarifom bila predviđena mogućnost niže tarife kod otpreme prostog pisma u mesnom – loko saobraćaju, verovatno samo za pismo prve stope težine, koja tarifa je dvostruko niža od tarife predviđene u međumesnom saobraćaju.

3. Za neke poštanske manipulacije – rukovanja bila je predviđena poštanska taksa, koja se u kasnijim tarifama ne pojavljuje, jer nije inače korišćena u većini zemalja, kakav je na primer slučaj kod preuzimanja poštanskih pošiljaka na post-restant adresi, dakle bez neke dodatne usluge ili troška na teret pošte.

4. Naplata poštanske takse reklo bi se da je isključivo u poštanskim odnosno porto markama, sem tamo gde izričito stoji da se vrši u gotovom.

5. Ova poštanska tarifa pruža dakle veoma široke istraživačke i sakupljačke mogućnosti, kako u poštansko-istorijskoj, tako i u tradicionalnoj filateliji, kao i kod poštanskih celina. Neki obrasci i dokumenti, koji nisu suštinski gledajući poštanske naravi, dobijaju takav karakter i predmet su poštanske manipulacije uključujući i njihovo frankiranje franko i porto markama.

Ova prva poštanska tarifa u novoj državi – DFJ u okupacionim dinarima važila je nekoliko meseci, a u međuvremenu su preduzete obimne mere na organizovanju nove države u svim važnim domenima, te i u uspostavljanju novog novčanog sistema i zameni zatečenog novca novim DFJ-dinarom. Pripreme za obavljanje ovog obimnog posla – govorimo isključivo o pripremi i štampi novih novčanica države DFJ i zameni i povlačenju srpskog okupacionog dinara, izvršene su do sredine aprila 1945, a sama zamena efektivnog novca i to u ograničenim iznosima (svi važni detalji ovog složenog posla nisu nam dovoljno poznati, niti je to predmet naše posebne pažnje) izvršena je u trećoj dekadi aprila meseca 1945. godine. Zamena žiralnog novca zatečenog na računima firmi, kao i zamena zatečenog novca na teritorijama, na kojima je važila druga valuta, nisu predmet naše pažnje. Kurs pri zameni efektivnog okupacionog dinara bio je 1 DFJ dinar = 20 okupacionih dinara.

U međuvremenu, morale su biti utvrđene cene svih vitalnih životnih artikala i usluga u novoj valuti – DFJ dinaru.

U tom sklopu, Rešenjem Ministra pošta, telegrafa i telefona br. 3569 od 20. aprila 1945. godine doneta je nova poštanska tarifa u DFJ dinarima, koja je istoga dana stupila na snagu, jer je verovatno već od narednog dana novi dinar bio u tečaju. Tarifa je objavljena u „Službenom listu” br. 27 od 27. aprila 1945. godine.

Ova nova poštanska tarifa u dinarima DFJ bila je veoma kratko vreme u primeni – svega dvadesetak dana, da bi u „Službenom listu” br. 32 od 15. maja bila objavljena druga po redu poštanska tarifa u dinarima DFJ sa važnošću od 10. maja 1945. godine. Tarifa je propisana rešenjem Ministra pošta, telegrafa i telefona br. 3569 od 10. maja 1945. godine, u saglasnosti sa Ministrom finansija.

Smatramo da je najjednostavnije da obe poštanske tarife u dinarima DFJ pokušamo da prezentujemo kroz jedan pregled, nastojeći da i ovoga puta, iz brojnih razloga za nas filateliste, budemo što precizniji u opisu tarifa i cenovnicima.

POŠTANSKE TARIFE

(tarife u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji u DFJ – dinarima) od 20. aprila 1945. od 10. maja 1945.

I PISMA

U mesnom saobraćaju (loko)

- do 20gr _____ 2.- _____ 1.50 dinara

- preko 20gr važi kao za međumesni saobraćaj.

U međumesnom saobraćaju

- do 20gr ___ 3.- ___ 2.-
- preko 20 do 50gr ___ 4.- ___ 3.-
- preko 50 do 250gr ___ 6.- ___ 4.-
- preko 250 do 500gr ___ 8.- ___ 6.-
- preko 500 do 1000gr ___ 14.- ___ 12.-
- preko 1000 do 2000gr ___ 20.- ___ 18.-

U međunarodnom saobraćaju

- do 20gr ___ 5.- ___ 4.-
- preko 20gr , za svakih 20gr ili deo težine ___ 2.- ___ 2.-

II DOPISNICE

U mesnom saobraćaju 1,50 ___ ukinuta

U međumesnom saobraćaju ___ 2.- ___ -

U mesnom i međumesnom saobraćaju ___ - ___ 1.-

U međunarodnom saobraćaju ___ 3.- ___ 2.-

III ŠTAMPANE STVARI

U unutrašnjem saobraćaju:

- do 50gr ___ 0,50 ___ 0,50
- preko 50 do 100gr ___ 1.- ___ 1.-
- preko 100 do 250gr ___ 2.- ___ 1,50
- preko 250 do 500gr ___ 3.- ___ 2,50
- preko 500 do 1000gr ___ 4.- ___ 4.-
- preko 1000 do 2000gr ___ 7.- ___ 7.-
- preko 2000 do 3000gr ___ 10.- ___ 10.-

U međunarodnom saobraćaju

za svakih 50 grama ili deo ove težine ___ 1.- ___ 1.-

Najveća težina za unutrašnji i međunarodni saobraćaj 2kg,

A ako je jedna povezana knjiga 3kg.

IV KNJIŽEVNI OGLASI

U unutrašnjem saobraćaju

a) za svaki primerak do 100gr ___ 0,10 ___ 0,10

preko toga za svakih 100gr ili deo ove težine ___ 0,10 ___ 0,10

b) taksa se naplaćuje u gotovom, kao i za novine i časopise koje šalju Uredništva.

v) Najveća težina 500grama

V ISPUPČENI OTISCI ZA SLEPE

Ovo poglavlje tarife nećemo detaljnije prikazati.

VI POSLOVNI PAPIRI

U unutrašnjem saobraćaju

- do 100gr ___ 2.- ___ 2.-
- preko 100 do 250gr ___ 3.- ___ 2,50
- preko 250 do 500gr ___ 4.- ___ 3.-
- preko 500 do 1000gr ___ 5.- ___ 4,50
- preko 1000 do 2000gr ___ 8.- ___ 7,50

U međunarodnom saobraćaju

Za svakih 50 grama ili deo ove težine ____ 1.- ____ 1.-

Najmanja taksa 4.- ____ 4.-

Najveća težina 2kg.

VII ROBNİ OGLEDI

U unutrašnjem saobraćaju

- do 100gr ____ 2.- ____ 1.- dinara

- preko 100 do 250gr ____ 3.- ____ 1,50

- preko 250 do 500gr ____ 4.- ____ 2,50

Najveća težina do 500 grama.

U međunarodnom saobraćaju

za svakih 50 grama ili deo ove težine ____ 1.- ____ 1.-

Najmanja taksa 2.- ____ 1,50

Najveća težina do 500 grama.

VIII MEŠOVITE POŠILJKE

Ni ovo poglavlje tarife nećemo prikazati. Radi se pošiljkama koje spadaju u dva ili tri tarifna stava – štampane stvari zajedno sa poslovnim papirima, robni ogledi i štampane stvari i sl.

IX PREPORUČENO RUKOVANJE

U međumesnom i mesnom saobraćaju ____ 5.- ____ 4.-

U međunarodnom saobraćaju ____ 6.- ____ 5.-

X MALI PAKETI

Samo u međunarodnom saobraćaju sa zemljama koje su pristale na to.

1) Za svakih 50gr ili deo ove težine ____ 2.- ____ 1,50

najmanja taksa ____ 8.- ____ 7,50

najveća težina 1 kg.

2) Pri isporuci, a na ime prenosa u našoj zemlji,

naplaćuje se ____ 3.- ____ 3.-

3) Za svaki mali paket koji se isporučuje u pošti

naplaćuje se ____ 7.- ____ 7.-

za isporučeni mali paket u stanu naplaćuje se ____ 10.- ____ 10.-

Takse pod 2 i 3 naplaćuju se od primaoca i lepe na pošiljku u porto markama.

XI POŠTANSKI NALOZI

Ovaj tarifni broj nećemo prikazati, jer nije od većeg značaja za nas filateliste.

XII NOVINE I ČASOPISI

1) Novine

- za svaki adresovani primerak do 110gr ____ 0,08 ____ 0,08

- za svaki neadresovani primerak do 110gr ____ 0,03 ____ 0,03

- za vraćen primerak ____ 0,04 ____ 0,04

Za veće težine novina sve do 500gr po primerku, smatramo da je nepotrebno iznositi tarifu.

2) Časopisi

- za svaki adresovani primerak do 110gr ____ 0,10 ____ 0,10

- za svaki neadresovani primerak do 110gr ____ 0,04 ____ 0,04

- za vraćen primerak 0,04 0,04

Za veće težine časopisa sve do 500gr po primerku, nećemo prikazati tarife.

Za novine i časopise koje šalju uredništva naplaćuje se taksa u gotovom, a za vraćene primerke plaća se taksa u franko markama.

Najmanja taksa kod vraćanja je 1.- 1.-

XIII POŠTANSKE UPUTNICE

U unutrašnjem saobraćaju

- do 100din 3.- 3.-
- preko 100 do 500din 5.- 5.-
- preko 500 do 1000din 7.- 7.-
- preko 1000 do 2000din 9.- 9.- dinara
- preko 2000 do 3000din 11.- 11.-
- preko 3000 do 4000din 13.- 13.- dinara
- preko 4000 do 5000din 15.- 15.-

Za telegrafске uputnice naplaćuje se i taksa

Za hitnu dostavu i telegrafska taksa prema broju reči.

Taksa se naplaćuje u gotovom.

XIV PAKETI (rimski broj je prema sistematizaciji tarife u prvoj vrednosnoj koloni; prema sistematizaciji u drugoj vrednosnoj koloni ovo poglavlje nosi broj XV)

U unutrašnjem saobraćaju

1) taksa po težini

- do 1kg 5.- 5.-
- preko 1 do 3kg 10.- 9.-
- preko 3 do 5kg 15.- 13.-
- preko 5 do 10kg 20.- 20.-
- preko 10 do 15kg 30.- 28.-
- preko 15 do 20kg 40.- 36.-
- preko 20 do 25kg 55.- 55.-

2) taksa po vrednosti

- do 100 dinara 1.- 1.-
- preko 100 do 500 dinara 2.- 2.-
- preko 500 do 1000 dinara 5.- 5.-
- preko 1000 do 5000 dinara 10.- 10.-
- preko 5000 dinara za svakih 1000 dinara
- ili deo ove vrednosti 1.- 1.-

XIV VREDNOSNA PISMA (redni broj je prema sistematizaciji u drugoj vrednosnoj koloni; tarifa iz prve vrednosne kolone nije predviđala ovu vrstu poštanske usluge.)

U unutrašnjem saobraćaju

a) taksa po težini – odgovara taksi preporučenog pisma iste težine.

b) taksa po vrednosti

- do 100 dinara - 1.-
- preko 100 do 500 dinara - 2.-
- preko 500 do 1000 dinara - 5.-
- preko 1000 do 5000 dinara - 10.-

XV OTKUPNE POŠILJKE (redni broj je određen prema sistematizaciji tarife iz prve vrednosne kolone; u tarifi iz druge vrednosne kolone ova manipulacija nosi broj XVI)

Kod otkupnih pošiljaka, pored ostalih odgovarajućih taksa naplaćuje se još i taksa za podnošenje u iznosu od 1.- 1.-

Od naplaćene otkupnine kod preporučanih pošiljaka i vrednosnih pisama, odbija se uputnička taksa i taksa za uputničku vrednosnicu, a ostatak se šalje pošiljaocu pošiljke poštanskom uputnicom.

XVI ČEKOVNI PROMET (redni broj je prema sistematizaciji iz prve vrednosne kolone; prema sistematizaciji iz druge vrednosne kolone nosi redni broj XVII)

Ovo poglavlje poglavlje nećemo prikazivati konkretnije, jer nije od većeg zanimanja za filateliste.

XVII SLANJE ZA PRIMAOCEM I VRAĆANJE POŠILJAKA (ovaj tarifni stav nosi redni broj prema prvoj vrednosnoj koloni; prema drugoj nosi redni broj XVIII)

Ovaj tarifni stav takođe nećemo prezentovati.

XVIII HITNA DOSTAVA – EKSPRES TARIFA (ovaj tarifni stav iz prve vrednosne kolone u drugoj nosi broj XIX)

U užem dostavnom području:

Za pismonosne pošiljke, vrednosna pisma i uputnice 5.- 4.- dinara

Za pakete do 3kg težine 15.- 10.-

Za pakete preko 3kg naplaćuje se taksa za hitnu dostavu izveštaja o prispeću-avizo 5.- 5.-

Pošiljke za šire dostavno područje ne mogu se poslati kao hitne.

XIX PRETPLATA NA POŠTANSKE PREGRATKE (poštanski fah)
(redni broj je iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi redni broj XX)

Pregratci bez ključa mesečno 20.- 20.-

Pregratci sa ključem mesečno 30.- 30.-

XX ZATVORENE TORBE (SA KLJUČEM)

(redni broj je iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi redni broj XXI)

Bliže podatke o tarifi ne donosimo.

XXI ZAHTEV ZA POVRAĆAJ POŠILJKE, IZMENU ADRESE, SMANJENJE ILI SKIDANJE OTKUPNOG IZNOSA

(redni broj je iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi redni broj XXII)

Za jedan od tih zahteva naplaćuje se taksa od 7.- 7.-

XXII IZVEŠTAJ O NEISPORUČENOM PAKETU

(Redni broj iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi red. br. XXIII)

Izveštaj o neisporučenom paketu predaje se pošiljaocu po naplati takse od 4.- 4.-

Taksa se lepi u porto markama na obrazac.

XXIII POVRATNICA

(redni broj iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi red. br. XXIV)

pri predaji:

- unutrašnji saobraćaj 5.- 5.-

- međunarodni saobraćaj 6.- 5,50

posle predaje:

- unutrašnji saobraćaj 7.- 6,50

- međunarodni saobraćaj   8.-   7.-

XXIV IZVEŠTAJ O ISPLATI UPUTNICA

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi red. br. XXV)
takse ne prikazujemo, zbog malog značaja za nas filateliste.

XXV ISPLATNO OVLAŠĆENJE

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi red. br. XXVI)

XXVI PRODUŽENJE ROKA ZA ISPLATU

(red. br. iz Prve vrednosne kolone, u drugoj nosi red. br. XXVII)

I ovaj tarifni broj nećemo detaljnije.

XXVII MEĐUNARODNI KUPON ZA ODGOVOR

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj je red. br. XXVIII)

Prodajna vrednost   8.-   8.- dinara

Kuponi stranih poštanskih uprava zamenjuju se s jednom ili sa više maraka koje predstavljaju taksu običnog pisma najniže težine.

XXVIII KARTA ZA ISTOVETNOST

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi red. br. XXIX)

Za izdavanje karte za istovetnost naplaćuje se taksa u iznosu od 11.- dinara od čega se 10.- dinara u franko markama lepi na samu kartu. Karta važi 3 godine od dana kada je izdata.

XXIX POTRAŽNICA (red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi red. br. XXX)

unutrašnji saobraćaj   7.-   6,50

međunarodni saobraćaj   8.-   7.-

Taksa se lepi u franko markama na obrazac.

XXX POST-RESTANT RUKOVANJE

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj nosi red. br. XXXI)

Za pisma i dopisnice   1.-   1.-

Preporučene pošiljke, vrednosna pisma, uputnice i paketi   2.-   2.-

Taksa se naplaćuje od pošiljaoca u unutrašnjem saobraćaju. Ako se ima naplatiti od primaoca, naplatiće se u duplom iznosu. Za pošiljke iz inostranstva naplaćuje se od primaoca i lepi se na pošiljku u porto markama.

XXXI LEŽARINA ZA PAKETE (red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj je XXXII)

Za pakete u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju, ležarinska taksa za svaki dan

za pakete do 1000 dinara vrednosti   2.-   2.-

za pakete do 2000 dinara vrednosti   3.-   3.-

Najveća ležarinska taksa iznosi 90.-   90.-

XXXII IZVEŠTAJ O DOLASKU (avizo)

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj je XXXIII)

Za izveštaj o dolasku paketa i vrednosnog pisma gde nema dostave na domu, plaća pošiljaoc prilikom predaje vrednosnog pisma i paketa   1.-   1.-

U međunarodnom saobraćaju taksa se naplaćuje od primaoca i lepi u porto markama na sam izveštaj.

XXXIII DOSTAVA VREDNOSNIH PISAMA I PAKETA NA DOMU

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj je XXXIV)

Za isporuku u mestima gde se dostava vrši na domu naplaćuje se od primaoca:

1) za vrednosna pisma u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju:

- do 5000 dinara	1.-	1.
- preko 5000 do 10000 dinara	2.-	2.-
- preko 10000 dinara	4.-	4.-

2) za pakete u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju:

- do 5kg	2.-	2.-
- preko 5 do 10kg	4.-	4.-
- preko 10 do 25kg	5.-	5.-

Taksa se naplaćuje od primaoca u porto markama.

XXXIV ČUVANJE PUNOMOĆJA

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj je XXXV)

O ovom tarifnom broju nećemo dalje.

XXXV POŠTANSKE VREDNOSNICE

(red. br. iz prve vrednosne kolone, u drugoj je XXXVI)

Prodajna cena:

dopisnica za unutrašnji saobraćaj	2.-	1.-
dopisnica za međunarodni saobraćaj	3.-	2.-
poštanska uputnica za unutrašnji saobraćaj	0,50	0,50
poštanska uputnica za međunarodni saobraćaj	0,50	0,50
telegrafska uputnica za unutrašnji saobraćaj	0,50	0,50
otkupna uputnica za međunarodni saobraćaj	1.-	1.-
carinska deklaracija	0,50	0,50
zavoj za vrednosna pisma-manji	1.-	1.-
zavoj za vrednosna pisma-veći	1,50	1,50

Ostali deo cenovnika nećemo navoditi.

Odmah pada u oči da su kroz obe poštanske tarife u novoj novčanoj jedinici – dinaru DFJ, cene poštanskih usluga višestruko povećane u odnosu na prethodnu tarifu u okupacionim dinarima ili je pak i ovoga puta slučaj da nova vlast prilikom zamene novca višestruko obara vrednost zatečenog novca, koji zamenjuje novim. O ovome je naravno veoma teško dati baš pravi sud, ali su te razlike očevidne.

Uporedna analiza ove dve poštanske tarife donete u tako kratkom vremenskom razdoblju ukazuje na određene razlike, naročito kod frekventnijih poštanskih manipulacija, ali i na brojne tarifne stavove, koji nisu promenjeni. Obe pokazuju širok dijapazon rukovanja, koje je pošta i u tim dosta nepovoljnim okolnostima odmah započela, odnosno nastavila iz ranijih – predratnih tarifa odnosno tarifa drugih zemalja. Interesantno je da je u novijoj tarifi ukinuta posebna tarifa za dopisnu kartu u mesnom – lokalnom saobraćaju. Obe tarife za najtipičnija rukovanja – pisma, dopisne karte, štampane stvari, kupon za odgovor i sl. imaju tarifne stavove za međunarodni saobraćaj, a videćemo da će ubrzo broj rukovanja sa inostranstvom biti znatno proširen.

Primetna je česta upotreba franko ili porto maraka u naplati brojnih usluga, a ređi su slučajevi da se naplata vrši u gotovom.

Da bi zaokružili područje poštanskih tarifa u Demokratskoj Federativnoj Jugoslaviji, treba prikazati i **Dopunu poštanske tarife od 10. maja 1945. godine.** Dopuna je objavljena u „Službenom listu” br. 43 od 22. juna 1945. godine, na osnovu rešenja Ministra pošta, telegrafa i telefona br. 4544 od 11. juna

1945.godine, sa važnošću od 1. jula 1945. Ova dopuna mahom se odnosi na međunarodnu poštansku tarifu, kao i na neke dopunske manipulacije – rukovanja, koja u prethodnim tarifama nisu navedena, a prema sledećem:

I DOZVOLA ZA OTPREMU PO POVLAŠĆENOJ TARIFI

Ovu manipulaciju nećemo prikazati, jer je veoma retka. I kod ovog tarifnog broja, taksa se naplaćuje poštanskim markama, iako se radi o visokim iznosima takse (od 25.- do 50.- dinara.)

II POŠTANSKE UPUTNICE

Međunarodni saobraćaj

- do 100 dinara   4,50
- preko 100 do 200 dinara   5.-
- preko 800 do 900 dinara   8,50
- preko 900 do 1000 dinara   9.-

Jednom uputnicom može se poslati najviše 1000 dinara.

Za isplatu prispelih uputnica iz inostranstva prilikom isplate naplaćuje se od primaoca sledeća taksa:

a) taksa za isplatu uputnica na domu:

- do 100 dinara   1.-
- preko 100 do 1000 dinara   1.50

Kod ovog tarifnog broja u objavljenom tekstu očigledna je nelogičnost jer u nastavku opisa postoji skala do 5000 din. po uputnici. Ovde prekidamo dalji prikaz ovog tarifnog broja.

III HITNA DOSTAVA – EKSPRES POŠILJKA

U međunarodnom saobraćajuza sve pismonosne pošiljke, vrednosna pisma i vrednosna pisma i uputnice   8.- dinara
za pakete bez obzira na težinu 14.50

IV PAKETI SA SVEŽIM VOĆEM

Ovaj tarifni stav nećemo prikazati.

V PREPAKOVANJE PAKETA

Ovaj tarifni stav nećemo prikazati.

VI POTVRDA O PREDAJI POŠILJKE

Naplaćuje se taksa od 7.-

Ova se taksa lepi u franko markama na obrazac kojim se traži potvrda.

VII TAKSA CARINJENJA

a) Pismonosne pošiljke

za pismonosne pošiljke iz inostranstva čiji sadržaj podleže carinjenju, taksa carinjenja po komadu iznosi 7,50

b) Paketi

za svaki paket iz inostranstva taksa carinjenja po komadu je 9.-

Ove se takse unose u obračun carine i naplaćuju u gotovom novcu.

Za posredovanjem pti izvoznom carinjenju naplaćuje se ista taksa kao i pri posredovanju kod uvoznog carinjenja.

Ova se taksa lepi u franko markama na carinsku priznanicu o plaćenju izvoznog carini.

VIII POSREDOVANJE I PODNOŠENJE NA ŽIGOVINU

Prikaz takse nije neophodan, pa ga ne dajemo.

IX KUTIJE SA OZNAČENOM VREDNOŠĆU

Mogu se otpremati **samo u međunarodnom saobraćaju**, po sledećoj tarifi:

a) za svakih 50gr ili deo ove težine 4.-

Najmanja taksa po težini iznosi 14,50

b) prema iznosu označene vrednosti za svakih 300 zlatnih franaka ili deo ove sume po 9.-

v) taksa za preporučeno rukovanje za inostranstvo 5.-

X ZAHTEV ZA POVRAĆAJ POŠILJKE, IZMENU ADRESE ILI SKIDANJE OTKUPNOG IZNOSA

Za jedan od ovih zahteva naplaćuje se 9.-

Ovom delu izlaganja pripada svakako i **Uredba o plaćanju poštanskih taksi** objavljena u „Službenom listu” br. 24 od 21. aprila 1945. godine, koja reguliše **oslobođenje od plaćanja poštanskih taksi**, sa važnošću od 1. maja 1945. godine. U komentaru ove uredbe, koja sa stanovišta današnjeg vremena možda nije dovoljno jasna, da kažemo da se oslobođenje odnosi na tri grupe korisnika. Najpre su to jedinice pošte za sve vrste pošiljki u uzajamnoj korespodenciji. Drugu grupu čine vojne vlasti, organi vlasti i Crveni krst, ali samo za vreme rata i mobilizacije. Treću grupu čini korespodencija – obična pisma, dopisnice, uputnice, vrednosna pisma i paketi upućeni vojnim licima ili koje takva lica otpremaju, za vreme rata i mobilizacije. Oslobođenje ne važi u lokalnom saobraćaju, kao i za robne oglede, hitne pošiljke, otkupne pošiljke s povratnicom i telegrafске uputnice. Za međunarodni saobraćaj važe osobeni propisi. Uredba je doneta u vreme kada su još uvek postojali faktički uslovi za njenu primenu, jer rat još nije bio završen. Verovatno da je primenjivana i pre objavljivanja, i u nekoliko prethodnih meseci, kao i neko vreme po formalnom svršetku II svetskog rata.

Zaokružujući ovaj deo izlaganja, koje se odnosi na formalne uslove za obavljanje poštanskog saobraćaja i cenovnike poštanskih usluga, da završimo konstatacijom da je u DFJ donet i Zakon o PTT taksama 27. X 1945. godine, a prečišćen tekst Zakona objavljen je u „Službenom listu” br. 81 od 8. oktobra 1946. godine. Zakonom je propisana obaveznost plaćanja poštanskih taksi i ovlašćenja resornih ministara. Ministar PTT-a propisuje poštanske takse i odlučuje o izdavanju poštanskih maraka, određujući njihov oblik, boju i vrstu hartije. PTT-taksenu tarifu donosi u sporazumu sa Ministrom finansija, sem u slučaju izmene i dopune taksa u međunarodnom poštanskom saobraćaju, ukoliko se takve izmene javljaju kao posledica izmene vrednosti dinara prema zlatnom franku ili izmene pravca upućivanja. Te odluke Ministar PTT-a donosi samostalno ili ovlašćuje službeno lice za to. U delu Zakona koji govori o oslobođenju od plaćanja taksi, ima izvesnih izmena u odnosu na pomenutu uredbu koja je objavljena pre prečišćenog teksta Zakona. Tako su u grupu korisnika oslobođenih od plaćanja poštanskih taksi uneti ratni zarobljenici, dok su isključena sva vojna i druga lica u ratnim i mobilizacijskim uslovima. Zakon propisuje prodaju poštanskih maraka i vrednosnica isključivo po ceni koja je na njima određena, a ovlašćenim prodavcima se odobrava provizija do 5%, koja se plaća u poštanskim markama.

U daljoj obradi teme zadržaćemo se na kratko na popisu izdanja poštanskih celina i poštanskih maraka izdatih tokom perioda DFJ, preciznije od pre kraja 1944. do kraja 1945. godine, uz kraće komentare.

Sistematizaciju činimo na našin da najpre nabrajamo celine i marke izdate u **okupacionim dinarima**, a zatim u **dinarima DFJ**.

A. OKUPACIONI DINARI

A.1. Poštanske celine

A.1.1. Provizorno izdanje dopisne karte – pretisak grba i naziva nove države na celini iz doba okupacije sa motivom Vuk Karadžić od 2din, sa pretiskom državnog grba i novim nazivom države i povišenjem nominale za 3din odnasno na 5din, kolika je propisana taksa za dopisnu kartu. Ova poštanska celina

izdata je, kako već rekosmo, 6. decembra 1944. godine. Tamnija nijansa zelene boje pripada već izdatim neiskorišćenim primercima sa preštamptom, a svetlija novoštampanoj i pretisnutoj karti. Rok njene upotrebe, koji se navodi u nekim katalogima je neprecizan i poznato je da je korišćena i posle roka, koje je bio utvrđen za izdanja poštanskih maraka i celina u okupacionim dinarima.

A.1.2 Dopisna karta sa motivom Tito u uniformi od 5 dinara. Kataloški broj MIG 105, MV/FIL36), DS/SF DK103, sa varijantom u tekstu na makedonskom jeziku umesto ćirilicom i latinicom na srpskohrvatskom.

Ova dopisna karta izdata je 2. marta –19. aprila 1945. godine, a važila je do 15. jula 1946.godine.*

A. 2. Franko marke

A.2.1. Redovno-pomoćno izdanje, novoštampane marke od 3 i 7 dinara okupacionog redovnog izdanja Manastiri sa zaštitnom mrežom, pretiskom grba i naziva države, te povšenjem nominale sa „+2” odnosno „+3”. Kataloški broj MI 451I/453I, YU 307/8, ZŠ/SFK716/7. Vrednost od 3+2din puštena je u promet 16. decembra 1944, a od 7+3din. 14. decembra 1944. godine. Važile su do 31. jula 1945. godine.

A.2.2. Redovno-pomoćno izdanje. Novoštampane marke od 3, 7 i 4 dinara okupacionog redovnog izdanja Manastiri bez zaštitne mreže, pretiskom grba i naziva države, te povišenjem nominale sa „+2”, „+3” i „+21”. Kataloški broj MI 451II/453II, YU309/11, ZŠ/SFK720/2. Puštene su u promet: prva 24. januara, druga 21. februara i treća 30. marta 1945. godine. Važile su do 31. jula 1945. godine.

A.2.3 Redovno izdanje Tito, vrednosti od 5, 10, 25 i 30 dinara, kataloški broj MI 454/7, YU312/5, ZŠ/SFK 723/6 Puštene su u promet prema rastućoj nominali 4. marta, 21. februara, 30. marta i 3. aprila 1945.

A.3. Porto marke

A.3.1. Porto marke okupacionog izdanja od 10 i 20 dinara sa pretiskom grba i naziva države, kataloški broj MI P74/5, YU P38/9, ZŠ/SFK718/9. Puštene su u promet 25. decembra 1944. i važile do 31. jula 1945. godine.

A.3.2. Redovno izdanje porto maraka sa državnim grbom i nominalama u crnoj boji. Serija se sastoji od 8 vrednosti, počev od 2 pa do 40 dinara. Marke su sukcesivno puštane u promet od 13. februara do 3. marta 1945. godine. Važile su do 31. avgusta 1945. godine.

B. DINARI DFJ

B.1.a. Poštanske celine u periodu važnosti tarife od 20. aprila 1945.

B.1.a.1. Dopisna karta sa motivom Tito u uniformi od 2din, kataloški broj MI P103, MV/FIL38), DS/SF, DK 105, oko koje su očevide dileme. Iako neki autori kataloga celina tvrde da ova dopisna karta postoji ne samo u varijanti na makedonskom, **već i na srpskohrvatskom** jeziku, najveći broj sakupljača, kao i pok. D. Stojavljević, smatraju da postoji samo u varijanti na makedonskom jeziku. Interesantno je da ni M. Vuković ne navodi tačan datum izdanja dopisne karte od 2 dinara, a to je moralo biti oko 20. aprila 1945, kada je novi DFJ dinar počeo da se koristi i kada je doneta nova poštanska tarifa. Ova dopisna karta na svaki način i iz niza razloga traži dodatno izučavanje, posebno u poštansko-istorijskom smislu, no o tome ćemo kasnije, na konkretnim primerima. Ne treba izgubiti iz vida da je u tom kratkom periodu važnosti te prve poštanske tarife u DFJ dinarima, postojala i tarifa za dopisnu kartu u mesnom saobraćaju u visini od 1,50din – loko tarifa za dopisnicu-razglednicu.

Kratak period prve tarife u DFJ dinarima od 20. aprila do 10. maja 1945. godine je dakle posebno zanimljiv, kada su u pitanju tarife za dopisnice i način plaćanja predviđene takse. U momentu stupanja na snagu tarife od 20. aprila 1945. godine, u tečaju su bile isključivo poštanske i porto marke izdate u okupacionim dinarima sa važnošću do kraja jula-avgusta 1945. godine. Trebalo bi svakako utvrditi da li je uopšte sačuvan objekat-razglednica frankirana sa 30 okupacionih dinara (tarifa u loko saobraćaju od 20. aprila od 1,50 DFJ dinara preračunato u okupacione dinare) odnosno sa 40 okupacionih dinara (tarifa u međumesnom saobraćaju od 20. aprila od 2 DFJ dinara preračunato u okupacione dinare), naravno sve to sa autentičnim poštanskim žigovima između 20. aprila i 9. maja 1945. godine. Situacija se

dakle čini poprilično maglovita, a naš je zadatak da je pokušamo rasvetliti. Postoje primeri da su pošte iz praktičnih razloga i u nemogućnosti da se na dopisnoj karti u okupacionim dinarima, preračunatu razliku naplaćivali u gotovom sa rukopisnom napomenom, a očigledni su i primeri da se ta nova tarifa tih dvadesetak dana, koliko je važila, nije striktno poštovala.

B.1.b. Poštanske celine u periodu važnosti tarife od 10. maja 1945.

B.1.b.1. Dopisna karta sa motivom Tito u uniformi od 1din, kataloški broj MIG P101, MV/FIL 40, DS/SF DK106, sa podvarijantama u štampi i sa varijantom na makedonskom umesto srpskom jeziku. Poštanska karta je izdata 20. maja 1945. i važila je do 15. jula 1946.godine.

B.2. Franko marke

B.2.1. Redovno izdanje Tito u seriji od 8 vrednosti od 0,25 do 20 dinara, kataloški broj MI461/8, YU316/323.

Marke su sukcesivno izdate, počev od 14. V 1945. (vrednost od 2 dinara), 13. VI (0,50 dinara), 4. IX (9 dinara), 19. IX 1945. (20 dinara). Podatak o važnosti ovih maraka u svim katalozima ne odgovara činjenicama, budući da su marke zadržane u tečaju puno, puno duže. U vezi sa ovim izdanjem da napomenemo jednu zanimljivost. Istoga dana – 24. IV 1945. godine, rešenjem pod br. 4071 resorni ministar je odlučio da se ovo izdanje pusti u štampu, a drugim rešenjem pod br. 4075, da se pusti u štampu redovno izdanje Partizanski motivi, koje su se marke ne mnogo kasnije i pojavile u tečaju.

B.2.2. Prigodno izdanje od 2 dinara povodom Prvog zasedanja ASNO Makedonije u manastiru Prohor Pčinjski. Kataloški broj MI 458, YU324, ZŠ/SFK748. Marka je izdata 2. VIII 1945. godine i bila je u važnosti do 15. IV 1946.

B.2.3. Prigodno izdanje sa doplatom u korist Crvenog krsta, od dve vrednosti, kataloški broj MI 459/406, YU325/6, ZŠ/SFK749/50. Marke su izašle 15. IX 1945. i bile su važnosti do 15. II 1946. godine.

B.2.4. Redovno izdanje Partizanski motivi u seriji od 12 vrednosti, kataloški broj YU327-38, ZŠ/SFK751/762. Puštene su u tečaj sukcesivno, počev od 9. X (vrednost od 2 dinara), 17. X (4 dinara), 26. X (5dinara i 6dinara), 2. XI (vrednost od 20 dinara).

B.2.4. Prigodno izdanje sa doplatnim viškom od 2+5 dinara povodom 20. oktobra, kataloški broj MI 469, YU339, ZŠ/SFK783. Dan izdanja 20. X1945. sa važnošću do 31. I 1946.

B.2.5 Prigodno izdanje povodom prvog saziva Ustavotvorne skupštine. Serija maraka se sastoji od 6 vrednosti u dve varijante rasporeda ćirilice i latinice u nazivu države. Pušten je i spomen blok u dve varijante teksta, kataloški broj MI 486/91 i Bl.2/3, YU340/51 i Bl.2/3, ZŠ/SFK764-75 i Bl.6/7. Puštene su utečaj 29. XI 1945. i važile do 15. IX 1946. (blokovi do 15. VII 1946.)

Prednji popis poštanskih vrednosnica-celina i maraka sadrži sve koje su izdate pod nazivom države DFJ, a kako smo već rekli, mi ćemo se u ovom broju časopisa baviti isključivo objektima sa poštanskim markama i celinama i sl. izdatim u srpskim okupacionim dinarima.

Ostaje nam poslednji, najznačajniji i najzanimljiviji deo obrade, prikaz karakterističnih i interesantnih poštanskih objekata, sa odgovarajućim komentarom. Zbog dužine teksta u ovom broju časopisa, sledi nastavak obrade ove iste teme sa eventualnim korekcijama podataka, čiju ćemo proveru izvršiti u međuvremenu, pre svega kada je u pitanju tumačenje tarifa, uz ponovnu zahvalnost Biblioteci Skupštine Republike Srbije i nekolicini kolega, čime je omogućeno objavljivanje ovog, a narednih tekstova na temu Jugoslavije od 1944. pa nadalje.

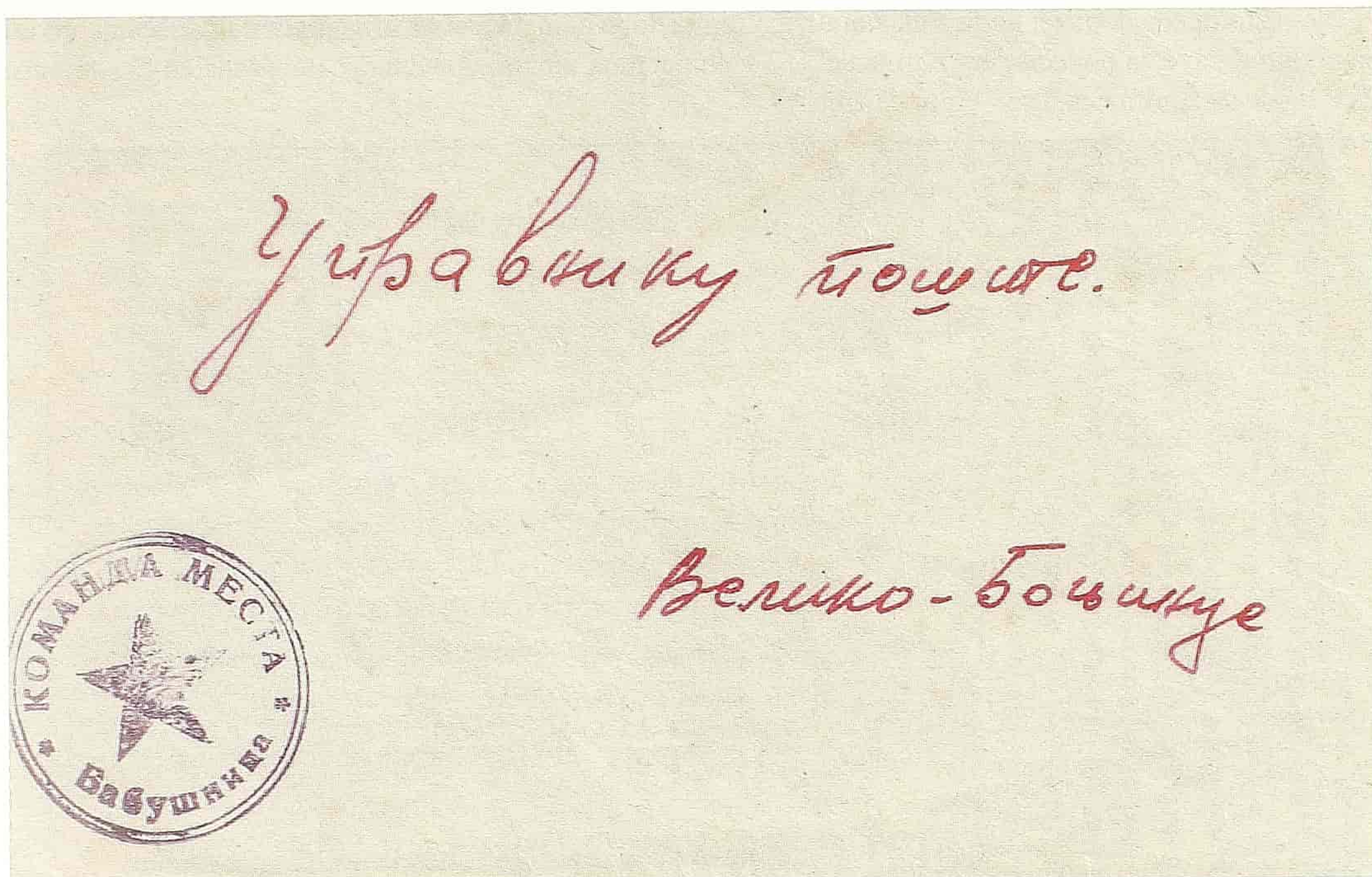
Poznato je da je već tokom proleća-leta 1944. godine i neprestano do konačnog oslobođenja teritorije današnje Srbije, na prostoru jugoistočne Srbije postojala slobodna partizanska teritorija sa lokalnim organima vlasti, dakle pre prelaska glavnine narodno-oslobodilačke vojske preko Drine u Srbiju. Otuda nije čudno da je upravo na tom relativno ograničenom, oslobođenom prostoru, obnovljen poštanski promet odnosno otpočele su rad pošte, koje se mogu smatrati vesnicima PTT saobraćaja u novoj avnojskoj demokratskoj Jugoslaviji.

* koristimo se skraćenicama: MIG=Michel – katalog celina, MV/FIL=M.Vuković/časopis „Filatelista”, DS/SF=D. Stojavljević/Studio filatelija, MI=Michel, YU=Jugomarka, ZŠ/SFK=Z. Šafar/Srpski filatelistički klub.

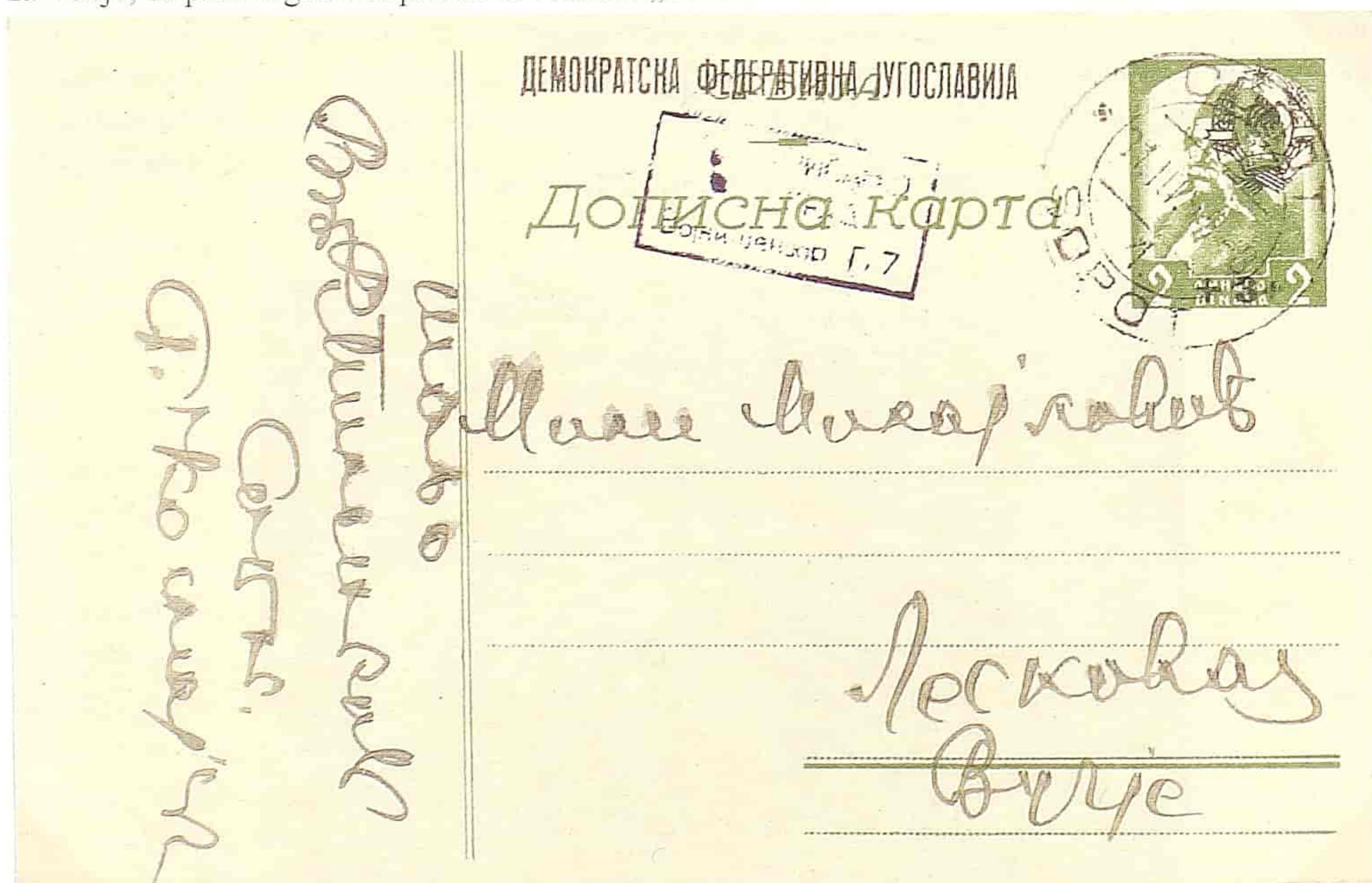

Slika 2: Prednja strana pisma

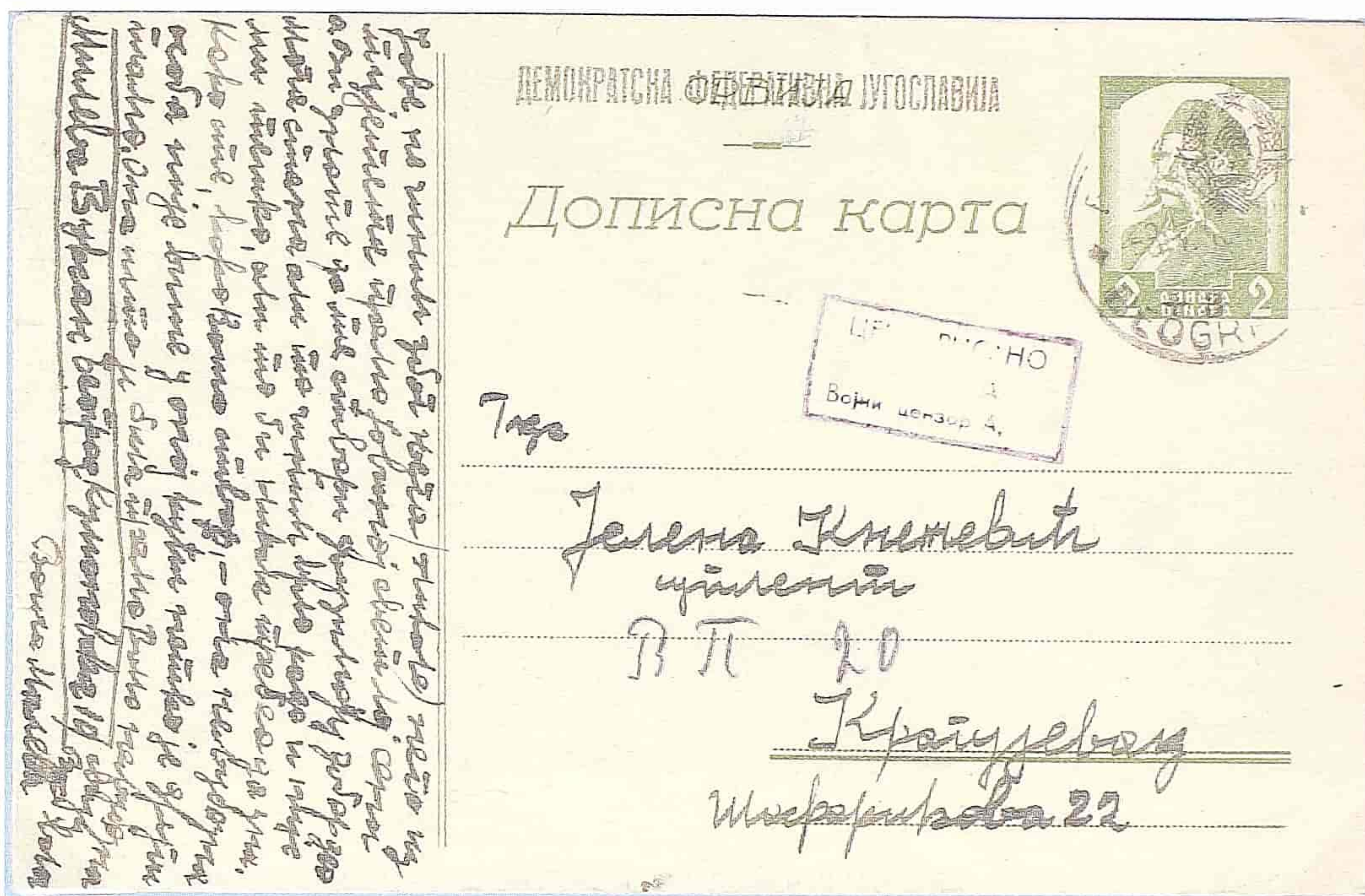
Dopisna karta Vuk Karadžić iz perioda nemačke okupacije Srbije od 2 okupaciona dinara pretisnuta grbom i nazivom nove države sa povećanjem nominalna vrednosti „+3”, upućena iz Sopota 31. III 1945. za Vučje, sa pravougaonim pečatom cenzure „17”.

Slika 3: Dopisna karta sa motivom Vuk Karadžić

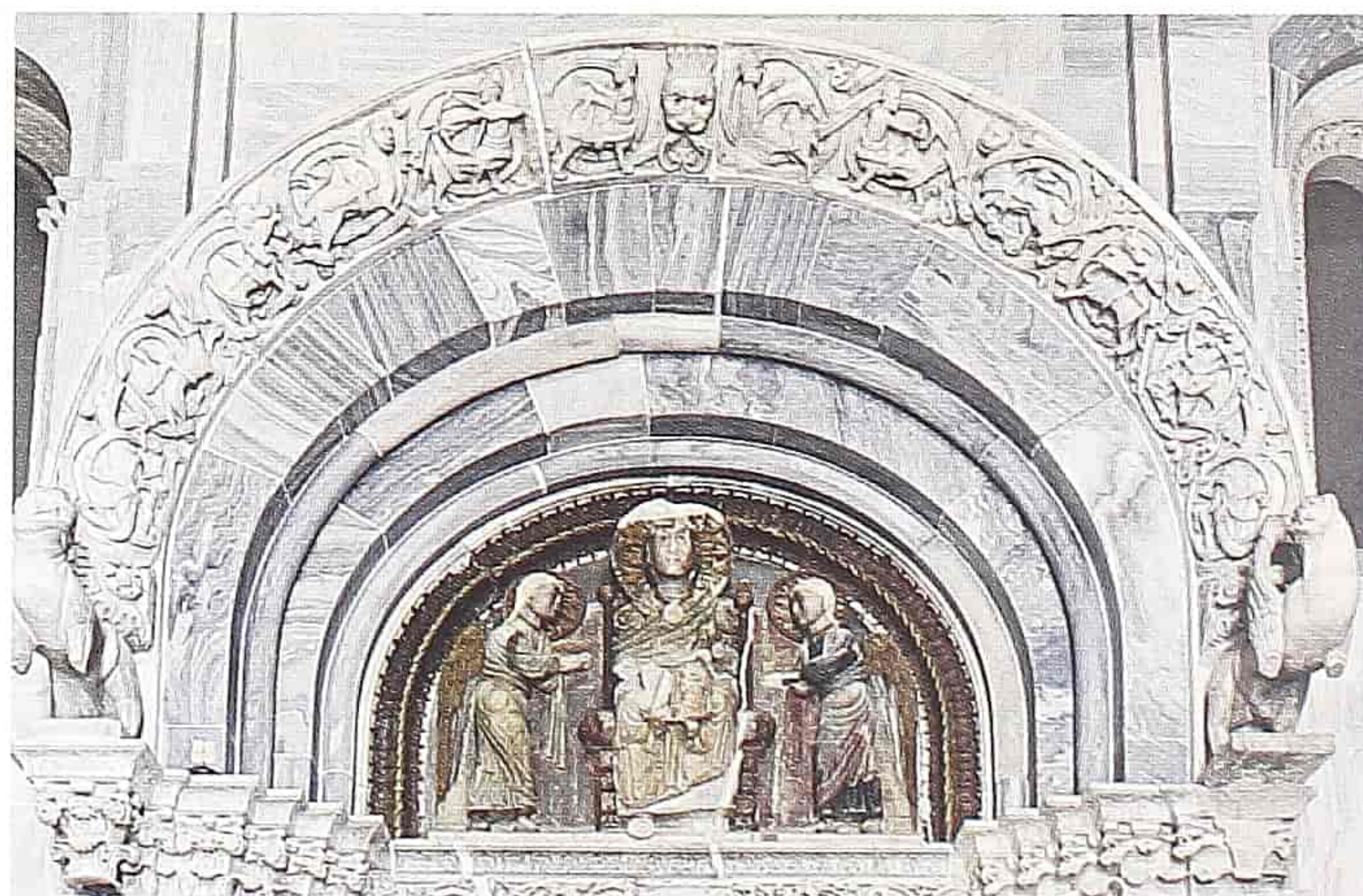
Novoštampana dopisna karta Vuk Karadžić 2din iz doba nemačke okupacije pretisnuta grbom i novim nazivom države sa povećanjem nominale “+3” okupaciona dinara, upućena iz Beograda za Kragujevac 3.V.1945. sa žigom cenzure “Vojni cenzor A”.

Slika 4: Dopisna karta sa motivom Vuk Karadžić upućena iz Beograda za Kragujevac

Neobičnost ove poštanske karte sa motivom Vuk Karadžić i dopunskom vrednošću čini činjenica da je upotrebljavana čak i u 1946. godini, a nađeni su primeri i kasnije, bez ikakvih vidljivih oznaka o dotak-siranju, iako su već od 20. aprila 1945. uvedene nove poštanske tarife u novoj valuti – DFJ dinaru.

(Nastaviće se u sledećem broju)

Prof. dr Milan Radovanović

FRANCUSKE MEDICINSKE MISIJE U SRBIJI 1915. GODINE

Početak decembra meseca 1914 godine, posle bitaka na Kolubari and Suvoboru, Srbija je uz nadčovečanske napore svojih vojnika, odbacila Austrijance izvan svojih granica uz veliki ratni plen i 70.000 ratnih zarobljenika. Ovim hrabrim vojnicima, iscrpljenim u tri uzastopna rata bili su neophodni odmor, a državi vreme da se reorganizuje vojska i da se popune rezerve municije.

Tada se pojavio novi neprijatelj koji su preneli austrougarski zarobljenici – tifus (Sl.1). Bolnice su uskoro bile prepravljene. Bolesnici su ležali po hodnicima, stepenicama, pa čak i u štalama. Lekari i medicinske sestre su bili i sami direktno ugroženi. U toku epidemije od pegavca je u Srbiji umrlo 200.000 ljudi. Od dve stotine srpskih lekara svi su болоvali, a umrlo ih je 125 (4). Srbija je zatražila pomoć od saveznika, jer su srpske vojne snage bile nemoćne pred ovim protivnikom.

AUSTRIANS CARRIED TYPHUS TO SERBIA

Rockefeller Relief Commission
Finds Troops the Source of
the Great Epidemic.

SAYS 300,000 ARE IN NEED

And the Country Is Practically
Helpless in the Emergency—
Cholera Outbreak Predicted.

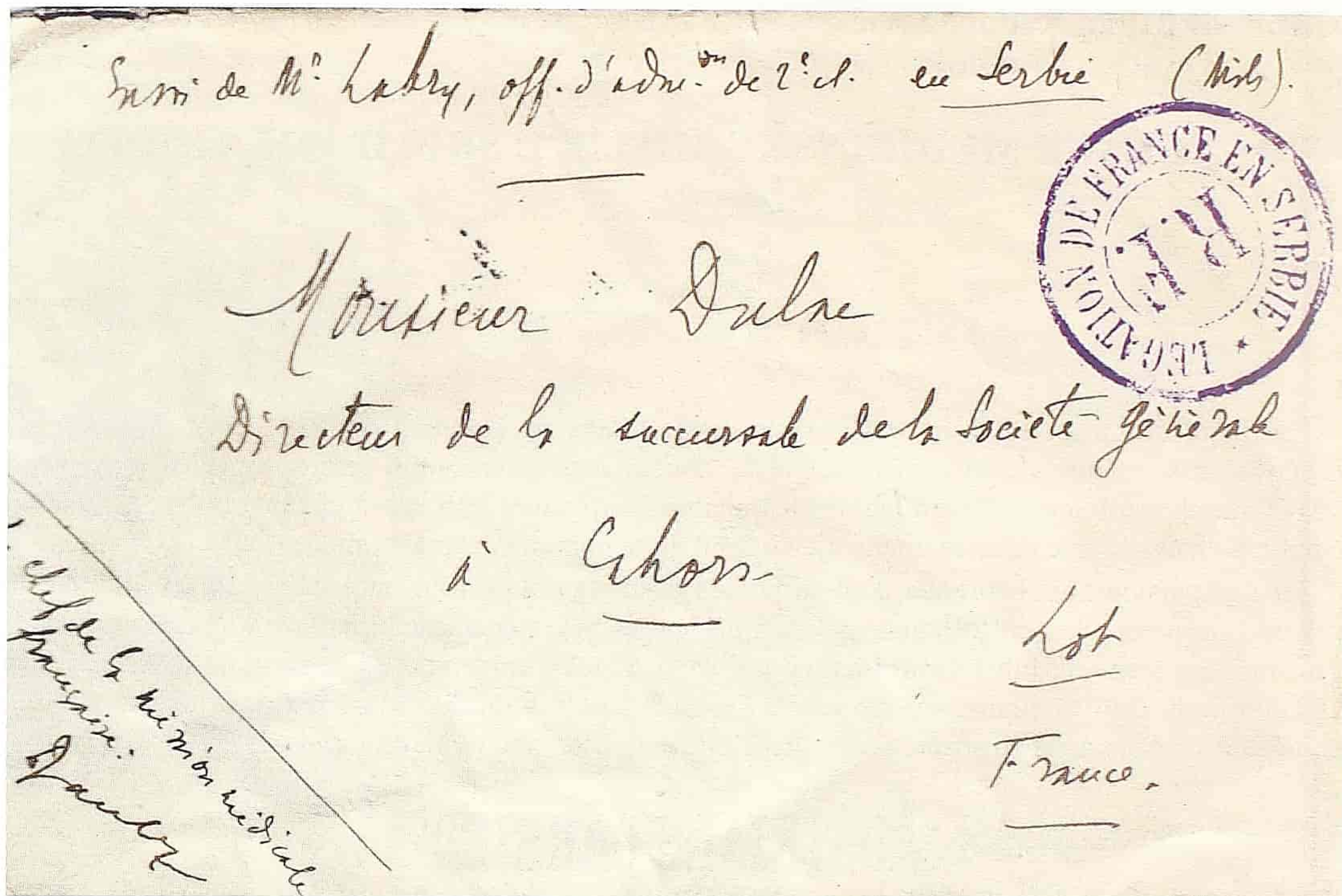
Slika 1 New York Times od 26 marta 1915 (4)

Medicinske misije su stigle sa svih strana: Rusije, Engleske, Francuske, SAD, Švajcarske, Holandije, Danske i drugih. U Francuskoj je ministar rata tražio one lekara koji su bili spremni da se izlože opasnosti tifusa u Srbiji. Na ovaj poziv javilo se čak 3.400 lekara. Prednost su dobili oni koji su imali iskustva sa zaraznim bolestima, posebno u francuskim kolonijama, gde se takodje javljao tifus.

Sredinom marta 1915 francuska vojna medicinska misija na čelu sa pukovnikom Žoberom ukrcala se na brod u Marseju i preko Soluna stigla u Niš 27.marta. Francuska medicinska misija pod komandom pukovnika Žobera (Jaubert) sastojala se od preko 100 lekara čiji je glavni zadatak bio borba protiv tifusa i to je činila u periodu od aprila do avgusta 1915 godine. U vojne jedinice su bila upućena 54 lekara, dok ih je u civilnom sanitetu bilo 48 (107).U osnovanim bolnicama u Beogradu i Nišu i uz pomoć medicinskih misija stopa smrtnosti od tifusa smanjena je sa 35% na 4% (2)

Originalno pismo komandanta francuskih misija u Srbiji pukovnika Žobera sa njegovim potpisom (u donjem levom uglu pisma) iz Srbije za Francusku preko Francuske ambasade u Srbiji dato je na Sl. 2.

Slika 2 Pismo, upućeno od strane šefa francuske medicinske misije u Srbiji dr. Žobera sa tekstom : "Šef francuske medicinske misije" ("Le chef de la mission médicale française") u donjem levom uglu pisma za Francusku, nosi žig Francuske ambasade u Srbiji na kome piše: "LEGATION DE FRANCE EN SERBIE", a u sredini "R.F" (Republic Française). (Ljubaznošću g. J. Bourguignat-a).

Rad svih misija bio je koordiniran i kontrolisan od strane Medjunarodnog odbora za uvođenje sanitarnih mera za suzbijanje zaraze, čije je formiranje poteklo od ser Ralfa Pedžeta i Amerikanca dr Ričarda Stronga. Po dolasku u Niš, pukovnik Žober je postao ravnopravni član tog tima. Lekari francuske medicinske misije dobili su za područje svog rada Staru i Novu Srbiju, sem Skoplja i Bitolja. Niš je bio sedište misije, a cela Srbija je bila podeljena na sedam zdravstvenih sektora u koje su po dolasku bili raspoređeni francuski lekari i to sa sedištem, kao sledi: Beograd, Užice, Valjevo, Kruševac, Kragujevac, Zaječar i Niš. U svakom od navedenih gradova nalazio se lekar – šef sektora. Iz ovih mesta francuski lekari su na konjima, mazgama i kolima posećivali i najudaljenija sela iz svog delokruga rada (17).

Niš je bio centralni izvor zaraze. Prema memoarskoj literaturi "Niš je bio sumoran grad. Na mnogim kućama se vijorila crna zastava, ukazujući na prisustvo smrti. Svaki dan se čuo Šopenov pogrebni marš, čak i više puta na dan, kojim je vojna muzika ispraćala pokojne vojnike na vojno groblje."

O radu medicinskih misija posebno je karakteristično mišljenje Ch. Vopicke, ambasadora SAD za Balkan u tom vremenskom periodu – periodu u kome su SAD još bile neutralne: "Posebno mi je zadovoljstvo bilo što sam mogao da konstatujem da su medicinske misije SAD, Francuske i Engleske saradivale u perfektnoj harmoniji da bi pomogli nesrećnicima. ...jer su to bili crni dani za Srbe. Dok su na bojnopolju ostvarivali pobeđe, kod kuće su njihovi roditelji, žene i deca umirali od tifusa i drugih bolesti" (3)

Više se neće ulaziti u ovaj deo istorije medicine u nas, jer postoji obimna gradnja. Onima koji žele više da saznaju, preporučuje se ipak sveobuhvatni rad grupe autora koji govori o svim medicinskim misijama u Srbiji u to vreme naveden pod (4), kao i da je o medicinskim misijama u nas već pisano (8).

Nadalje će biti prikazani poštanski dokazi prisustva francuskih misija na tlu Srbije, kako sledi.

Slika 3

Издање Инспекције Пошта српских армија

Prva prikazana karta je višebojna dobro poznata Dopisna karta srpskih ratnika iz ovog perioda upućena iz Zaječara preko Niša (poštanski žig 21.09.15) za Tours, Francuska. Karta je u polasku cenzurisana kružnim žigom Glavne vojne cenzure crvene boje i parafom cenzora plave boje (Sl.3). Karta je putovala uobičajenim putem preko Grčke do Marselja o čemu svedoči kružni žig "MINISTÈRE DE LA GUERRE / CONTROLE POSTAL MILITAIRE" crne boje. U gornjem levom uglu nalazi se dvoredi žig francuske medicinske misije u Srbiji "MISSION MEDICALE FRANCAISE / EN SERBIE". Karta nije frankirana jer je kao vojnička pošta bila oslobođena poštarine.

Slika 4

Druga prikazana karta (Sl.4) je celina za inostrani saobraćaj izdata 1910 godine (Vuković br.66) upućena iz Zaječara (poštanski žig 15.08.15) za St.Radegonde, Francuska i preusmerena na drugu adresu u istom mestu. Karta je dva puta cenzurisana ljubičastim dvoredim žigom "VOJNOM KONTROLOM PREGLEDANO" uz dva parafa cenzora plave i sivo-crne boje. Na karti se nalaze Marseljski kružni žig "MINISTERE DE LA GUERRE / CONTROLE POSTAL MILITAIRE" ljubičaste boje i dolazni poštanski žig Radegonde (13.09.15). U donjem levom uglu nalazi se koso dvoredi žig francuske medicinske misije u Srbiji "MISSION MEDICALE FRANCAISE / EN SERBIE" ljubičaste boje, kao i potpis francuskog doktora (nažalost nepoznatog).

Slika 5

Treći primerak (Sl.5) predstavlja srpsku dopisnicu "SVEČANI ULAZAK NJ.V. KRALJA PETRA U SKOPLJE" korišćenu kao vojnička karta ("Franchise militaire" - napisano sa leve strane karte) i upućenu od strane francuskog doktora, kapetana po činu (gornji desni ugao "Le Capitain + potpis) za Castelnaudary, Francuska. Karta je žigosana vojnim žigom Vrhovne komande (14.06.15) i dva puta cenzurisana sa dva različita ljubičasta dvoreda žiga "VOJNOM KONTROLOM PREGLEDANO" uz paraf cenzora crvene boje. U sredini karte se nalazi veoma slab otisak dvokružnog žiga francuske misije

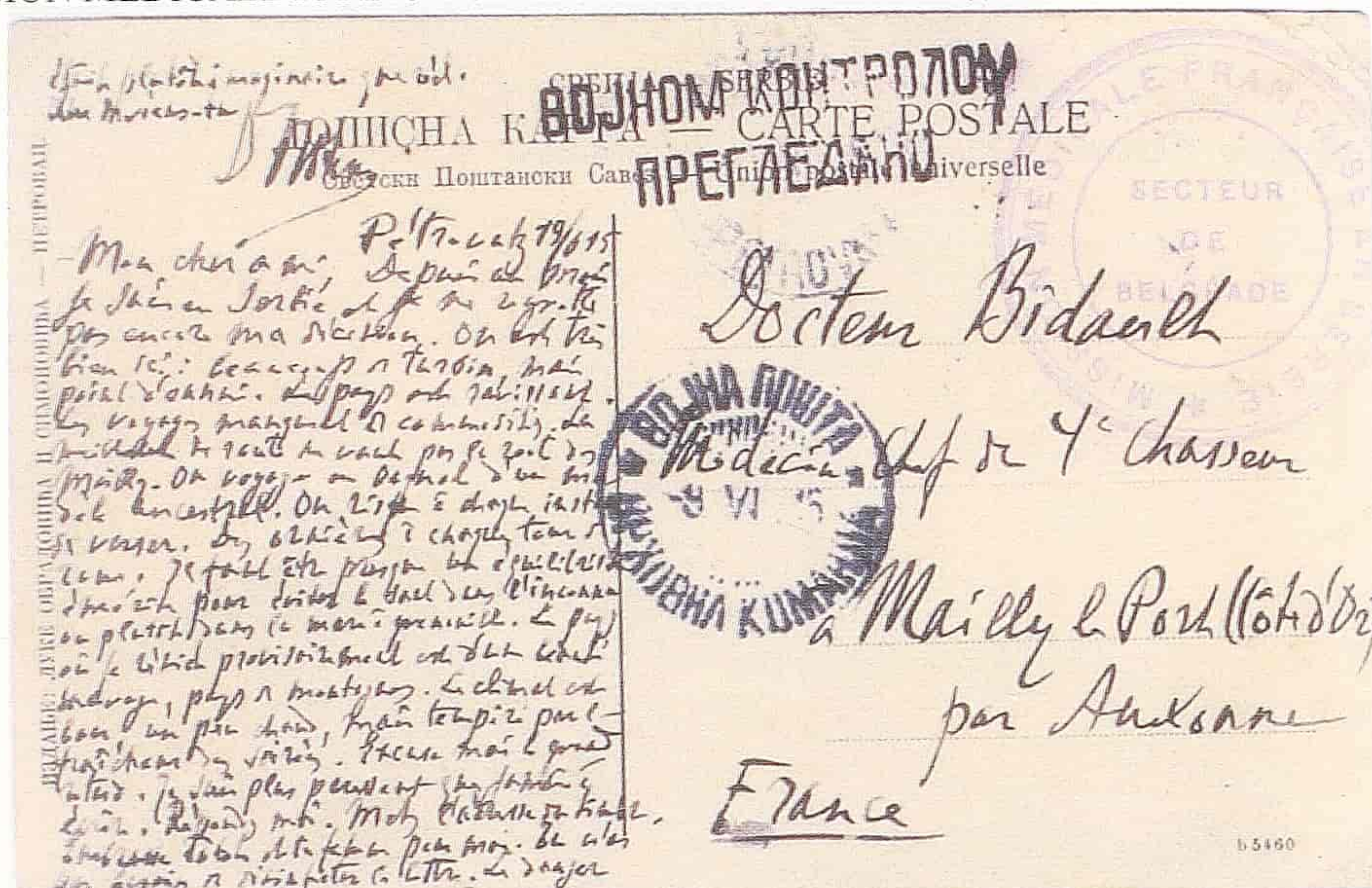

Slika 6

(Sl.6), pokriven delom žigom Vrhovne komande, a delom žigom cenzure gde je ipak ispod oba žiga vidljivo i čitljivo " ...EN SERBIE" koji je prikazan na sledećem objektu i koji se daje kao ilustracija i dokaz. Kao što se uočava na ovom žigu se nalazi tekst "MISSION MEDICALE FRANCAISE EN SERBIE / Sector de Belgrade".

Bolji otisak ovog žiga nalazi se na sledećem primeru (Sl.7). Karta je upućena iz Petrovca (19.06.15 iz teksta na karti zbog nečitljivog datuma na poštanskom žigu) za Mailly le Port, Francuska. Karta je žigosana vojnim žigom Vrhovne komande (9.06.15) i cenzurisana ljubičastim dvoredim žigom "VOJNOM KONTROLOM PREGLEDANO". Na karti jasno vidljiv službeni žig francuske misije "MISSION MEDICALE FRANCAISE EN SERBIE / Sector de Belgrade".

Slika 7 Karta iz zbirke g. Bourguignat J., *La France au secours de la Serbie*”,

Slika 8 Pismo iz zbirke g. Bourguignat J., *La France au secours de la Serbie*”,

Sličan kružni žig, samo na srpskom jeziku, "Francuska Lekarska Misija / Beograd" nalazi se na pismu (Sl. 8) upućenom iz Beograda (poštanski žig 6.09.15) za francusku vojnu poštu 156 (Sector postal 156). Pismo je cenzurisano srpskom dvoredim cenzurnim žigom "Vojnom kontrolom / pregledano" i parafom cenzora plave boje.

Sledeći žig francuske medicinske misije "Mission medicale militaire Francaise / en Serbie" nalazi se na srpskoj razglednici Kruševca (Sl.10). Na dopisnici se na prednjoj strani nalazi marka "Kralja Petra sa kapom" od 10 para za inostranstvo žigosana poštanskim žigom Kruševca i neće se dalje opisivati zbog nepotrebnog ponavljanja, jer su karakteristike na poledjini praktično iste.

Mission medicale militaire Francaise
en Serbie

Slika 9 Izdvojeni žig "Mission medicale militaire Francaise / en Serbie" sa slike 10.

Slika 10

Što se tiče puta pošte francuske medicinske misije očigledno je da je išla preko Grčke za Marselj i to: ili diplomatskom poštom francuske ambasade u Srbiji (primer pisma dr.Žobera) ili preko srpske pošte (ostali primeri).

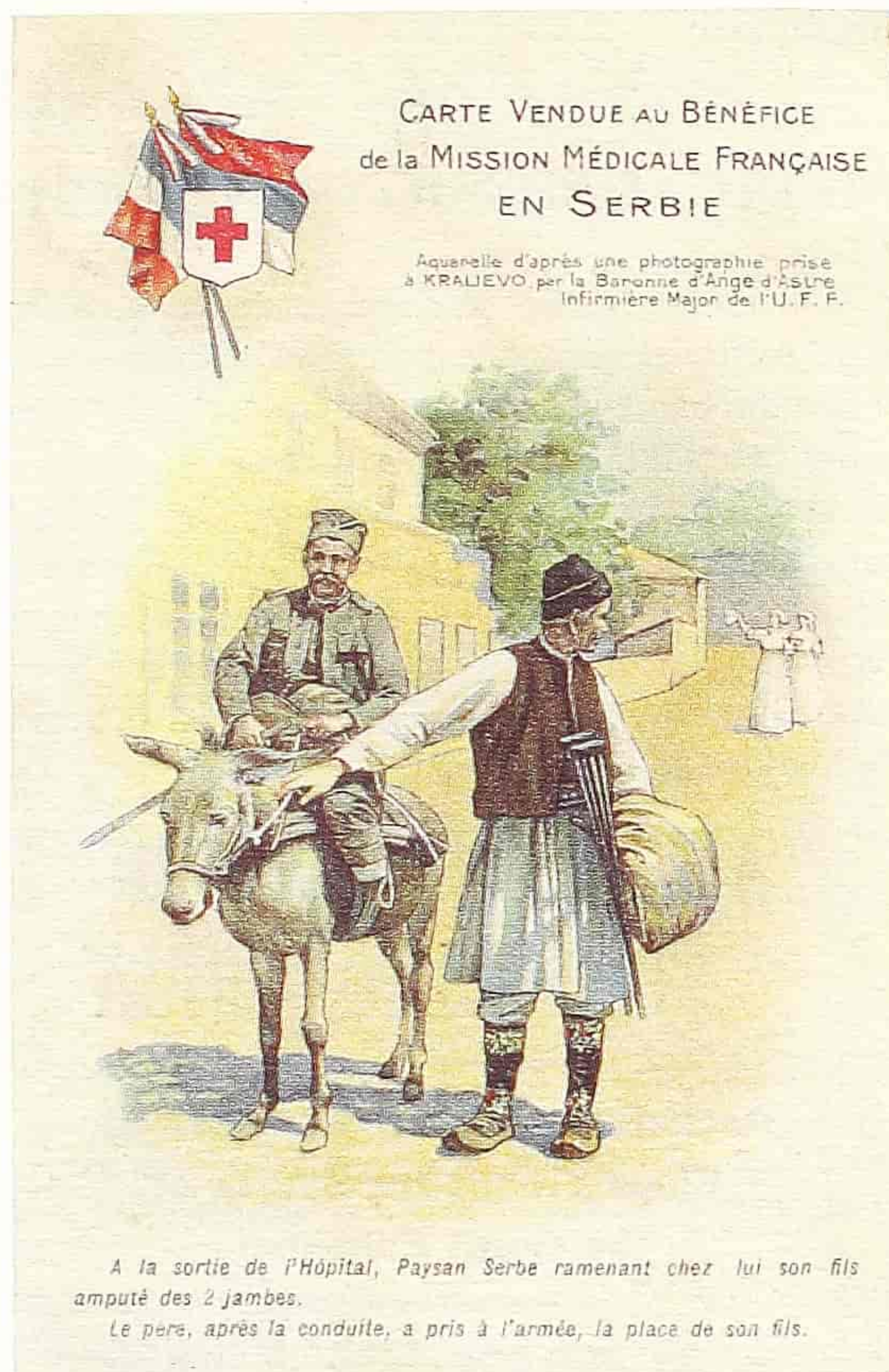
Pošta komandanta francuskih misija u Srbiji pukovnika Žobera možda nije tipičan primer, jer je mogla da sadrži i poverljive podatke, pa kao takva je bila predmet dostave preko francuske ambasade u Nišu.

Pošta upućena preko srpske pošte za Francusku nije u potpunosti definisana, jer se nalaze različiti primeri puta poštanskih objekata. Tako, naprimer, pošta upućena iz Niša je cenzurisana u Nišu, pošta upućena iz Zaječara cenzurisana je u Zaječaru, pošta upućena iz Kragujevca umesto poštanskog žiga ima žig srpske Vrhovne komande i kragujevački cenzurni žig, pošta upućena iz Petrovca išla je za Kragujevac (žig srpske Vrhovne komande i kragujevački cenzurni žig), a pošta upućena iz Beograda nema beogradski cenzurni žig.

Ova priča se može završiti prikazom dobrotvorne karte (Sl.11) prodavane u Francuskoj u korist Francuske medicinske misije u Srbiji na kojoj se nalazi i tekst koji objašnjava akvarel koji je naslikao francuski baron d'Ange d'Astre prema fotografiji snimljenoj u Kraljevu. Prema tekstu, na slici se nalazi otac koji izvodi sina-ratnika iz bolnice – sina kome su obe noge amputirane. Po povratku sina kući, otac se vraća da zauzme mesto sina u srpskoj vojsci.

Na osnovu izloženog može se zaključiti da su tokom boravka Francuske medicinske misije u Srbiji 1915 godine korišćena najmanje četiri službena žiga: dva kružna i dva dvoreda žiga sa sličnim nazivom od kojih tri na francuskom, a jedan na srpskom jeziku. Ovim se otvara prostor za dopunu, kada se, i ako se, nađu i drugi žigovi Francuske medicinske misije.

Slika 11

Literatura:

1. Stojančević V., Savezničke medicinske misije u Srbiji na početku prvog svetskog rata, Glas SANU - Medicinske nauke, 2002, br. 46,
2. Troude A., Les relations franco-serbes au sein de l'Armée d'Orient, Musée historique de la ville de Marseille, 9 octobre 2008, sajt Ambasade Republike Srbije u Francuskoj,
3. Vopicka Ch., Secrets of the Balkans, Chikago, 1921
4. Antić V., Vuković Ž., Nedok A., Popović B., Strane vojne i dobrotvorne medicinske misije u Srbiji 1914-1915 godine, in Srpski vojni sanitet 1914-1915, Nedok A., Popović B., Ministarstvo odbrane republike Srbije, Uprava za vojno zdravstvo, Akademija medicinskih nauka Srpskog lekarskog društva, Beograd, 2010.
5. Vaucher R., l'Aide Française en Serbie', 'L'Illustration', 29 mai 1915
7. Bourguignat J., La France au secours de la Serbie''
jednovitrinski izložak na Pariskoj filatelističkoj izložbi, 2010, Paris
8. Radovanović M., Britanske medicinske misije u Srbiji 1914-1915, Filatelista, br.267/268, Beograd, 2011.
9. Vuković R.M., Katalog celina jugoslovenskih zemalja, Tom I/1:Srbija 1873-1921. Beograd, 2000
10. Mićović V., Srbija 1804 -1918, Istorija pošta i žigovi, Beograd, 2003
11. Radovanović M., French Medical Mission in Serbia, Jugopošta 105, mart 2013.

Prof Dr Milan Radovanovic

1915 FRENCH MEDICAL MISSIONS IN SERBIA

By the end of December 1914, after the battles on Kolubara and in Suvobor, with preterhuman efforts of its soldiers, Serbia threw off Austrians beyond its borders with great war salvage and 70,000 POWs. These brave soldiers, exhausted through three consecutive wars, needed to rest, while the state needed the time to reorganize their army and fill in the ammunition reserves.

Then appeared a new enemy transmitted by the Austrian POWs - Typhus (image 1). Soon, hospitals were almost flooded. The sick were lying in the hallways, stairways, even in stables. Doctors and nurses were endangered themselves. During the epidemic 200,000 people died from typhus fever. Out of 200 Serbian doctors, all were infected and suffered the disease, 125 died (4). Serbia asked its Allies for help, as the Serbian forces were helpless before this adversary.

AUSTRIANS CARRIED TYPHUS TO SERBIA

Rockefeller Relief Commission
Finds Troops the Source of
the Great Epidemic.

SAYS 300,000 ARE IN NEED

And the Country Is Practically
Helpless in the Emergency—
Cholera Outbreak Predicted.

Image 1. New York Times of March 26, 1915 (4)

Medical missions came from all sides of the world: Russia, England, France, USA, Switzerland, the Netherlands, Denmark and others. In France, the Minister of War solicited the assistance of the doctors who were willing to risk the typhus in Serbia. There were 3400 doctors who came to the call. The advantage was given to those who had experience with infectious diseases, especially in French Colonies where this disease was spread.

By mid March 1915, French Military Medical Mission, headed by colonel Jaubert, boarded on a ship in Marseille and via Thessaloniki arrived in Nis on March 27. French Medical Mission under the command of Colonel Jaubert was composed of 100 doctors whose main task was to fight typhus, which was carried out from April to August 1915. Out of total of 107 doctors, 54 were sent to the military units, while 48 were stationed within the civilian medical services. In the hospitals established in Belgrade and Nis and with the help of medical missions, the mortality rate was reduced from 35% to 4% (2).

The original letter of commander of French missions in Serbia, colonel Jaubert, with his signature (in the lower left corner of the letter) from Serbia to France by the way of Embassy of France in Serbia, is shown on image 2.

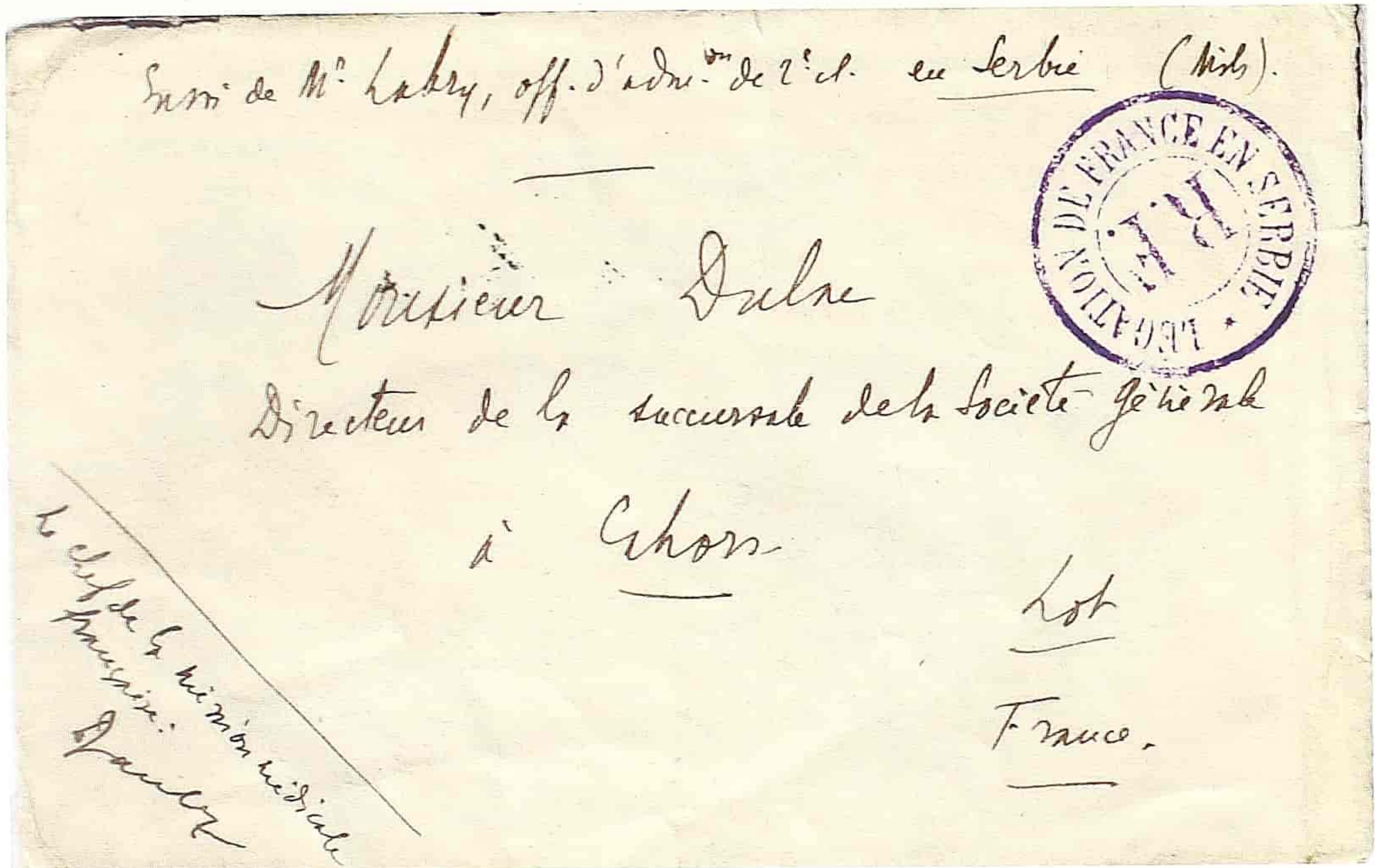

Image 2 Letter sent by the Chief of the French Medical Mission in Serbia, Dr Jaubert with the text: "Chief of the French Medical Mission", in the lower left corner of the letter for France, carries the mark of the Embassy of France in Serbia, reading "Legation de France en Serbie", with RF (Republique de française) in the middle (by courtesy of Mr. J. Bourguignat).

The work of all missions was coordinated and controlled by the International Board for introducing sanitary measures for preventing the infection, formed previously by Ralph Padgett and an American, Dr Richard Strong. Upon arriving in Nis, Colonel Jaubert became full member of that team. The doctors of the French Medical Mission received the area of Old and New Serbia, except for Skopje and Bitola. Nis was the center of the Mission and the whole Serbia was divided in seven medical sectors in which the French doctors were allocated upon their arrival, namely: Belgrade, Uzice, Valjevo, Krusevac, Kragujevac, Zajecar and Nis. In each of these cities was a doctor – Chief of the sector. From these cities, the French doctors, traveling on horses, mules and carts, visited the farthest villages in their working areas (17).

Nis was the focal point of the epidemic. The memoir literature stated: "Nis was a gloomy city. The black flag flew on many houses, indicating the presence of death. You could hear every day the Chopin's Funeral March, sometimes even several times a day, played by the military band that saw off the dead soldiers at the military cemetery.

Particularly interesting was the view related to the work of medical missions, given by Ch. Vopicke, Ambassador of the United States for the Balkans in that period, the period in which the United States were still neutral: "It is a special pleasure for me to be able to state that the medical mission of the USA, France and England cooperated in perfect harmony to help the unfortunate... for these were the dark days for Serbs. While they exercised victory on the battlefield, at home, their parents, women and children died of typhus and other diseases". (3).

We shall not go into this part of the medical history in these areas, as there is an extensive literature related to it. To those who would like to know more, we would suggest the comprehensive work of a

group of authors telling about all medical missions in Serbia in that period mentioned under chapter (4), as well as the fact that there is already material written on the medical missions (8).

Image 3

Further on, we shall present the postal proof of the presence of French medical missions in the territories of Serbia, as follows:

The first card presented is a multicolored, well known postcard of Serbian combatants from this period sent from Zajecar via Nis (postmark of September 21, 1915) to Tours, France. The card was marked at its starting point with a red round-shaped postmark of the Central Military Control and initialed by the controller in blue (image 3). The card traveled the usual way via Greece to Marseille certified by the black round-shaped mark "MINISTERE DE LA GUERRE / CONTROLE POSTAL MILITAIRE". In the upper left corner there is a two-row mark of the French Medical Mission in Serbia "MISSION MEDICALE FRANCAISE / EN SERBIE". The card was not franked as all the military post was exempt from any postage fees.

Image 4

The second card presented (image 4) is a whole, meant for international communication issued in 1910 (Vukovic no. 66), sent from Zajecar (postmark dated August 15, 1915) to St. Radegonde, France and redirected to another address in the same place. Card was validated twice with a violet two-row stamp “VOJNOM KONTROLOM PREGLEDANO”, with two initials of the validator in blue and grey/black. There is a violet round-shaped mark of Marseille “MINISTERE DE LA GUERRE / CONTROLE POSTAL MILITAIRE” and the arrival stamp of Radegonde (September 13, 1915). The lower left corner carries the violet two-row stamp of the French Medical Mission slantwise “MISSION MEDICALE FRANCAISE / EN SERBIE”, as well as the signature of the French doctor (unfortunately unknown).

Image 5

The third example (image 5), presents a Serbian postcard “CEREMONIAL ENTRY OF H.E. KING PETER IN SKOPJE”, used as military postcard (“Franchise militaire”, written on the left side of the postcard) and sent by the French doctor, captain by rank (upper right corner “Le Capitaine + signature”) to Castelnaudary, France. The card was marked with the mark of the High Command (June 14, 1915) and was twice validated with two different violet two-row stamps “VOJNOM KONTROLOM PREGLEDANO”, with the controller’s initials in red. In the middle of the card, there is a barely visible indication of the double round mark of the French mission (image 6) covered partly by the stamp of the High Command and partly by the stamp of the validator, where under both marks one can read visibly “... EN SERBIE”, presented on the following object and given as an illustration and a proof. As it is evident on the mark, it says “MISSION MEDICALE EN SERBIE/ Sector de Belgrade”.

A better print of this mark is found on the following example (image 7). The card was sent from Petrovac (June 19, 1915, from the text on the card, due to unreadable date on the postmark) to Mailly

Image 6

le Port, France. The card was marked with the military postmark of the High Command (June 9, 1915) and validated with a violet two-row postmark "VOJNOM KONTROLOM PREGLEDANO". There is a clear postmark of the French Mission "MISSION MEDICALE FRANCAISE EN SERBIE / Sector de Belgrade".

Image 7 Postcard from the collection of M. Bourguignat J., "La France au secours de la Serbie".

Image 8 Letter from the collection of M. Bourguignat J., "La France au secours de la Serbie".

A similar round-shaped postmark, only in Serbian, "Francuska lekarska misija/Beograd" is found on a letter (image 8) sent from Belgrade (postmark September 6, 1915), for the French Military Post 156 (Sector postal 156). The letter was validated with a two-row postmark "Vojnom kontrolom/pregledano" and an initial of the validator in blue color.

The following mark of the Medical Mission "Mission medicale Francaise/en Serbie" is found on a Serbian image postcard of Krusevac (image10). On the frontpage is the 10 para stamp for abroad of the "King Peter with a cap" marked with the postmark of Krusevac and will not be further described to avoid unnecessary repetition, as the features on the back are practically the same.

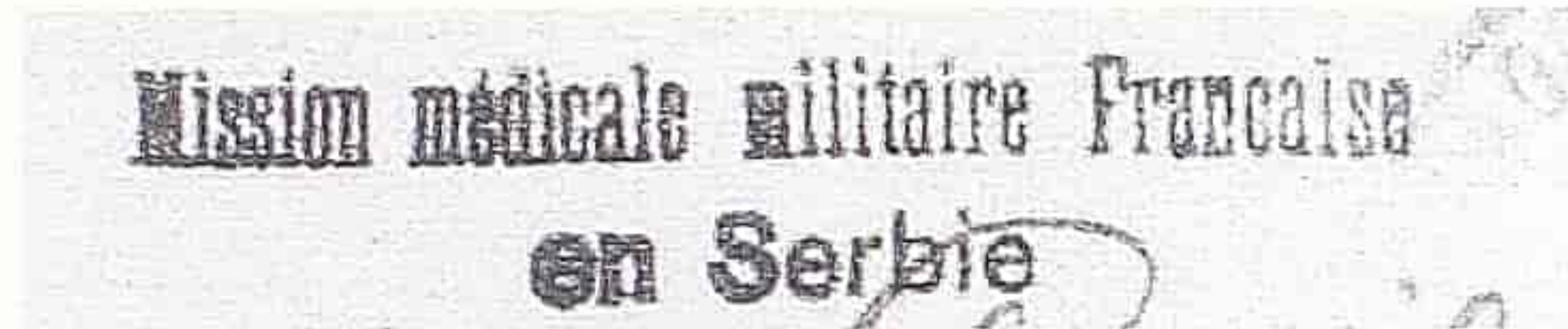

Image 9 Separated mark "Mission medicale militaire Francaise en Serbie".

As for the route of the French Medical Mission post, it is obvious that it went via Greece to Marseille either by diplomatic mail of the Embassy of France in Serbia (like the letter of Dr. Jaubert) or by Serbian Posts (other examples).

Image 10

Mail of the Commander of French missions in Serbia, Colonel Jaubert may not be a typical example, as it could contain confidential data and as such was subject to delivery by the Embassy of France in Nis.

Mail sent by the Serbian Post for France was never fully defined, as there were several examples of postal facilities. Thus, the mail sent from Nis was validated in Nis, mail sent from Zajecar was validated in Zajecar, mail from Kragujevac, instead of a postmark has the mark of the High Command and Kragujevac validation mark, mail from Petrovac went first to Kragujevac (mark of the High Command and the Kragujevac validation mark), while mail sent from Belgrade has no Belgrade validation mark.

This story can end with a presentation of a charity postcard (image 11) sold in France for the benefit of the French Medical Mission in Serbia with the text explaining the aquarelle painted by the French baron d'Ange d'Astre based on a photograph taken in Kraljevo. According to the text, the painting depicts a father taking his son-soldier out of the hospital - son whose both legs were amputated. As his son returns home, father goes to take his son's place in the Serbian Army.

Based on all the above, one can conclude that during the stay of the French Medical Mission in Serbia in 1915, at least four official marks were used, two round shaped and two two-row with similar name,

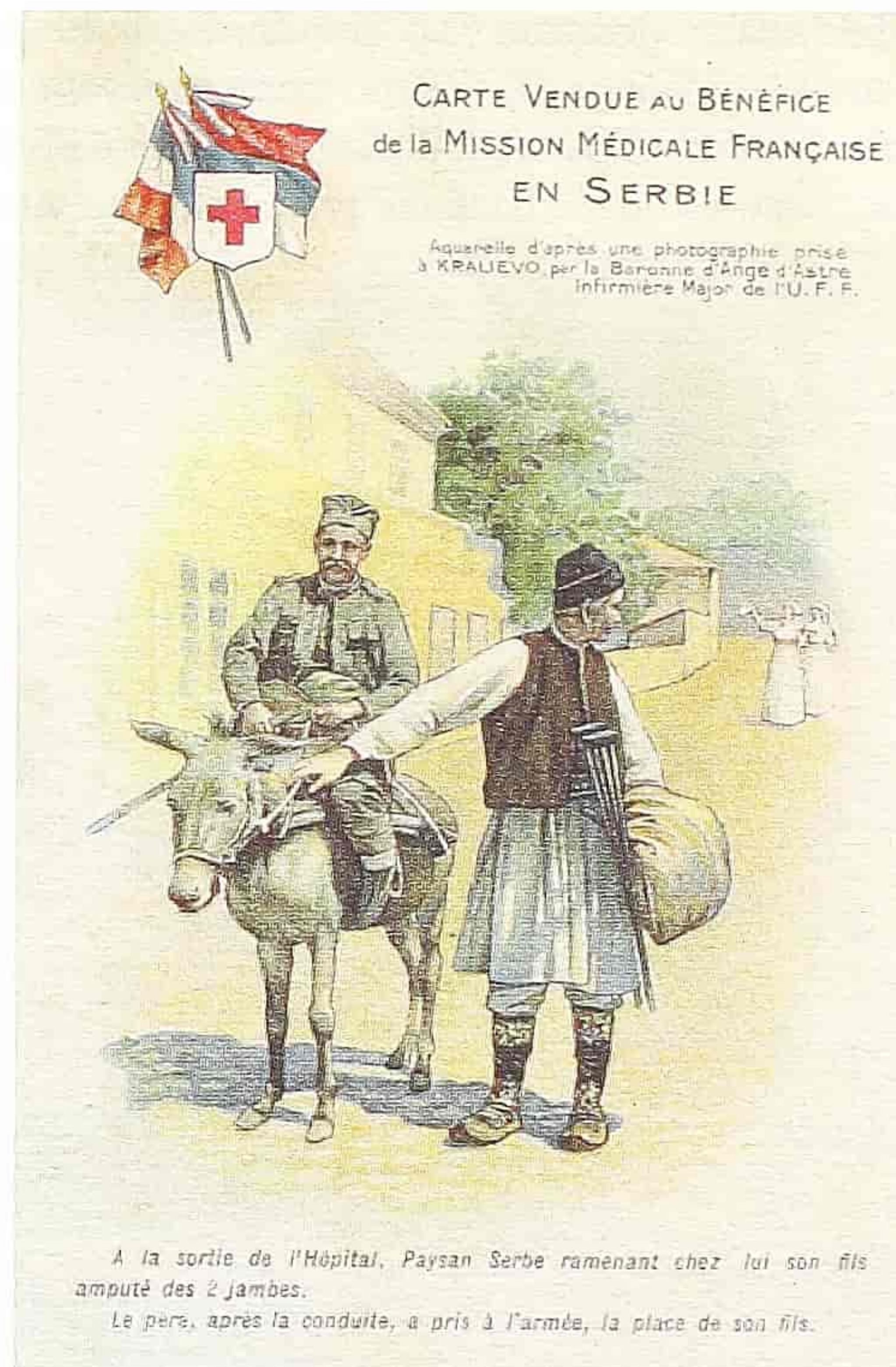

Image 11

of which three in French and one in Serbian language. This opens space for additions when and if other postmarks of the French Medical Mission are found.

Literature:

1. Stojancev V. "Medical Missions of the Alliance in Serbia at the beginning of the World War I, Voice of SANU - Medical Sciences, 2002, no. 46,
2. Trouade A, Les relations franco-serbes au sein de l'Armée d'Orient, Musée historique de la ville de Marseille", 9 octobre 2008, site of the Embassy of Serbia in France
3. Vopicka Ch., Secrets of the Balkans, Chicago 1921,
4. Antic V., Vukovic Z., Nedok A., Popovic B., Foreign Military and Charity Medical Missions in Serbia 1914-1915, and the Serbian Military Medical Services 1914-1915, Nedok A., Popovic B., Ministry of Defence of the Republic of Serbia, Department for Military Health Services, Academy of Medical-Sciences of the Serbian Medical Society, Belgrade 2010,
5. Vaucher R, L'aide Française en Serbie", L'Illustration, May 29, 1915,
6. Bourguignat J., "La France en secours de la Serbie", one-showcase exhibit at the Paris Philatelic Exhibition 2010, Paris
7. Radovanovic R. , British Medical Missions in Serbia 1914-1915, Philatelist No. 267/268, Belgrade 2011,
8. Vukovic R. M., Catalogue of all Yugoslav Countries, volume I/I: Serbia 1873-1921, Belgrade, 2000,
9. Micovic V., Serbia 1804-1918, History of Post and Postmarks, Belgrade, 2003,
10. Radovanovic M, French Medical Mission in Serbia, Jugoposta 105, March 2013.

Zoran Stepanović, nacionalni komesar Srbije

SVETSKA FILATELISTIČKA IZLOŽBA U RIO DE ŽANEIRU

Svetska filatelistička izložba pod nazivom BRASILIANA 2013 održana je u Rio de Žaneiru od 19. do 25. novembra 2013. godine, povodom 350 godina postojanja poštanskih usluga u Brazilu i 170 godina od prve brazilske poštanske marke. Glavni pokrovitelj izložbe bila je Pošta Brazila.

Izložbeni prostor se nalazio u lučkim skladištima u neposrednoj blizini centralne zone grada, u oblasti pod nazivom Pier Maua, i sadržao je potrebnu infrastrukturu za veliki događaj, kakav je svetska filatelistička izložba. Paralelno sa održavanjem izložbe, održan je i sajam filatelije u kome su uzele učešće poznate svetske aukcijske kuće.

Na izložbi su učestvovali izlagači iz 73 zemlje koji su prikazali 731 eksponat u svim takmičarskim klasama. Kvalitet svih prikazanih eksponata je bio veoma visok, o čemu svedoči i 112 dodeljenih zlatnih medalja i 39 velikih zlatnih medalja.

Naša zemlja se predstavila kolekcijama pet izlagača, od kojih su se dve kolekcije takmičile u klasi „Poštanska istorija“, jedna kolekcija u klasi „Poštanske celine“ i dve kolekcije u klasi „Tradicionalna filatelija“.

Postignuti su sledeći rezultati:

Prezime i ime izlagača	Naziv kolekcije	Bodova	Osvojena medalja
Antić Predrag	Kraljevina Srbija 1880-1903	90	Zlatna
Radičević Đorđe	Kraljevina Srbija 1880-1920	85	Velika pozlaćena
Ljubičić Nikola	Poštanske celine Srbije i upotreba 1873-1916	90	Zlatna
Boričić Aleksandar	Crna Gora 1799-1916	90	Zlatna
Stepanović Zoran	Bosna i Hercegovina 1826-1918	88	Velika pozlaćena

Ivan Librić, Zoran Stepanović, Toma Katurić i Igor Pirc na Palmaresu u Rio de Žaneiru

Zoran Stepanović, nacionalni komesar Srbije

IZVEŠTAJ SA SVETSKE FILATELISTIČKE IZLOŽBE U MELBURNU

Svetska filatelistička izložba pod nazivom AUSTRALIA 2013 održana je u Melburnu od 10. do 15. maja 2013. godine u sklopu proslave stogodišnjice izdanja marke „kengur i mapa“, prve poštanske marke izdate od strane Komonvelt Australija. Glavni pokrovitelj izložbe bila je Pošta Australije.

Izložbeni prostor se nalazio u Velikoj dvorani raskošne zgrade - *The Royal Exhibition Building*, smeštene u predivnom parku *Carlton*, sa kojim je zajedno upisana na listu svetske kulturne baštine. Sa svojim pažljivo obnovljenim velelepni enterijerom, prostranim galerijama i visoko uzdignutom kupolom, Velika dvorana je obezbedila savršen ambijent za održavanje ovog velikog događaja međunarodnog značaja.

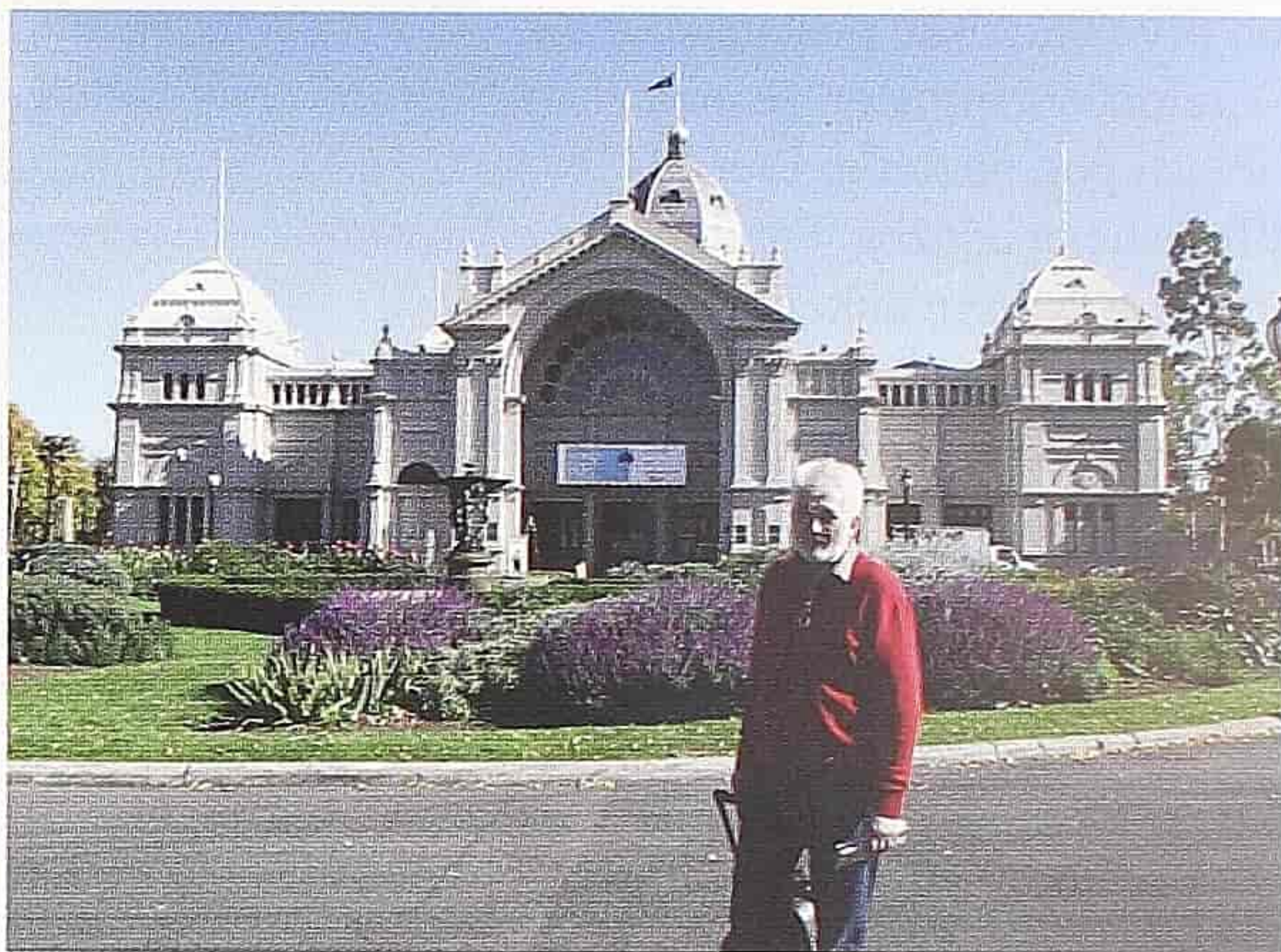
Paralelno sa održavanjem izložbe, u istoj dvorani bio je održan i sajam filatelije u kome su uzeli učešće mnogi dileri i poznate aukcijske kuće iz Australije i drugih zemalja sveta.

Na izložbi su učestvovali izlagači iz 58 zemalja koji su 696 eksponata izložili na 3244 vitrine. U takmičarskom smislu, izložba je obuhvatila 14 klasa filatelije. Pored tradicionalnih FIP takmičarskih klasa, promotivno su prikazani eksponati u klasi *Open Philately* (Otvorena filatelija) i *50 Years of Modern Traditional* (50 godina savremene tradicije), klasi koja je omogućila izlagačima da prikažu savremen filatelistički materijal izdat u poslednjih 50 godina (1962 – 2012).

Naša zemlja se predstavila kolekcijama pet izlagača, od kojih su se dve kolekcije takmičile u klasi „Poštanska istorija“, jedna kolekcija u klasi „Poštanske celine“ i dve kolekcije u klasi „Jedna vitrina“.

Postignuti su sledeći rezultati:

Prezime i ime izlagača	Naziv kolekcije	Bodova	Osvojena medalja
Krstić Aleksandar	Srbija u Prvom svetskom ratu 1914-1918	90	Zlatna
Boričić Aleksandar	Upotreba porto maraka	80	Pozlaćena
Stepanović Zoran	Poštanske celine Kraljevine Jugoslavije 1920-1941	85	Velika pozlaćena
Vukosavljević Milan	Oznaka ploča na markama Kralj Petar II Jugoslovenska izdanja 1935.	80	
Antić Predrag	Tri poštanska sistema u Srbiji	76	

Zoran Stepanović, nacionalni komesar Srbije, na izložbi u Melburnu

Treba istaći da je na izložbi AUSTRALIA 2013 Glavni odbor FIP predložio da se kao takmičarska klasa 13. (Class 13) uvede Moderna filatelija 21. veka. Cilj toga je da se podstaknu sakupljači modernog filatelističkog materijala da izlažu na najvišem nivou i pokažu da su deo filatelističke porodice koji sakuplja i istražuje materijal izdat od 2001. godine do danas.

Slobodan Meandžija

BALKANFILA MARIBOR – GRAND PRIX SRBIJI

U Mariboru je od 24. do 27. maja 2012. godine održana filatelistička izložba Balkanskih zemalja – Balkanfila, na kojoj je učestvovalo 11 država. Izložba je održana u okviru manifestacije Mariborfila 2012, zajedno sa izložbom Alpe-Jadran (Alps-Adriatic). Obe izložbe organizovane su u sportskom centru „Leon Štukelj“. Izložbu Mariborfila 2012 organizovali su Filatelistički savez Slovenije, Filatelističko društva Maribor i Pošte Slovenije.

Komesari i sudije iz svih zemalja bivše Jugoslavije: detalj sa Palmaresa na Balknafilu 2012

Zbog ograničenog broja vitrina, organizator je bio prisiljen da limitira broj izložaka po zemljama. Prema pravilniku izložbe, uslov za učestvovanje je najmanje 70 poena na prethodnim izložbama, a eksponati, ranije ocenjeni sa 90 i više poena, ili u poslednjih pet godina tri puta ocenjeni sa 85 poena, nisu imali pravo učešća. Time su isključeni kvalitetni izložci ali je pružena mogućnost za izlaganje novih, što je istovremeno izbalansiralo konkurenciju balkanskih zemalja. Izložba je razvrstana u dve klase: netakmičarska (po pozivu) i takmičarska klasa, koja se sastojala od: poštanske istorije, tematske filatelije, omladinske klase (razvrstane u tri kategorije prema uzrastu izlagača), otvorene klase, izložaka na jednoj vitrini i izložaka iz literature. Počasni gosti izložbe bile su Portugalska federacija, Mađarska i Kipar, čiji je predstavnik bio član žirija na obe izložbe.

Balkanfila je održana na 352 vitrine u takmičarskom delu, 26 u netakmičarskom, uz 19 eksponata literature, mešovite izrade (kineske i bugarske) i dosta slabijeg kvaliteta od naših, nedavno nabavljenih, korišćenih na SRBIJAFILI XV, održanoj neposredno pre Mariborfile. Što se tiče izložbe Alpe-Adrija, ona je održana na 324 vitrine sa 12 listova, uz učešće šest regionalnih država.

Sudijski žiri je ocenio 113 eksponata, tim što je, u skladu s Pravilnikom izložbe, iz klase poštanske istorije premestio dva izložka u klasu tradicionalne filatelije, iz tematske u maksifiliju dva eksponata, dok je iz konkurencije isključio dva eksponata otvorene klase i tri iz klase literature. Izložak Aleksandra Boričića – *Poštanska istorija Srbije 1750-1914* sa 96 poena, je osvojio GRAND PRIX. Dva izložka Jovana Veličkovića su osvojila dve zlatne medalje, Aleksandar Krstić je takođe osvojio zlatnu medalju sa 85 poena, Milan Radovanović sa 75 poena – osvojio vermej, Milan Vukosavljević sa 75 poena – vermej, Slobodan Meandžija sa 70 poena – veliko srebro i Nikola Ljubičić sa 65 poena – srebro-bronza. U radu žirija učestvovao je i predstavnik Srbije – Zoran Stepanović.

Pošta Slovenije je, povodom održavanja izložbe izdala prigodan blok, kao i nekoliko personalizovanih maraka, prigodnih koverata i žigova, za svaki dan izložbe. Organizator se potrudio da svi komesari kao

i članovi sudijskog žirija, dobiju po 20 personalizovanih maraka, sa svojim likom i tarifom za zemlje Evrope. U izložbenoj hali svoje standove su imale Pošte Slovenije, Nemačke i Mađarske.

U okviru izložbe održana su četiri tematska predavanja kao i promocija novih maraka, program za decu i sastanak predstavnika balkanskih zemalja. Kao gosti prisustvovali su bivši predsednik FEPA Borda – Pedro vaz Pereira i sadašnji Jorgen Jorgensen, kao i Giancarlo Morolli, član FEPA Borda, u svojstvu sudije. Filatelističkom društvu Maribor uručena je diploma za primljenu nagradu FEPA za 2011. godinu.

Budžet izložbe Mariborfila iznosio je 120.000 evra. Pošta Slovenije donirala je polovinu te sume uz razne usluge (vozila za prevoz komesara, sudija i ostalih službenih lica), kao i vitrine, izložbeni materijal i ostale ptt usluge). 36.000 evra je prikupljeno od drugih sponzora, a članovi Organizacionog odbora su, ličnim učešćem, doprineli organizovanju i održavanju same izložbe. Grad Maribor je omogućio besplatan prevoz učesnicima izložbe u vozilima gradskog prevoza. Od ukupnih troškova na Balkanfilu je otpalo 65-70% od celokupne sume.

Slovinci su se pokazali kao dobri domaćini, tako da je uz sve obaveze, boravak u Mariboru ostavio prijatan utisak na učesnike, a posebno na članove našeg Saveza, zbog dodeljivanja GRAND PRIX nagrade jednom od naših izlagača.

Srbija dugo nije organizovala izložbu ovakve vrste i formata. Možda je sada vreme za takav poduhvat.

Aleksandar Krstić, potpredsednik SFS

FEPA KONGRES 2013-11-30

U Madridu je, od 4. do 6. oktobra, održan redovni godišnji Kongres FEPA. Od 40 zemalja članica bilo je prisutno 38 delegata, lično ili preko proxy-ja (prenešeno pravo glasa sa jednog člana kongresa koji nije lično prisutan na drugog, prisutnog člana). Srbija je imala proxy od naših filatelističkih prijatelja iz Jermenije u čije smo ime takođe glasali.

Predloženo je 14 tačaka dnevnog reda i posle prozivke delegata konstatovano je da Kongres odlučuje punopravno sa 95% ispravnih glasova. Predsednik FEPA, g. Jorgensen, posle uvodnih reči i zahvaljivanja prisutnima i organizatoru, španskom filatelističkom Savezu i španskoj pošti, podneo je izveštaj o radu Borda FEPA u proteklom periodu. Blagajnik FEPA, g. Kraner, podneo je detaljan finansijski izveštaj. Glasanjem su prihvaćeni svi izveštaji.

O predloženim promenama FEPA statuta i FREGEX-a glasalo se tajno. Predložene izmene su usvojene, uz protivljenje nekih članova (npr. Portugal). Na Kongresu je izabrana i nova članica FEPA – Kneževina Monako, koja ima samo jedno filatelističko društvo, ali vrlo značajno po sastavu i obimu članova, kao i po organizovanju izložbi MONACOPHILA.

Bord FEPA je predložio nove članove i novog predsednika, pa se pristupilo tajnom glasanju. Nakon prebrojavanja glasova, za novog predsednika FEPA je izabran dosadašnji potpredsednik FEPA, g. Jose Ramon Moreno (Španija), dugogodišnji član FIP žirija, jedan od najvećih poznavalaca filatelističke materije i organizator brojnih seminara i predavanja. Za potpredsednika je izabran Giancarlo Morolli (Italija), blagajnika Alfred Kunz (Austrija), a za sekretara je reizabran Bojan Bračić (Slovenija), dok su za dva direktora izabrani Birthe King (Engleska) i Nicos Rangos (Kipar).

Dodeljene su i uobičajene FEPA nagrade i konstatovane buduće izložbe pod FEPA patronatom. Sledeći FEPA Kongres je zakazan za 12. septembar 2014. godine u Luganu – Švajcarska.

Poseban deo kongresa je bio posvećen izlaganju Đankarla Morolia koji je mesecima vodio i pripremao upitnik, u kome je i SFS aktivno učestvovao, na temu budućnost filatelističkih organizacija – saveza, klubova i društava u Evropi u narednih 10 godina. Opšta konstatacija je da za filateliju kao hobi opada interesovanje, pa su predložene različite mere kako bi se filatelija održala i unapredila. Naravno, ključni partner u ovim planovima su pošte u svakoj zemlji članici FEPA.

Slobodan Meandžija

SRBIJAFILA XV

U skladu sa odlukom Predsedništva SFS donetom na sednici održanoj 21. 01. 2012. godine, u Beogradu je od 25. do 29. aprila 2012. godine održana XV filatelistička izložba najvišeg nacionalnog ranga, drugi put za redom u Republici Srbiji, kao samostalnoj državi. Izložba je omogućila našim ali i stranim filatelistima da prikažu svoje kolekcije u takmičarskoj klasi, prema međunarodnim pravilima i na taj način doprinesu popularizaciji filatelije koja zadire u mnoga područja opšte kulture, nauke i umetnosti.

Poseban značaj ovoj izložbi dao je redovan sastanak Poštanskih uprava javnih operatera Evrope – Europost u Beogradu, čiji je domaćin JP PTT „Srbija“. Tim povodom, u počasnom delu izložbe predstavljen je niz pošta Evropskih država, kao i vrhunske zbirke specijalno pozvanih kolega iz mnogih država Evrope.

Predsednik organizacionog odbora izložbe je g. Goran Ćirić, generalni direktor JP PTT „Srbija“. Predsednik počasnog odbora akademik Nikola Hajdin, predsednik SANU. Komesar izložbe je Slobodan Meandžija. Predsednik žirija je Aleksandar Krstić, a članovi mr. Dragoš Petrović, Miomir Arsić i Nebojša Dubajić – sekretar žirija.

Detalj sa izložbe

Izložba je održana u znaku naših prvih redovnih poštanskih maraka izdatih 1866. godine u vreme vladavine kneza Mihajla III Obrenovića, osobe koja je veoma zaslužna za potpuno nacionalno osamostaljenje Srbije i uvođenje modernih evropskih rešenja u privrednom i kulturnom životu zemlje, kao i za uspostavljanje nacionalne valute – dinara sa decimalnim sistemom, umesto turskog novca. Uvođenje poštanske marke, odnosno unificiranog načina korišćenja poštanskih usluga i njihove naplate, što je otvorilo put za brzi razvoj poštanskog saobraćaja u Srbiji u to vreme, takođe je zasluga ovog vladara.

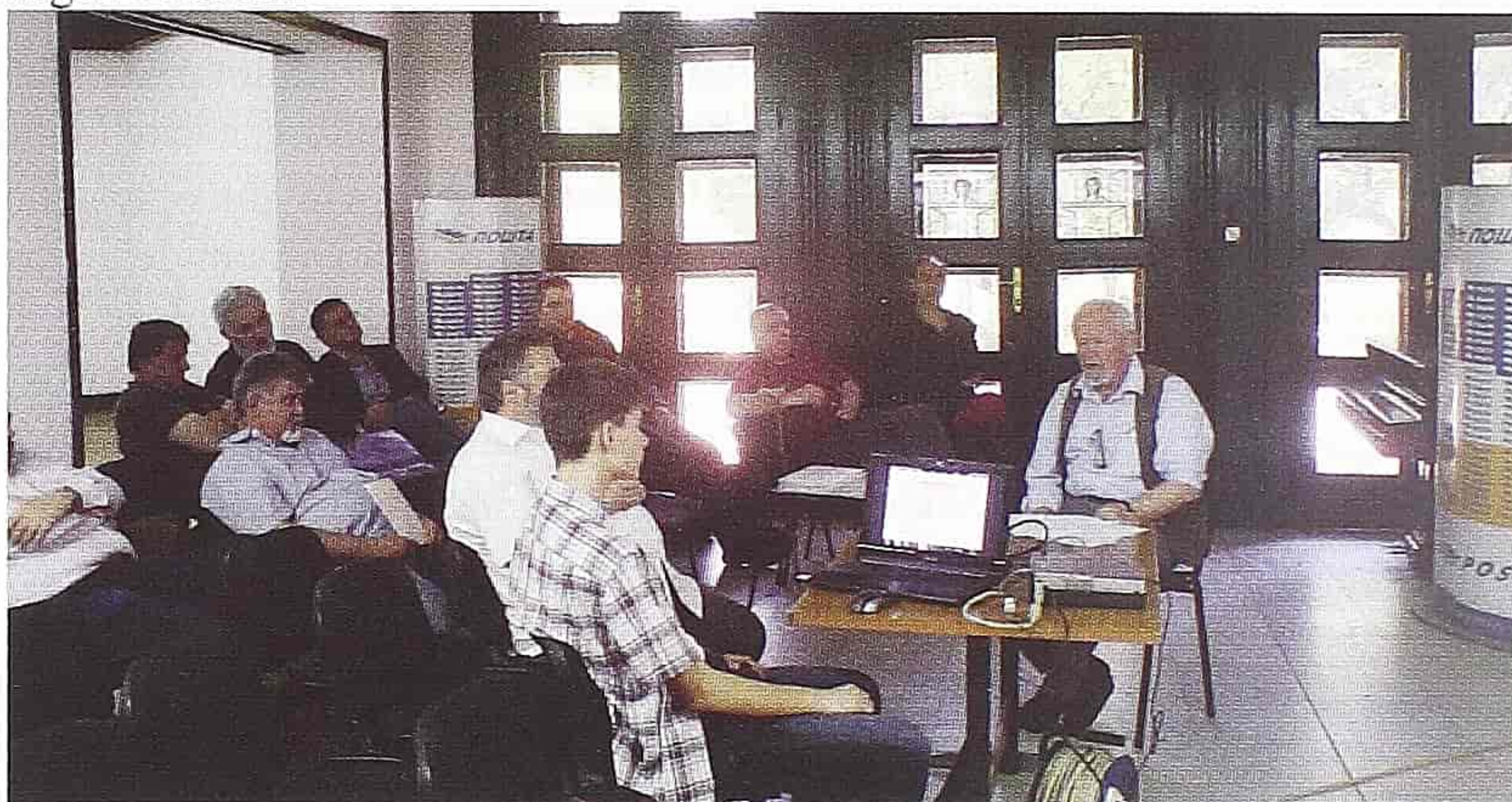
Izložba je održana u umetničkom paviljonu „Cvijeta Zuzorić“, na Malom Kalemegdanu, koji nam je po ko zna koji put otvorio vrata i omogućio održavanje još jedne filatelističke izložbe, pokazavši koliko je filatelija blisko povezana sa umetnošću. Organizator izložbe je JP PTT „Srbija“ i Savez filatelista Srbije, a idejni i tehnički realizator je Organizacioni odbor izložbe.

Izložba ima nacionalni takmičarski karakter sa internacionalnim učešćem, a ocenjivanje izložaka je po pravilima FIP.

Pravo učestvovanja u takmičarskom delu su imali svi članovi SFS iz zemlje i inostanstva, učlanjeni u filatelistička društva, kao i članovi ostalih filatelističkih organizacija i pojedinci iz inostranstva.

Izložba je održana u takmičarskoj i netakmičarskoj klasi, pri čemu su u počasnom delu učestvovala Pošta Srpske, Pošta Crne Gore i JP PTT „Srbija“. Posebno pozvani izlagači su bili eminentni filatelisti iz Evrope: Jorgen Jorgensen, predsednik FEPA, Patrick Maselis, Igor Rodin, Bojan Bračić, Edip Agaogullari, Spas Panchev, Atadan Tunaci, Alexandru Bartoc, kao i naši izlagači: Miodrag Mrđa, dr Jovan Veličković, Aleksandar Boričić, Predrag Antić i dr. U klasi izložaka članova žirija izlagali su Aleksandar Krstić i mr Dragoš Petrović.

Seminari su bili solidno posećeni

U takmičarskom delu izložbe, u klasi tradicionalne filatelije bilo je zastupljeno 9 izložaka, poštanske istorije – 17, poštanskih celina – 5, astrofilatelije – 1, tematske filatelije – 14, omladinskoj klasi – 2, i klasi literature – 9 izložaka, a 13 izložaka na jednoj vitrini su uključeni u prethodnu raspodelu. Ukupno je u takmičarskoj klasi bilo zastupljeno 57 izlagača i to: iz Srbije 34, Crne Gore 3, Slovenije 6, Hrvatske 4, Slovačke 4, Republike Srpske 3, po jedan iz Danske, Nemačke i Rusije. Ukupan kapacitet izložbe je bio 304 vitrine, i to 100 novih, dvostranih, posebno izrađenih za ovu izložbu po najnovijoj tehnologiji, zahvaljujući velikom razumevanju Pošte i njenog generalnog direktora g. Gorana Ćirića i 104 stare vitrine, popravljene i obnovljene za ovu priliku.

Vidljiv je znatno povećan broj izložaka na jednoj vitrini, za razliku od prethodnih izložbi, ali sa tematikom iz različitih epoha, kao i područja koja se mogu obraditi na većem broju vitrina. Takođe, za razliku od prethodnih izložbi, tematska filatelija je bila zastupljenija, mada nedovoljno obrađena po najnovijim pravilima primenjivanim na svetskim izložbama. Na žalost, moderna filatelija nije bila zastupljena na ovoj izložbi.

Što se tiče medalja, ukupno je podeljeno: 2 bronzane, 3 posrebrene, 12 srebrnih, 12 velikih srebrnih, 8 pozlaćenih, 7 velikih pozlaćenih, 6 zlatnih i 6 velikih zlatnih medalja, uključujući jednu diplomu o učestvovanju na izložbi. GRAND PRIX na izložbi Srbijafila XV je dodeljen izlagaču iz Crne Gore, kapetanu Tomi Katuriću, za izložak Poštanska istorija Boke Kotorske 1809-1875. Najbolji strani izložak je Istorija planinarstva Petera Suhadolca, a najbolji domaći izložak je od strane Nikole Ljubičića – Poštanske celine Srbije.

U okviru izložbe održana su dva seminara: astro filatelija, prezentirana od strane gosta iz Ruske federacije g. Igora Rodina, kao i predfilatelija u Srbiji, predstavljena od strane g. Miomira Arsića. U okviru predavanja za decu školskog uzrasta, Kako nastaje poštanska marka, decu su upoznali Vesna Rudić i Bata Despotović.

Seminari su imali solidnu posećenost, a naročito upoznavanje dece sa nastankom poštanske marke, njenom istorijom, štampom, kao i priborom koji se koristi u filateliji. Ovo daje nadu da će filatelija opstati u svetu novih tehnologija.

NOVOSTI IZ FILATELISTIČKE LITERATURE

SAVEZNICI I SRBI U VELIKOM RATU (1914-1915): NEMI SVEDOCI

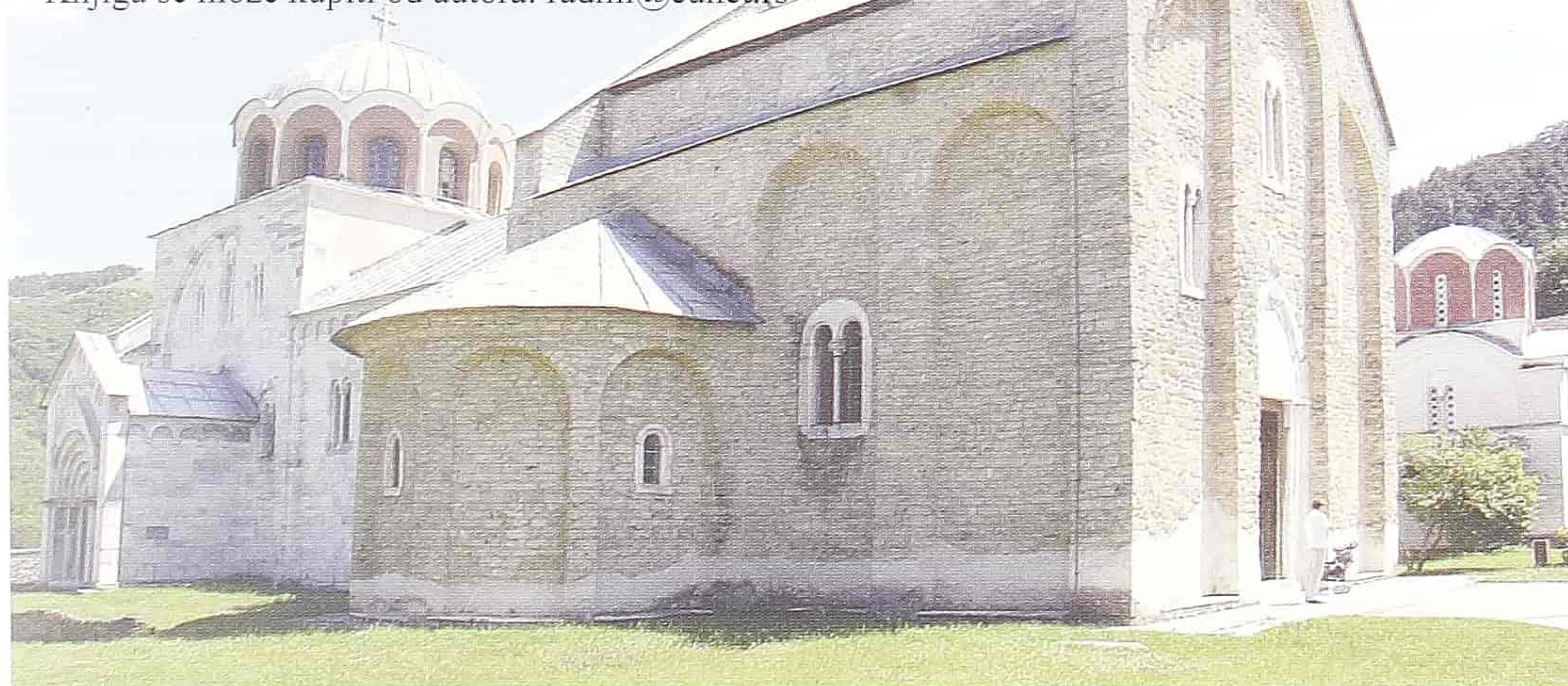
Neposredno posle Sajma knjiga u Beogradu izašla je iz štampe knjiga „Saveznici i Srbi u Velikom ratu (1914-1915) – NEMI SVEDOCI” profesora dr Milana Radovanovića koja obuhvata period 1914-1915. godine Velikog rata. Knjiga se sastoji iz tri poglavlja: 1. Poglavlje – Istorijski podaci; 2. Poglavlje – Period od izbijanja rata do povlačenja srpske vojske preko Albanije i Crne Gore (jul 1914 – novembar 1915), i Poglavlje 3 – Period povlačenja srpske vojske, izbeglica i ratnih zarobljenika preko Albanije i Crne Gore (novembar 1915 – januar 1916). Knjiga ima 190 strana i 260 slika. Knjiga predstavlja pokušaj kombinacije istorije, istorije medicine, poštanske istorije i elemenata vizuelne komunikacije.

Pod „nemim svedocima” autor je podrazumevao fotografije, dokumente, razglednice i vojnu poštu. Autor nije ulazio u razmatranje mogućih i postojećih različitih viđenja istoričara pojedinih događanja tokom prvih godina rata, već se koristio citatima iz istorijskih, objavljenih radova istoričara, kao i citatima velikog broja podataka iz memoarske građe, navodeći čak više od 149 citata korišćene literature. Najveći deo knjige (više od 100 strana) posvećen je drugom poglavlju koje se odnosi na poštansku istoriju. U tim teškim vremenima Srbija je imala kako vojnu pomoć Saveznika, tako i medicinsku pomoć Saveznika i neutralnih zemalja. U pisanju knjige autor je, pored sopstvene zbirke, postojeće građe obrađene od strane Srpskog lekarskog društva – Sekcije za istoriju medicine, imao i nesebičnu podršku nekoliko vrhunskih svetskih filatelista koji se bave Srbijom u Velikom ratu: Džordža Stivensa iz SAD, Žeroma Burginja iz Francuske, P. Portflita iz Holandije i H. Dica iz Nemačke, čime je knjiga obogaćena primercima nepoznatim do sada u našoj filatelističkoj literaturi.

Pored osnovnih istorijskih podataka (Poglavlje 1) pomoć Saveznika i neutralnih zemalja tokom Velikog rata razmatraće se u četiri vremenska perioda, što je posledica događanja tokom odvijanja rata i to:

- u periodu od izbijanja rata do povlačenja srpske vojske preko Albanije i Crne Gore (jul 1914 – novembar 1915), – Poglavlje 2
- u periodu povlačenja srpske vojske, izbeglica i ratnih zarobljenika preko Albanije i Crne Gore (novembar 1915 – januar 1916), – Poglavlje 3.

Knjiga se može kupiti od autora: radmi@eunet.rs

Die jugoslawische Postzensur

von 1918 bis 1921

Hermann Dietz und Helmut Kobelbauer

NOVOSTI IZ FILATELISTIČKE LITERATURE

JUGOSLOVENSKA CENZURA POŠTE OD 1918 DO 1921

Krajem 2012. godine pojavila se na nemačkom jeziku knjiga „Jugoslovenska cenzura pošte od 1918. do 1921.“ („Die jugoslavische Postzensur von 1918 bis 1921“) autora H. Dietz-a i H. Kobelbauer-a.

Ovom problematikom se do sada niko nije ozbiljno bavio u nas sem V. Višackog, koji je u više brojeva časopisa „Filatelista“ o ovoj oblasti poštanske istorije u nas pisao. Knjiga je formata A4, ima 287 strana u boji. Novoizašla knjiga navedenih autora predstavlja veoma značajan doprinos ovoj oblasti, jer je sistematski, sveobuhvatno i detaljno obradila sve što je značajno u ovoj oblasti. Posle istorijskog Uvoda, materija je pod osnovnim naslovom „Cenzurni žigovi“ (Poglavlje 4) izložena u više poglavlja, kako sledi:

Srbija,
Crna Gora,
Bosna i Hercegovina,
Dalmacija,
Hrvatska i Slavonija,
Slovenija,
Banat i Bačka,
Oblasti odvojene od Austrije,
Oblasti odvojene od Rumunije,
Oblasti odvojene od Madjarske,

Posebno su obrađene rukopisne cenzure (Poglavlje 5), devizne cenzure (Poglavlje 6) i banderole za zatvaranje pisama po njihovoj kontroli (Poglavlje 7). Takođe, posebno su, azbučnim redom, date cenzure prema mestima gde su korišćene, što čitaocu omogućava da na veoma lak način pronađe ono što ga interesuje.

Celokupna izložena materija ukazuje na veliko poznavanje, iskustvo i sistematičnost obojice autora čime se ova knjiga svrstava u veoma kvalitetno štivo, kako informativno (za početnike), tako i za znalce, kojima će ova knjiga biti neophodan priručnik. Knjiga je štampana u boji uz korišćenje ogromnog fonda autora, pri čemu su veoma često cenzurni žigovi posebno prikazani i pored poštanskih objekata na kojima se nalaze. Ono što daje posebnu težinu je i činjenica da su se autori konsultovali sa nizom filatelista koji se bave ovom oblašću. Zanimljivo je da se u odeljku u kojem se autori zahvaljuju na saradnji čak pedesetdevetorici filatelista nalaze i imena srpskih filatelista: F. Červenski, A. Krstić, M. Radovanović i J. Veličković.

Na osnovu svega izloženog knjiga „Jugoslovenska cenzura pošte od 1918. do 1921.“ se toplo preporučuje svim onima koji se bave ovom oblašću.

Knjiga se može naručiti po ceni od 36 Eura uz dodatne poštanske troškove od jednog od autora: Dr. Helmut Kobelbauer (kb@aatc.at).

Stevan Novaković

OBELEŽENA GODIŠNJICA DRUŠTVA FILATELISTA „ALEKSANDAR TARAKANOV” VALJEVO

Krajem januara, na prigodan način filatelisti Valjeva su obeležili značajan jubilej svog društva, koje u kontinuitetu živi i deluje već 75 godina. Tim povodom izrađen je poseban prigodni žig, izdata dopisna karta i štampan bilten društva sa prikazom jubilarnog žiga na naslovnoj strani. Zaslužnim članovima društva tim povodom je odati posebno priznanje, a zahvalnice su dodeljene i našem savezu, kao i njegovom doskorašnjem predsedniku. Prilika je da se podsetimo na istorijat društva na najkraći mogući način.

Valjevsko filatelističko društvo osnovano je 29. januara 1938. godine, a za prvog predsednika je izabran Živojin Jovanović, javni tužilac u Valjevu; za sekretara Velisav Obradović, sudski pripravnik, a za blagajnika Nikola Hranjec, profesor. Prvi predsednik posle Drugog svetskog rata bio je Aleksandar Tarakanov, profesor. Njegovim zalaganjem i radom, društvo je znatno povećalo svoju aktivnost, a broj članova – filatelista znatno povećan. Sa pravim razlogom društvo je kasnije ponelo njegovo ime. Posle njega, predsednici društva bili su Rade Nikolić, pravnik, Vlada Milić, nastavnik, Branislav Gračanin, profesor, i drugi.

Odmah po formiranju, Društvo je razgranalo saradnju sa društvima širom Jugoslavije. Za uspešnu saradnju sa filatelističkim društvom iz Zagreba, a povodom svog jubileja, naše društvo je primilo plaketu i srebrni znak. Posle Drugog svetskog rata, Društvo produbljuje saradnju sa mnogim društvima, te naši članovi učestvuju na filatelističkim izložbama i manifestacijama. Posebno su bili aktivni u izlaganju Ljiljana Đerić i Stevan Novaković, a od omladinaca Biljana i Ana Đerić i Matija Cvetanović.

Društvo je zbog svoje uspešne saradnje sa SFS u Beogradu, nagrađivano više puta. Tako je 1955. nagrađeno zbirkom maraka „VUJNA”, Stevan Novaković je nagrađen 1974. zlatnim znakom. Društvo, kao i Stevan Novaković, nagrađeni su poveljom Saveza 1978, a povodom jubileja „FILATELISTE” 1988. Stevan Novaković je nagrađen zlatnim znakom. Srebrnom plaketom i medaljom od strane Skupštine opštine Valjevo nagrađeni su Lazar Odanović i Stevan Novaković.

Prvu filatelističku izložbu Društvo je organizovalo 1951. godine povodom desetogodišnjice Ustanka u Srbiji 1941. Tom prilikom izdat je koverat, maksimum karta sa likom Žikice Jovanovića-Španca i karton sa tri marke i suvim žigom. Godine 1953. Društvo je organizovalo smotru maraka. Od tada do danas Društvo je organizovalo 14 izložbi. Pored toga, sve značajne jubileje vezane za Valjevo, Društvo je obeležilo prigodnim kovertom ili maksimum kartom sa prigodnim žigom, među kojim i obaranje „nevidljivog” 1999. godine. Društvo pokreće 1986. godine bilten „Valjevski filatelista”, koji i danas izlazi mesečno i besplatno se deli članovima.

Moramo posebno pomenuti nekoliko imena, koja su značajno pomogla rad Društva i uredno izlaženje biltena, a to su: Miloš Tabić, Petar Nikolić, Nenad Spasenić, Dragan Despotović, novinar iz Beograda. Zaslužni za rad Društva, a nisu više među nama su Slobodan Marić, Zoran Tripković i dr.

Društvo ima članove iz Valjeva, ali i iz inostranstva – SAD, Crne Gore, Makedonije.

ДРУШТВО ФИЛАТЕЛИСТА „АЛЕКСАНДАР ТАРАКАНОВ“ ВАЉЕВО
ПОВОДОМ 75. ГОДИШЊИЦЕ СВОГ ОСНИВАЊА И РАДА

ДОДЕЉУЈЕ

ЗАХВАЛНИЦУ

Савез Филателиста Србије Београд

У ЗНАК ПРИЗНАЊА ЗА ДОПРИНОС
У РАДУ ДРУШТВА И РАЗВОЈ ФИЛАТЕЛИЈЕ

ВАЉЕВО
29. ЈАНУАР 2013.

ПРЕДСЕДНИК

P. Stanković

Slobodan Meandžija

IZVEŠTAJ SA PRVE SEDNICE UPRAVNOG ODBORA

U Beogradu je 27. aprila održana Prva sednica UO Saveza filatelista Srbije u novom sazivu imenovanom na Skupštini održanoj 16. 02. 2013. godine. Sednicu je otvorio predsednik Aleksandar Boričić, koji je u nastavku izlaganja predložio dnevni red koji je kao i zapisnik sa predhodne sednice jednoglasno usvojen.

Kraću informaciju o radu na donošenju novog Poslovnika o radu Saveta atestatora je dao Aleksandar Krstić, ističući da je u taj posao uloženi veliki trud i mnogo vremena. Posle kraće diskusije UO je jednoglasno odobrio Poslovnik o radu SA.

Novi saziv UO Saveza filatelista Srbije

Aleksandar Boričić je naglasio da Savez mora da nastupa jedinstveno. Broj članova konstantno opada, treba raditi na osnivanju novih društava, naročito u sredinama gde ih sada nema, kao i na omasovljenju članstva, naročito među mladim ljudima i decom. S tim u vezi, treba raditi na promociji filatelije u školama i vraćanju poštanske marke na šaltere pošta, kao i obavezu lepjenja istih na pisma. To je najbolja reklama kako za marku tako i za državu. Časopis „Filatelist“, zbog nedostatka sredstava nije izlazio duže vreme, te je potrebno da se razgovora sa našim osnovnim sponzorom da se pronađe način za nastavak ove aktivnosti kao i daljeg rada Saveza.

Na osnovu diskusije po različitim pitanjima, UO SFS je jednoglasno doneo odluku o povećanju dežurstva u kancelariji Saveza na svih pet radnih dana, štampanju novih članskih karata, nabavci novih vitrina kako bi dugoročno rešili problem izložbi, jer su stare dotrajale i teške za montažu, kao i novog kompjutera, internet adrese, uvođenje jednoobrazne godišnje članarine za sva FD u iznosu od 5.000,00 RSD, sa rokom izmirenja iste do 30. 06. 2013. godine, kao i predlog da svako društvo mora da se sastoji od najmanje 10 članova.

Razmatrajući molbu Miodraga Mrđe za produženje atestatorskog staža za godinu dana, UO je na osnovu člana 14, stav 7, Pravilnika o atestiranju, doneo Odluku da se ovlašćenom atestatoru, Mrđa Miodragu, produži staž iz oblasti atestiranja taksenih maraka za sledeću godinu dana, kada imenovani ima pravo da se ponovo obrati Upravnom odboru za produženje staža atestiranja.

Razmatrajući slučaj atestatora Bogdana Petrovića, koji je suspendovan na 12. sednici Predsedništva, Upravni odbor je jednoglasno doneo odluku da na osnovu člana 3. stav 9, i člana 14. stavovi 2, 3, 4 i 6, Pravilnika o atestiranju, Bogdanu Petroviću prestaje rad u Savetu atestatora.

Na primedbe da naši komesari imaju finansijske teškoće prilikom obavljanja dužnosti na raznim izložbama, kao i nedovoljan broj eksponata koji im onemogućava dobijanje komesarskih privilegija, što dovodi do opadanja interesovanja za učešće na izložbama u inostranstvu, Upravni odbor je jednoglasno doneo odluku da SFS snosi troškove puta komesara na svetskim i evropskim izložbama, dok će se za troškove na regionalnim izložbama odluka donositi pojedinačno.

Prva sednica UO SFS u novom sazivu završila je rad u 14h.

Slobodan Meandžija

REDOVNA SKUPŠTINA SAVEZA FILATELISTA SRBIJE

Skupština je održana 16. februara 2013. godine, u prostorijama Srpskog filatelističkog kluba u Beogradu, sa početkom u 12h. Predsednik SFS Đorđe Radičević je otvorio i pozdravio sve prisutne delegate društava i klubova, kao i ostale prisutne.

Prema predloženom dnevnom redu, koji je blagovremeno dostavljen svim delegatima, a po usvajanju zapisnika sa prethodne Skupštine, na koji nije bilo primedbi, prešlo se na izbor radnih tela Skupštine.

Za Radno predsedništvo predloženi su i jednoglasno izabrani Predrag Antić, predsednik, Miro Milanović član i Đorđe Radičević, član. Dalji rad Skupštine preuzelo je radno predsedništvo, pa su na predlog predsedavajućeg Skupštine, izabrani za Verifikacionu komisiju Aleksandar Krstić i Dragan Kozić, za zapisničara Slobodan Meandžija, a za overače zapisnika Dragan Krstić i Pavao Kulik.

U ime Verifikacione komisije izveštaj je podneo Aleksandar Krstić, koji je istakao da je saglasno Statutu SFS, na sednici prisutno 12 članica Saveza od 13 registrovanih, koje zastupa 16 delegata od 18 koji sačinjavaju Skupštinu. Svi delegati su dostavili ovlašćenja svojih klubova i društava, pa je shodno tome ispunjen uslov da Skupština nastavi rad, punovažno odlučuje i donosi odluke.

Po trećoj tački dnevnog reda, usvajanje Poslovnika o izboru i radu Skupštine, kraću napomenu je dao Đ. Radičević, istakavši da su se organi Saveza duže vremena bavili pripremom predloga Poslovnika, razmenjujući mišljenja i menjajući i dopunjujući tekst. U nastavku rada Skupština je jednoglasno usvojila Poslovnik o izboru i radu Skupštine Saveza filatelista Srbije.

U daljem radu Skupštine Đ. Radičević je napomenuo da je SFS, kao pravni sledbenik AFSCG, preuzeo sva prava i obaveze bivše savezne filatelističke organizacije i da je odlučio da do donošenja novog akta koji reguliše područje atestiranja, neposredno primenjuje akt bivše AFSCG. U predlogu novog Pravilnika uneto je nekoliko novina od kojih dve na drugačiji način regulišu neka važna pitanja iz rada atestatora. Prva je limitiranje starosne granice za očuvanje statusa atestatora, a druga novina je unošenje odredbi koje definišu materijalnu odgovornost atestatora za izdati atest, što do sada nije bilo slučaj. Posle kraće diskusije i pojašnjenja nekih odredbi o članarini atestatora i dostavljanja Pravilnika međunarodnim filatelističkim asocijacijama, Skupština je je jednoglasno usvojila Pravilnik o atestiranju Saveza filatelista Srbije.

Kao predlagač godišnjeg računa SFS za 2012 godinu Đ. Radičević je dao kraće napomene ističući da se Skupština održava u vreme izrade godišnjeg računa i poreskog bilansa, tako da se ne mogu sagledati sve stavke, ali se ne dozvoljava ugrožavanje likvidnosti Saveza, ili neuredno i neblagovremeno izmirivanje obaveza. Ovo je rezultat naše dobre saradnje sa Poštom, kao i racionalnih rešenja u našem poslovanju. Predloženo je da Skupština usvoji godišnji račun Saveza za 2012. godinu, uz obavezu dosadašnjeg predsednika, Nadzornog odbora i Suda časti, da u narednom periodu pripreme dopunske materijale i izveštaje koje će, po potrebi, razmatrati novi organi upravljanja. Kako nije bilo pitanja i diskusije oko finansijskog izveštaja, u nastavku rada Skupština je jednoglasno usvojila godišnji račun za 2012. godinu sa iznetim podacima, sa ovlašćenjem da dosadašnje rukovodstvo preda godišnji račun i poreski bilans SFS za 2012. godinu i organizuje pripremu izveštaja Nadzornog odbora i Suda časti za Upravni odbor i narednu Skupštinu.

U nastavku rada Željko Popović, iz FD Apatin, je izneo primere kako se na lokalnom nivou, a u saradnji sa lokalnom samoupravom i Poštom, mogu organizovati filatelističke manifestacije i izložbe, te se tako neposredno populariše filatelija naročito u školskom uzrastu. Apatin je dobar primer za pojačanu aktivnost samih društava, gde treba svakako da se uključi i Savez, pri čemu on treba da predstavlja

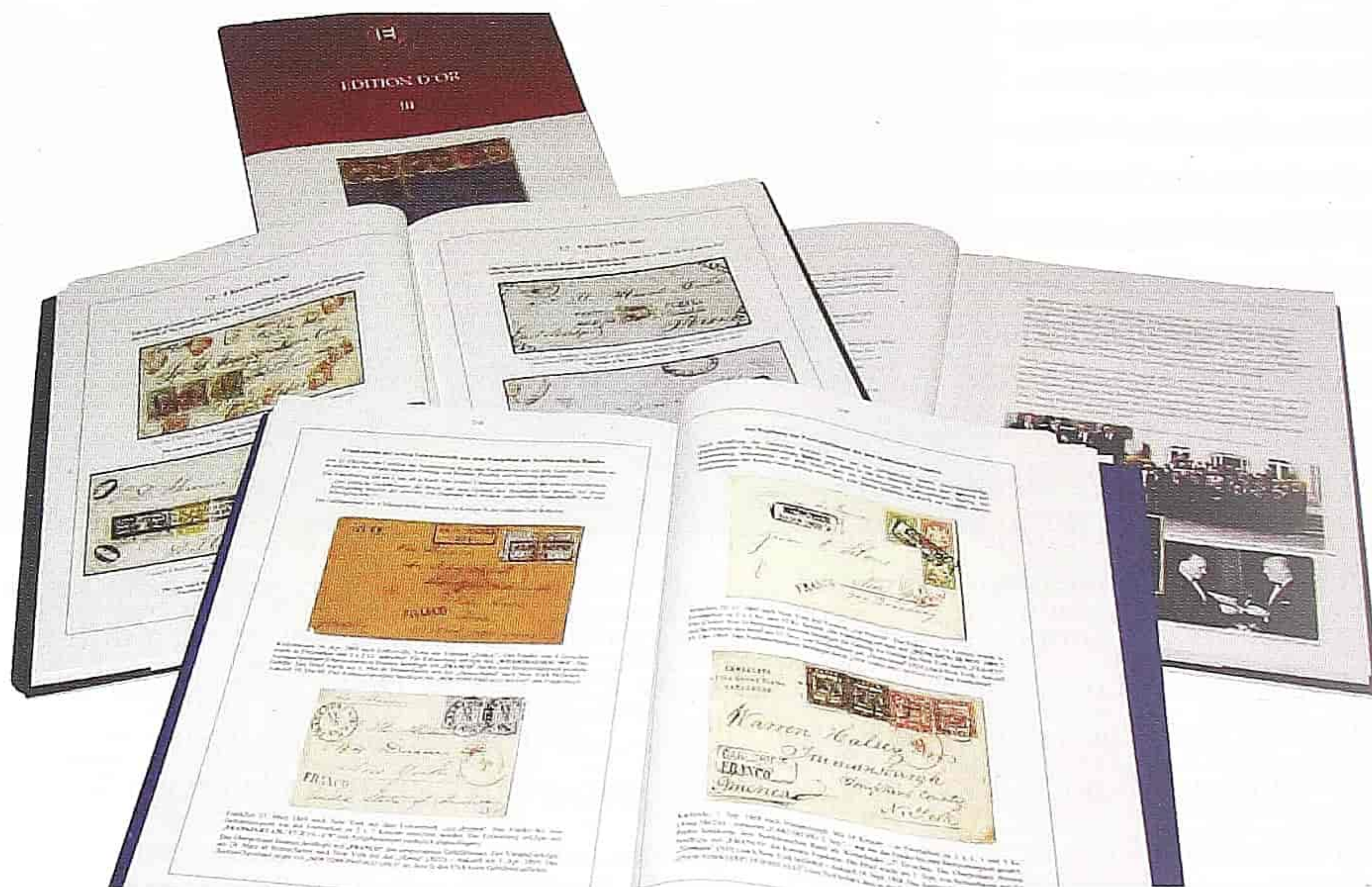

vrh organizacije, sa svim međunarodnim obavezama i aktivnostima, čime se čuva i podiže ugled naše filatelije i zemlje u svetu. Uz ostale obaveze Saveza ove nisu beznačajne.

P. Antić je ukazao na rezultate rada dosadašnjeg rukovodstva, pomenuvši tri održane izložbe najvišeg nacionalnog ranga, dva dvobroja časopisa i drugo. Saradnja sa Poštom nikada nije bila bolja. Na putu smo da rešimo još bolje finansiranje naših aktivnosti. Na međunarodnim izložbama naši filatelisti dobijaju visoka odličja i prema FIP kriterijumima tretiramo se kao srednje razvijena filatelistička zemlja. J. Katona, delegat FD Senta pozdravlja iskustva i rezultate FD Apatin, istovremeno ističući zadovoljstvo zbog dobre saradnje sa Savezom. Sva društva blagovremeno dobijaju informacije, zapisnike i ostali materijal o radu organa Saveza, tako da su u mogućnosti da se obaveste o aktuelnostima. S. Marković, delegat FD Niš, ocenio je pozitivno rad rukovodstva i to u neobećavajućim uslovima. M. Janković, delegat FD Filamotiv je ukazao da se popularizacija filatelije treba da oslanja na savremene komunikacije, sajt i sve drugo. Izneo je primer Hrvatske.

Predsedavajući Skupštine zahvalio se svim prisutnim na učešću u radu, pa je Redovna skupština završila rad u 13h.

NOVOSTI IZ FILATELISTIČKE LITERATURE

ZBIRKA PREDRAGA ANTIĆA PREDSTAVLJENA U EDITION D'OR

Dve verovatno najznačajnije izdavačke kuće u svetu filatelije, Corinphila i Edition D'Or, svake godine predstavljaju po neku od najznačajnijih svetskih zbirki klasične filatelije, koje su na svetskim izložbama dobijale najviše nagrade – Veliku zlatnu medalju ili Grand Prix izložbe.

Edition D'Or je, u 31. po redu tomu predstavila zbirku Kneževine Srbije, našeg istaknutog filateliste Predraga Antića.

Kolekcije ovog ranga predstavljaju kulturno i umetničko blago jedne zemlje i služe za vaspitavanje i kao podstrek budućim generacijama.

Priznanje Predragu Antiću istovremeno predstavlja i priznanje srpskoj filateliji, čime je svrstana u grupu zemalja koje poseduju „bisere“ klasične svetske filatelije i time ulaze u legende.

Slobodan Meandžija

Slobodan Meandžija

IZBORNA SKUPŠTINA SAVEZA FILATELISTA SRBIJE

U Beogradu je 16. februara 2013. godine, u prostorijama Srpskog filatelističkog kluba održana izborna Skupština. Otvorio ju je predsednik Saveza filatelista Srbije Đorđe Radičević, pozdravljajući prisutne delegate društava i klubova članica Saveza, kao i ostale zainteresovane kolege. U skladu sa Statutom i pozivom upućenim članicama da odrede ovlašćene delegate, kao i da upute pismene predloge za izbor novih organa upravljana Saveza, Skupština je blagovremeno zakazana i počela rad prema utvrđenom dnevnom redu.

Po prvoj tački dnevnog reda pristupilo se izboru radnih tela. Za radno predsedništvo su predloženi i jednoglasno izabrani Predrag Antić, predsednik, Miro Milanović, član i Đorđe Radičević, član.

Dalji rad Skupštine je preuzelo radno predsedništvo, pa su na predlog predsedavajućeg Skupštine za Verifikacionu komisiju izabrani Aleksandar Krstić i Dragan Kozić, za zapisničara Slobodan Meandžija, a za overače zapisnika Dragan Krstić i Pavle Kulik.

U ime verifikacione komisije Aleksandar Krstić je saopštio da, saglasno odredbama Statuta SFS, naš Savez ima 13 društava i klubova, a da je današnjoj Skupštini prisutno 12 članica, sa pismenim ovlašćenjima delegata za punovažno odlučivanje. Skupštinu sačinjava 18 delegata, od kojih je prisutno 16, pa su shodno tome ispunjeni uslovi u pogledu kvoruma za nastavak rada Skupštine i punovažno donošenje odluka.

Pošto je na predlog Relje Popovića usvojeno da Skupština odlučuje javnim glasanjem, tj. da nema potrebe da se obrazuje Izborna komisija već rezultate može da proglasi Radno predsedništvo, prešlo se na sledeću tačku dnevnog reda.

Sekretar SFS Slobodan Meandžija obavestio je prisutne da je, saglasno Statutu, do predviđenog roka za davanje pismenih predloga za izbor novih organa upravljanja SFS, prispeo predlog Srpskog filatelističkog kluba i filatelističkog društva „Podrinje“. Oba predloga su indentična i imaju pismenu saglasnost kandidata za predsednika. U nastavku Slobodan Meandžija je pročitao predloge za predsednika, Upravni odbor, Nadzorni odbor i Sud časti. U diskusiji o podnetim predlozima uzeli su učešće P. Antić, J. Katona, Đ. Radičević, koji su istakli da su saglasni sa izloženim predlozima i da podržavaju izbor Aleksandra Boričića za predsednika Saveza filatelista Srbije.

Za Upravni odbor jednoglasno su izabrani sledeći članovi: Slobodan Meandžija iz Beograda za sekretara, Aleksandar Krstić iz Beograda za potpredsednika, Predrag Antić iz Beograda za potpredsednika, Zoran Stepanović iz Beograda za člana, Nikola Ljubičić iz Beograda za člana, Relja Popović iz Novog Sada za člana i Slavoljub Marković iz Niša, za člana. Prema Statutu, predsednik Saveza filatelista Vojvodine je istovremeno i član Upravnog odbora SFS.

U Nadzorni odbor izabrani su: Dragan Krstić iz Beograda za predsednika, Dragan Kozić iz Beograda za člana, Đorđe Jovičić iz Novog Sada za člana, a u Sud časti su izabrani: Đorđe Radičević iz Beograda za predsednika, Miro Milanović iz Beograda za člana i Zoran Šafar iz Beograda za člana.

Zahvaljujući se na ukazanom poverenju, Aleksandar Boričić je istakao da mu je čast da predsedava filatelističkom organizacijom Srbije i da će se angažovati na rešavanju problema koji su prisutni već duže vreme. Istakao je da treba posvetiti više pažnje omasovljenju i podmlađivanju filatelije. Treba obnoviti rad klubova u mnogim gradovima, organizovati aktivnosti u školama, proširiti broj sponzora, pojačati saradnju sa Poštom, vratiti marku na poštanske šaltere i sl. Zajedničkim radom možemo mnogo toga uraditi. U proteklom vremenu naša organizacija je prošla kroz težak period, ali je dosadašnje rukovodstvo uspešno prevazišlo niz problema.

Kako su iscrpljene sve tačke dnevnog reda Skupština je završila s radom u 13.45 h.

Na osnovu članova 10 i 18 Statuta Saveza filatelista Srbije, na predlog Upravnog odbora, na sednici održanoj 16. 02. 2013. godine, Skupština SFS donosi

PRAVILNIK O ATESTIRANJU SAVEZA FILATELISTA SRBIJE

Član 1.

Pri Savezu filatelista Srbije (u daljem tekstu SFS) kao stručno radno telo postoji Savet Atestatora (u daljem tekstu SA) koga sačinjavaju ispitivači – atestatori koji se imenuju po određenoj proceduri propisanoj ovim Pravilnikom, ovlašćeni od SFS da za određena područja i vremenske periode ispituju originalnost poštanskih maraka i drugih filatelističkih objekata (uključujući objekte poštanske istorije i fiskalistike) i za to izdaju odgovarajuće potvrde o ispitivanju - ateste.

Rad Saveta atestatora odvija se na sednicama na osnovu Poslovnika o radu SA koji donosi SA u skladu sa Pravilnikom o atestiranju SFS, a potvrđuje ga Upravni odbor.

POSTUPAK KANDIDATURE I IZBORA ISPITIVAČA - ATESTATORA

Član 2.

Ispitivači – atestatori biraju se iz redova filatelista afirmisanih u određenim područjima filatelije koji uživaju stručni i lični autoritet u filateliji a posebno iz oblasti za koju vrše ispitivanje - atestiranje. Izabrani ispitivači moraju biti i izlagači na domaćim i svetskim izložbama.

Član 3.

Članovi SFS koji žele da postanu ispitivači – atestatori podnose pismeni zahtev Upravnom odboru SFS koji treba da sadrži:

- naziv oblasti i vremenski period kojem pripada materijal za čije atestiranje se kandiduju filatelističku biografiju,
  - popis filatelističkog materijala kojim kandidat raspolaže u oblasti za koju konkuriše: zbirke, marke, pisma, specijalitete, falsifikate i ostali uporedni materijal,
  - popis literature sa kojom raspolaže,
  - pregled dobijenih priznanja za izlaganje na filatelističkim izložbama u zemlji i inostranstvu,
  - pregled objavljenih stručnih radova, članaka i studija,
  - pregled raspoloživih tehničkih sredstava za izvođenje ispitivanja (računarska oprema, hemiska i druga neophodna sredstva, UV lampe, sredstva za uvećevanje i dr.),
  - spisak eventualnih funkcija u domaćim i međunarodnim filatelističkim organizacijama (članstva u žirijima, komesarske funkcije, članstva u međunarodnim klubovima i asocijacijama i duge funkcije).
9. izjava kandidata da nije krivično odgovarao ili je pod istragom, za dela prevare i falsifikovanja kojima je doveden u pitanje njegov moralni integritet.

Član 4.

Po prijemu pismenog zahteva kandidata, Upravni odbor SFS u najkraćem mogućem roku imenuje komisiju od 3 člana u čijem sastavu su jedan ili više članova Saveta atestatora, koji vrši proveru navoda iz člana 3. i obavlja proveru kandidata iz opšteg filatelističkog znanja, posebno iz oblasti za koje kandidat konkuriše. O obavljenom ispitivanju kandidata komisija podnosi izveštaj Upravnom odboru SFS najkasnije za 30 dana od dana formiranja komisije.

Član 5.

Na osnovu pozitivnog pismenog predloga komisije, Upravni odbor SFS na prvoj narednoj sednici imenuje kandidata za :ISPITIVAČA – ATESTATORA PRIPRAVNIKA za period od dve godine. Istovremeno mu određuje mentora iz sastava SA koji će u tom periodu pratiti njegov rad i pomagati mu u svim slučajevima kada za to ima potrebe.

Atestator – pripravnik će se konsultovati sa mentorom pre izdavanja atesta. On je obavezan da vodi urednu evidenciju, čuva kopije izdatih atesta i da ih na zahtev podnese na uvid Upravnom odboru SFS ili Savetu atestatora.

Član 6.

Po isteku dve godine mentor uz konsultaciju sa ostalim članovima Saveta atestatora dostavlja Upravnom

odboru SFS detaljan pismeni izveštaj sa mišljenjem o dvogodišnjem pripravničkom stažu kandidata.

Na predlog mentora pripravnički staž se može smanjiti na godinu dana.

Na osnovu toga Upravni odbor SFS donosi Odluku o prijemu kandidata za atestatora SFS za određene oblasti i određene vremenske periode na osnovu uspešnog rada kandidata pripravnika.

Prijem se vrši na neodređeno vreme, atestator se upisuje u registar i o tome se atestatoru izdaje pismena potvrda – rešenje u kojoj se navodi:

ime, prezime, adresa i ostali podaci,

područje ispitivanja i vremenski period, kao i vrsta atesta za koji mu se daje pravo izdavanja atesta, redni broj i datum upisa,

Imenovanje se objavljuje u časopisu «Filatelist» kao i u drugim stručnim publikacijama. Po potrebi o tome se obaveštavaju i druge filatelističke organizacije kao i državni organi (sudovi za slučaj veštačenja).

Kopija upisa se predaje sekretaru Saveta atestatora, čime atestator postaje punopravni član Saveta atestatora. Atestatori pripravnici imaju sva prava i obaveze kao i punopravni članovi SA u toku pripravničkog staža osim da budu u stručnim komisijama SFS u vezi atestiranja.

Član 7.

Ispitivači – atestatori ispituju poštanske objekte iz člana 1 ovog Pravilnika i o svom nalazu izdaju pismene potvrde - ateste na srpskom ili na jednom od FIP-inih jezika. Atestatori koriste jednobrazne formulare za pismene potvrde i punce sa svojim inicijalima ili prezimenom, u crnoj ili plavoj boji.

Zbog potrebe čestog reatestiranja u zemlji ili inostranstvu na zahtev FIP-e među atestatorskim organizacijama je zauzet stav da svaki atest treba pored detaljnog opisa i jasnih naznaka o eventualnim manama ispitivanog objekta sadrži obaveznu sliku (fotokopiju) u boji. Stavljanje puncu se izbegava, posebno kod maraka, i stavlja se samo na izričiti zahtev vlasnika. Stavljanje puncu ispitivača je obavezno na formularu atesta.

Član 8.

Atestatori izdaju ateste isključivo za područja i vremenske periode za koja su registrovani. Atestatori imaju pravo da bez obrazloženja, odbiju ispitivanje za bilo koji filatelistički objekat.

Član 9.

Dužnosti atestatora ispitivača su:

da izdaju pismeni atest sa slikom u boji i detaljnim opisom ispitivanog filatelističkog objekta na propisanom formularu, u obliku kojim se nesumnjivo utvrđuje ispravnost i originalnost objekta. Reparature urađene na objektu ili eventualna oštećenja ili druge mane moraju se konstatovati u atestu,

da obavezno čuvaju kopije atesta koje na zahtev Upravnog odbora SFS moraju podneti na uvid,

kada se u toku ispitivanja utvrdi da je neki filatelistički objekat falsifikovan, obaveza je atestatora da na njega, na poledini utisne reč FALSIFIKAT ili FALS,

atestator je dužan da donosioca (vlasnika) objekta upozna sa njegovim pravima i obavezama,

u slučaju negativnog nalaza ili falsifikata atestator može izdati potvrdu sa fotografijom preko koje stavlja oznaku FALSIFIKAT ili FALS sa jasnim opisom o negativanom nalazu,

za ovakvu potvrdu atestator dobija naknadu kao i za pozitivan nalaz,

da obavezno učestvuje u radu SA, da plaća članarinu i dolazi na sednice SA.

Član 10.

Za stručno ispitivanje filatelističkog objekta i izdavanje atesta određuje se nadoknada u visini 5 % tržišne realne vrednosti objekta, prema oceni atestatora. Utvrđuje se minimalna nadoknada od 10 (deset) evra u dinarskoj protivvrednosti. Atestator je dužan da vlasniku pre preuzimanja objekta za ispitivanje kaže unapred visinu nadoknade ili najkasnije pre početka rada na ispitivanju. Vlasnikova usmena saglasnost je neophodna.

Član 11.

Atestator je materijalno i moralno odgovoran za kvalitet i tačnost svoga rada.

Materijalna odgovornost se utvrđuje:

do visine tržišne vrednosti ispitanog objekta plus plaćenog iznosa za atestiranje, ukoliko atest nije ispravan, ako je nalaz dat za original kao da je falsifikat ili ako je atest dat za falsifikat kao da je original. U spornom slučaju određivanja tržišne vrednosti Upravni odbor SFS određuje stručnu komisiju od tri člana.

do visine tržišne vrednosti objekta, ukoliko krivicom atestatora isti bude izgubljen ili znatnije oštećen

do visine tržišne vrednosti objekta ukoliko je opis u atestu netačan i time je tržišna realna vrednost ispitanog objekta znatno umanjena ili uvećana

Odluku do koje vrednosti je atestator odgovoran i dužan da isplati vlasniku-donosiocu određuju obe strane dogovorom. Ukoliko je dogovor nemoguć stranke se obraćaju Sudu časti SFS-a koji daje predlog Upravnom odboru SFS da formira stručnu komisiju iz redova poznavaoaca materije i vrednosti na filatelističkom tržištu, koja će ustanoviti činjenice i odediti visinu nadoknade. Izabrana komisija može konsultovati i druge stručnjake iz zemlje i inostranstva za utvrđivanje ispravnosti ili vrednosti spornog objekta. Atestator i vlasnik su dužni da maksimalno sarađuju sa komisijom i da njenu odluku poštuju. Za odgovornost izdatog atesta ispitivač atestator garantuje 3 godine.

Član 12.

Ispitivači – atestatori su dužni da se u svom radu rukovode sledećim etičkim i stručnim principima:
 rad ispitivača mora biti zasnovan na besprekornom poštenju, nepristrasnosti i integritetu kao i svestranom poznavanju filatelije, posebno oblasti za koju su ovlašćeni
 ispitivače – atestatore obavezuje profesionalna tajna, izuzev u slučaju sudskog spora ili spora pred Sudom časti SFS
 davanje mišljenja - atesta ne sme ni na koji način da bude podređeno ličnim interesima ili materijalnoj koristi ispitivača – atestatora.
 Vlasnici na čiji je zahtev izvršeno ispitivanje mogu podnositi prigovor na rad ispitivača. Prigovor može podneti i drugi ispitivač – atestator. Prigovor se podnosi sekretaru Saveta atestatora, Savet na vanrednoj sednici sazvanoj najkasnije 60 dana od podnošenja prigovora je dužan da ga razmotri, da da svoje mišljenje i o tome obavesti podnosioca zahteva i Upravni odbor SFS.

Član 13.

Atestatori i atestatori – pripravnici dužni su da plaćaju godišnju članarinu SFS-u. Visinu članarine za svaku godinu utvrđuje Upravni odbor SFS. Visina godišnje članarine utvrđuje se prema broju područja za koja je ispitivač – atestator registrovan i to:
 niža jedinstvena članarina za ispitivače – atestatore koji su registrovani najviše za 2 područja,
 viša jedinstvena članarina za ispitivače – atestatore koji su registrovani za 3 i više područja.
 Atestatorska članarina se mora izmiriti do 30 juna tekuće godine.

PRESTANAK RADA I BRISANJE IZ REGISTRA ATESTATORA

Član 14.

Upravni odbor SFS odlučuje o prestanku rada ispitivača – atestatora u sledećim slučajevima:
 ako atestator sam zatraži brisanje iz Registra, bez njegove obaveze da objasni razloge svoje odluke,
 ako atestator prestane da bude član SFS po bilo kom osnovu,
 na obrazloženi predlog Saveta atestatora,
 na predlog Suda časti ili na inicijativu članova Upravnog odbora,
 ukoliko se utvrdi da je atestator ispitivač izdao netalne ateste iz člana 11 ovog Pravilnika više od 5 puta, automatski će Upravni odbor SFS doneti odluku o prestanku rada,
 ako ne plati atestatorsku članarinu dve godine za redom ili izostane tri puta za redom sa sednice SA, kada napuni 75 godina života. (u ovom slučaju atestator ima pravo da podnese zahtev za produženje atestatorskog staža za po jednu godinu do 80. godine života). Upravni odbor će razmatrati produženje ovog statusa za svaku godinu posebno a na osnovu objektivne mentalno - fizičke sposobnosti atestatora,

Upravni odbor može tražiti i mišljenje SA o ovom pitanju.

Odluka o prestanku rada i brisanju atestatora iz Registra ispitivača – atestatora obavezno se dostavlja atestatoru, objavljuje u časopisu «Filatelista» kao i u drugim stručnim publikacijama. Po potrebi o tome se obaveštavaju i druge filatelističke organizacije kao i državni organi.

Po prestanku rada atestatora po bilo kom osnovu, atestator ispitivač više nema prava izdavanja atesta, njegova punca i neiskorišćeni formulari više nisu važeći i komisijski se uništavaju. Ukoliko atestator nastavi sa svojim radom i posle odluke Upravnog odbora SFS, sekretar SFS je dužan da o tome obavesti nadležne organe.

PRELAZNE ODREDBE

Član 15.

Pri SFS vodi se Registar atestatora i atestatora – pripravnika. U Registar po ovom Pravilniku će se upisati svi atestatori. I atestatori pripravnici. Sve aktivnosti i komunikaciju sa SA i ažuriranje registra obavlja sekretar SFS uz saradnju sa sekretarom SA.

Član 16.

Sekretar SFS će u roku od 90 dana od dana donošenja ovog Pravilnika uskladiti zatečeno stanje atestatorskih dokumenata sa odredbama ovog pravilnika

Zatečeni obrasci o izdavanju atesta se mogu koristiti do utroška stim što će se na njima otisnuti pečat Saveza filatelista Srbije.

Član 17.

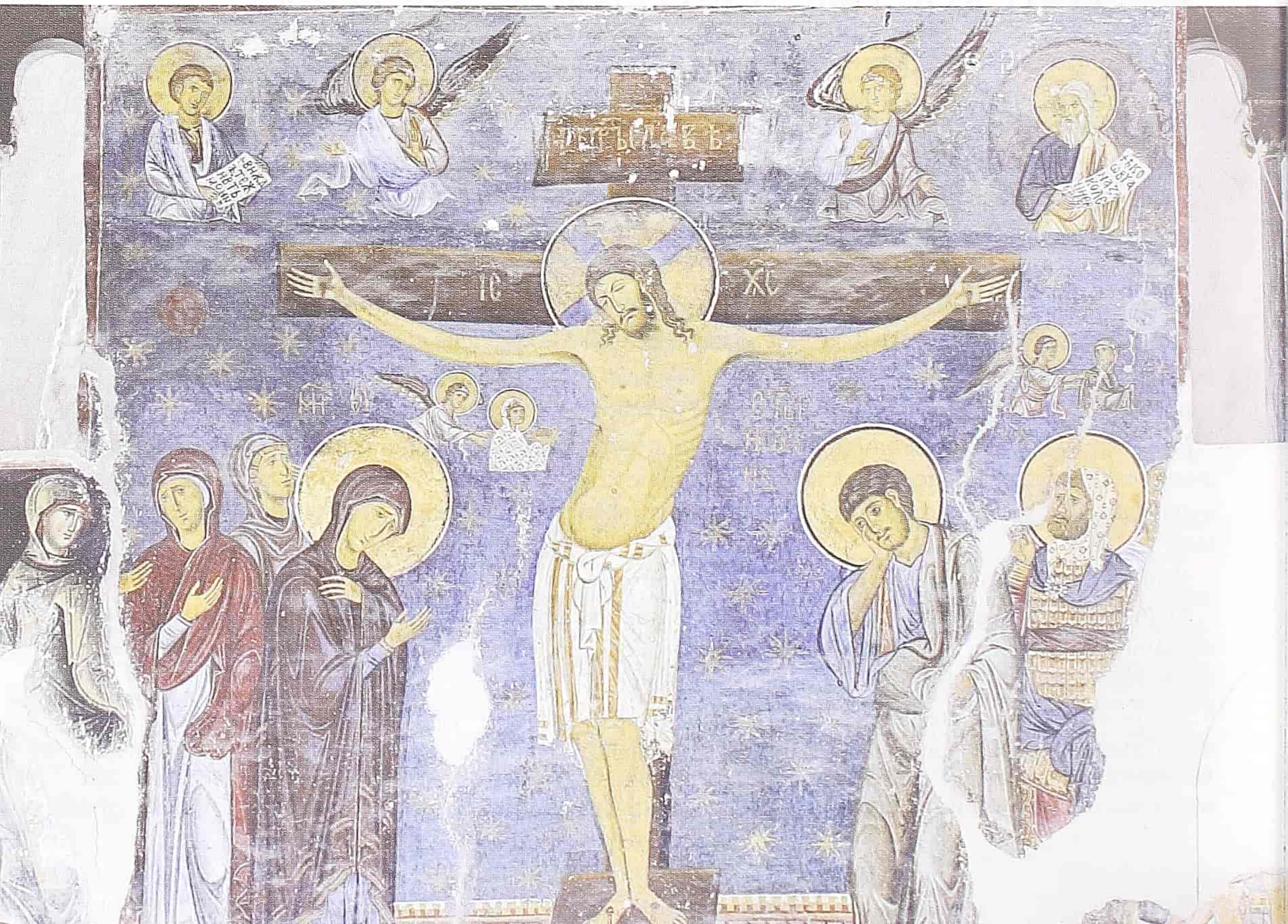
Bliže odredbe o organizaciji i radu SA određuju se Poslovnikom o radu SA pri SFS, koji donosi SA uz saglasnost Upravnog odbora.

Član 18.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom usvajanja na sednici Skupštine Saveza filatelista Srbije.

Ovaj Poslovnik donet je na sednici Skupštine Saveza filatelista Srbije od 16. februara 2013. godine

Predsednik Skupštine
Aleksandar Boričić

SPISAK ATESTATORA SF SRBIJE U 2013. GODINI

1. ALEKSANDAR M. KRSTIĆ – sekretar Saveta atestatora

Adresa: Gospodar Jevremova 56, 11000 Beograd

Tel. 063 201-018 E-mail filakrst@eunet.rs

Atestator od 1993. Atestira od 18.02.2010. pet područja:

- 1.) *Srbija od 1840 do 1919;*
- 2.) *Baranja i Temišvar iz perioda SHS 1918-1919;*
- 3.) *Kraljevina Jugoslavija 1921-1943.;*
- 4.) *Jugoslavija provizorije 1944- 1945 Republika Yu, Srbija i Crna Gora. i Srbija od 1944 nadalje*
- 5.) *Izdanja za Trst, Pulu, Rijeku, Zona B i STT Vuja.*

U navedena područja su uključene Celine.i poštanska istorija (žigovi)

2. dipl. ing. MIODRAG B. MRĐA

Adresa: Rujica 9, 11090 Beograd.

Tel. +381(0)11/3512 138. E-mail: mrdjab@ikomline.net

Atestator od 15.04.1994. godinē za 2 područja:

- 1.) *Taksene marke Srbije, Crne Gore i Kraljevine SHS;*
- 2.) *Taksene marke Kraljevine Jugoslavije od 1918-1941. godine.marke i dokumenti*

3. ĐORĐE RADIČEVIĆ – predsedavajući Saveta atestatora

Adresa: Žarkovačka br.52, 11030 Beograd

Tel.+381(0)11/354 7666; mob. 064 14 99 705

E-mail: didr@Beotel.rs

Atestator od 26.02.2003. godine za jedno područje:

Bosna i Hercegovina od 1878-1918.marke i poštanska istorija (žigovi) kao i preteče BiH Turska i Austriska administracija 19. vek i područje Sandžaka

4. VUKADIN DIMITRIJEVIĆ

Adresa: Marka Jovanovića 22 A, 18000 Niš.

Tel. mob. 063 412 043, E-mail: vukadin_d@yahoo.com

Atestator od 22.09.2003. godine za jedno područje:

Ratna pošta Srbije 1912-1920 i okupacija Srbije 1915-1918.

5. ZORAN R. BOŠKOVIĆ

Adresa: Kneza Mihaila 24, 11000 Beograd

Tel.+381(0)11/3234-550, Mob. 063 72 75 385

E-mail: Z.Boskovic@ai.sanu.ac.rs i filaberza@eunet.rs;

Atestator od 28.09.1998. godine za 2 područja:

- 1.) *Republika Srpska (uključujući lokalno izdanje Doboj) i*
- 2.) *Republika Srpska Krajina marke i poštanska istorija (žigovi).*

Na osnovu člana 14. stav 6 Pravilnika o atestiranju Saveza filatelista Srbije, Upravni odbor SFS na sednici održanoj 27. 04. 2013. godine, donosi sledeću

O D L U K U

Ovlašćenom atestatoru Radovanović Aleksandru, prestaje rad u Savetu Atestatora, pa se imenovani briše iz registra atestatora pri SFS.

O B R A Z L O Ž E N J E

Kako imenovani posle više usmenih i pismenih opmena nije izmirio dospele obaveze o plaćanju godišnje članarine (više od dve godine), kao i neredovnog dolaženja na sastanke SA (više od tri puta za redom), Upravni odbor je prinuđen da donese ovakvu odluku.

Odluku dostaviti:
Savetu atestatora,
Arhivi SFS
Imenovanom

BEOGRAD
23. 12. 2012.

sekretar SFS
Slobodan Meandžija

Upravni odbor Saveza filatelista Srbije na sednici održanoj 27. 04. 2013. godine doneo je sledeću:

O D L U K U

Ovlašćenom atestatoru Petrović Bogdanu prestaje rad u Savetu Atestatora, pa se imenovani briše iz registra atestatora pri SFS.

O B R A Z L O Ž E N J E

Na osnovu člana 3. stav 9 i člana 14. stavovi 2, 3, 4 i 6 Pravilnika o atestiranju, Upravni odbor je prinuđen da donese odluku o isključenju imenovanog iz Saveta Atestatora, usled gore navedenih razloga.

Ovu odluku objaviti u časopisu „Filatelist“.

Odluku dostaviti
Savetu atestatora,
Arhivi SFS
Imenovanom
BEOGRAD
27.04.2013.

Sekretar SFS
Slobodan Meandžija

Na osnovu člana 14. stav 7 Pravilnika o atestiranju Saveza filatelista Srbije, Upravni odbor SFS na sednici održanoj 27. 04. 2013. godine, donosi sledeću

O D L U K U

Ovlašćenom atestatoru Miodragu Mrđi, produžava se staž u oblasti atestiranja taksenih maraka za sledećih godinu dana, odnosno do navršenih 76 godina života, kada imenovani ima pravo da se ponovo obrati Upravnom odboru SFS za produženje staža atestatora.

O B R A Z L O Ž E N J E

Razmatrajući zahtev koji je imenovani podneo, a na osnovu navedenog člana Pravilnika o atestiranju Saveza filatelista Srbije, uzimajući u obzir objektivne mentalno-fizičke sposobnosti atestatora, Upravni odbor smatra da ne postoje smetnje za produženje staža atestatora imenovanog, pa na osnovu iznetog donosi gore navedenu Odluku.

Odluku dostaviti:
Savetu atestatora,
Arhivi SFS
Imenovanom

B E O G R A D
27. 04. 2013.

sekretar SFS
Slobodan Meandžija

IN MEMORIAM

Naši dragi prijatelji i kolege u našem zajedničkom hobiju i zanimanju, napustiše nas tokom proteklog perioda. Svi oni zajedno, i svaki od njih pojedinačno, svojim dugogodišnjim radom i angažmanom ostavili su neizbrisiv trag u našoj filateliji.

Ostaju nam u najlepšoj uspomeni i sećanju na brojne dane, mesece i godine, provedene u druženju nad poštanskom markom.

Slava im

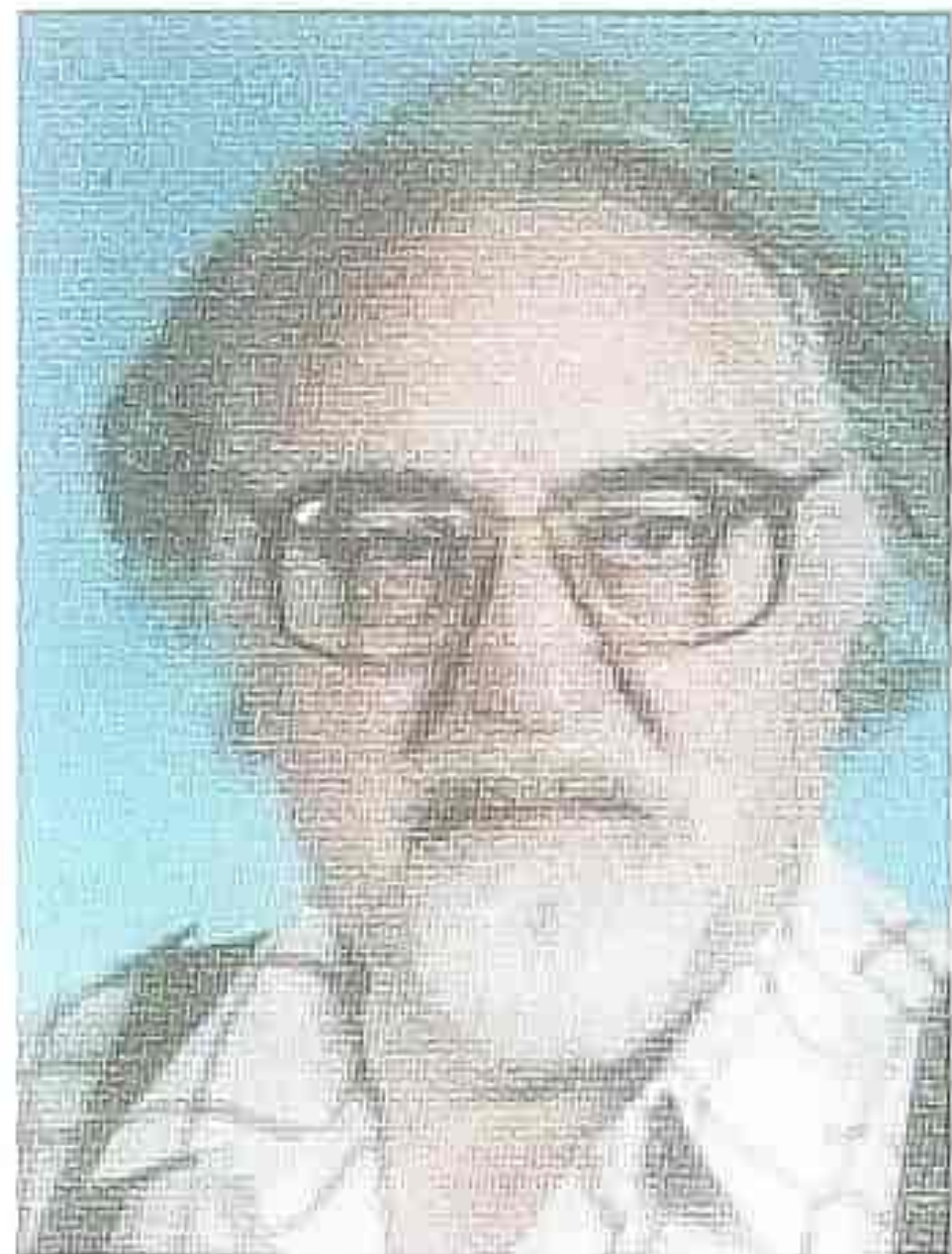
Napustio nas je prof. dr Jovan Veličković, filatelistički ekspert, izlagač, internacionalni sudija, autor mnogih članaka iz oblasti filatelije u srpskim i stranim časopisima. Bavio se falsifikatima maraka i poštanskih celina sa prostora bivše Jugoslavije, a posebno poštanske istorije Srbije i Crne Gore.

Učestvovao je na mnogim svetskim i evropskim filatelističkim izlozbama i osvajao zlatne medalje za svoje izložke iz tradicionalne filatelije i poštanske istorije Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine.

Bio je član Saveta atestatora Jugoslavije od njegovog osnivanja, kao i član Nemačke i Austrijske federacije filatelističkih eksperata, član AIJP, AIEP, AEP kao i FIP komisije protiv falsifikata, član Monte-Carlo Club Monaco i dr.

Dao je veliki doprinos srpskoj filateliji.

U Beogradu je, 12. oktobra 2013. godine, u 74. godini života, preminuo naš proslavljeni televizijski, filmski i pozorišnji reditelj **Jovan Ristić – Rica**, jedan od najvećih i najznačajnijih filatelista sa naših prostora.

Sa ogromnim znanjem i entuzijazmom prikupljao je marke, pisma, žigove i razglednice starog i današnjeg Beograda, ali i najraznovrsniji materijal iz najrazličitijih oblasti, praveći od toga impresivne zbirke. Filatelistički materijal izlagao je širom zemlje i u mnogim zemljama sveta, dobijajući najveća i prestižna priznanja.

Ostaće upamćen i kao vrstan atestator i dugogodišnji predsednik Saveza filatelista Srbije, koji je radio predano na organizaciji, afirmaciji i omasovljenju filatelije. Iako teško bolestan, do poslednjeg trenutka bio je aktivan u proširivanju i bogaćenju svojih zbirki.

Nenad Kilibarda, dugogodišnji direktor Jugomarke, po obrazovanju istoričar, po opredeljenju poštar, ceo svoj radni vek je proveo je u poštanskoj struci, a od devedestih godina, dolaskom na rad u Jugomarku, posvetio se filateliji, koju je tada upoznao i zavoleo.

Vremenom je ušao u sve njene pore, stekao ogromno iskustvo i postigao veoma mnogo uspeha kao rukovodilac Jugomarke, organizator više međunarodnih i nacionalnih filatelističkih izložbi iz vremena SFRJ i kasnije, aktivan učesnik i organizator popularizacije filatelije među osnovcima. Svoj puni doprinos razvoju jugoslovenske i srpske filatelije davao je i izdavanjem stručnih časopisa i literature, pre svega Kataloga poštanskih maraka Jugoslavije. I u filatelističkim i u poštanskim krugovima bio je veoma cenjen i poštovan kao saradnik i čovek koji je lepotu umetnosti sa velikim uspehom prenosio na minijature – poštanske marke, uz pomoć vrsnih umetnika, stvorivši od njih svetski priznate kreatore poštanskih maraka.

Naš prijatelj i kolega filatelista **Velizar Kardoš – Zare**, celog života bio je zaljubljenik u filateliju. Glavno opredeljenje u njegovom hobiju bila je klasična filatelija i u njoj poštanska istorija i marke stare Srbije. Imao je izuzetnu zbirku poštanske istorije – predfilatelijske Srbije, koja je na svetskim filatelističkim izložbama osvajala visoka priznanja. Kardoš je bio veliki poznavalac srpskih maraka, a njegova zbirka tradicionalne filatelije, Kneževine Srbije, važila je za najveću i najbolju svetsku zbirku klasične filatelije.

Veliki doprinos Zare je dao i u filatelističkoj literaturi. Svoj istraživački rad u PTT muzeju i arhivama države Srbije krunisao je izdavanjem knjige na engleskom jeziku "Principality of Serbia", koja je štampana u Švajcarskoj a ocenjena je kao poseban događaj u globalnom filatelističkom izdavaštvu.

Velizar Kardoš bio je član najznačajnijih filatelističkih klubova u svetu, između ostalih i The Royal Philatelic Society of London i Monte-Carlo Club Monaco. Njegovim odlaskom filatelistički svet izgubio je istinskog zaljubljenika u filateliju, predanog istraživača i vrsnog poznavaoa poštanske istorije Srbije.

Sa nama više nije **Ljubomir Mihailović**, veliki poznavalac i ekspert za filateliju i poštansku istoriju. Predano je sticao nova znanja i nesebično ih prenosio drugima još od kako je, sa nepunih 17 godina, ušao u čarobni svet filatelije i ostao u njemu do kraja života.

Bio je dragi gost aukcija i filatelističkih izložbi širom Evrope, gde je jedno vreme živeo i radio. Upravo zahvaljujući njemu puno toga je, kada je filatelija u pitanju, vraćeno u Srbiju. Bio je veliki čovek, drug i prijatelj.

Njegovo stručno znanje i ekspertiza, a još više drugarstvo i prijateljstvo, svima će nam puno nedostajati.

